KORSBANERET

1904

BX
8049
K844
1904
GTU
Storage

"Se, jag står för dörren och klappar."

KORSBANERET

In hoc signo vinces.

KRISTLIG KALENDER

FÖR

1904.

REDIGERAD AF

J. G. DAHLBERG.

TJUGUFEMTE ÅRGÅNGEN.

Med 63 porträtt och planscher.

ROCK ISLAND, ILL.
LUTHERAN AUGUSTANA BOOK CONCERN.

Det skall ske på den tiden, att hednafolken skola söka Israels rot, som skall stå till ett *baner* för folken, och dess rum skall vara äradt.

Jes 11: 10.

Hans *baner* öfver mig är kärlek.

Höga visan 2: 4.

I vår Guds namn uppresa vi *baneret*.

Ps. 20: 6.

Och Moses byggde ett altare och kallade dess namn *Jehova Nissi* (Herren mitt baner).

2 Mos. 17: 15.

20414

INNEHÅLL.

I.

"I detta tecken skall du segra" (poem), af Gustaf E—n 7
Röster ur helgedomen, af J. E. E..... 8
På klippan (poem), af Gustaf E—n..... 16
Konfirmationen, af P. M. L..... 18
Änglavård (poem), af Ludvig..... 29
Barnhemmet i Andover, Ill., af V. Setterdahl..... 31
En allvarsam fråga (poem), af Gustaf E—n..... 35
Augustana-synodens immigrantmission, af Gustaf Nelsenius..... 37
Den blinde predikanten (poem), af Ludvig..... 53
Reformationsfesten i Rock Island 1878, af G. N. S. 55
Lutherska missionen bland judarna i Förenta staterna, af E. N. H..... 68
Vår mission på Porto Rico, af Philip Andreen.... 84
Ur pastor Vixells efterlämnade papper (poem)..... 87

II.

Ur pastoralvårdens historia.

En samvetsgrann pastor, af P. S..... 95
"Pastor, finnes det nåd för mig?" Af C. W—n.....101
Ett husbesök, af J. T.....106
Ur barnens värld, af Carl A. Hemborg.....107
Blad ur en immigrantmissionärs dagbok, af C. W. A—r.....112

III.

Lefnadsteckningar.

Fil. doktor J. A. Lindström, af E. Norelius 125
Pastor Håkan P. Quist, af P. Sjöblom 128
Pastor C. A. Carlson, af C. S. R. 146
Pastor Johan Vibelius, af X. 148
Fru Lina Berg, af Johannes A. Nyvall 154
C. J. Cassel, af C. E. B. 165
Ole Ingvar Madsen, af Robert P. Acsell 169
August J. Lindblad, af A. M. Benander 174
Niklas Rudin, af J. H. N., A. J. R. och J. Fr. 180
John Swanton, af V. T. 184

IV.

Kyrkoalbum 191

I.

BX8049
[illegible]
19[illegible]

PACIFIC LUTHERAN
THEOLOGICAL SEMINARY
LIBRARY

APR 20 1965

"I detta tecken skall du segra".

I detta segertecken
du tåge fram så glad,
ehvad dig än skall möta,
till lefvande Guds stad.
Trygg under korsbaneret—
ja, trygg för världens hot—
till helga korset skynda, och hvila vid dess fot.
Ett armt och fattigt hjärta får tröst i syndasorg:
cymbaler, klingen, lofven vår Gud för korsets borg.
Kom du, som går betungad i sorgens bojor snärd,
en fristad du här finner mot djäfvul, kött och värld.

När tviflets vågor svalla
som vågorna på sjön,
kom hit till helga korset —
ack, kom i stilla bön!
Ledd af den gode Herden,
lärd af den Helge And',
du här en försmak känner
utaf det goda land!

Se korset, och du glömmer all tidens larm och brus,
se korset, till dess kronan dig räcks i fröjd och ljus.
Re'n fikonträdet blommar och sommaren är när:
du snart får fara hädan till rätta hvilan där.

GUSTAF E—N.

Röster ur helgedomen.

2 Pet. 3.

Klockan slår,
tiden går;
evigheten snart förestår:
köp den dyrbara tiden!"

Lyssna! Hör, huru tidens stora urverk med sitt beständiga tick-tack och sina regelbundna timslag förkunnar väldens oafbrutna lopp mot sitt sista stora slutmål — *evigheten.* Oss tillropa de flyende väkterna:

"Tiden försvinner så snart som en dröm,
år efter år ila bort:
lifvet försvinner likt brusande ström
och är så kort, är så kort."

Snart måste vi vara framme vid målet för vår resa, ty med skapelsens suckan förena sig allvarligt manande *röster ur bibelordets helgedom,* hvilka varna hvarje evighetsvandrare för

faran att lita på en oviss framtid under den bedrägliga föreställningen: "Min herre dröjer att komma", eller: "Från den dagen våra fäder afsomnade, förblifver allt, såsom det varit från skapelsens begynnelse." Annorlunda lärer den helige aposteln Petrus de kristna att tänka och handla. Han säger: "Detta är det andra brefvet jag skrifver till eder, mina älskade, och i båda *uppväcker* jag genom erinran edert rena sinne, att I mån bevara i minnet de ord, hvilka förut blifvit sagda af de heliga profeterna, och det bud, I hafven fått af edra apostlar från Herren och Frälsaren. Herren fördröjer icke sitt löfte, såsom somliga mena, att det är ett fördröjande, utan han är långmodig för eder skull och vill icke, att några skola förgås, utan att alla skola vända sig till bättring."

Alltså började, redan medan aposteln ännu lefde och ledde kyrkans angelägenheter, Kristi egen teckning af kyrkans tillstånd i den yttersta tiden visa sig. I Matt. 25 säger Jesus: "Då skall himmelriket varda likt tio jungfrur, som togo sina lampor och gingo ut att möta brudgummen . . . Då nu brudgummen dröjde, blefvo de alla sömniga och somnade."

Med så mörka färger skildrar Herren de kristnas belägenhet strax före sin andra an-

komst till jorden; och sådant se vi ju förhållandet vara i närvarande tid. Må då hvar och en, som är så pass vaken, att han förstår hvad tiden lider, gifva akt uppå och påminna om ropet ur ordets helgedom: "Herrens dag skall komma som en tjuf om natten." "Herren står för dörren!" "Se brudgummen!"

Likasom i begynnelsen den sjunde dagen inryckte omedelbarligen efter de sex föregående skapelsedagarna, så kommer ock den yttersta dagen i sin tur och ordning. Då de ett hundra tjugo bättringsåren, som Gud gaf den första världen, voro tilländalupna, kom syndaflodens dag. Ja, liksom Gud i tidens fullbordan sände sin Son att friköpa dem, som voro under lagen, att vi skulle få barnaskapet, så skall, då nådatiden är fullbordad, Guds Son återkomma för att döma lefvande och döda. Så har Herren försäkrat, och han fördröjer icke sitt löfte.

Tycker du, gudälskande och efter den himmelska sabbatshvilan längtande läsare, att väntanstiden är allt för lång, lyssna då till den röst, som säger: "Men detta ena vare eder icke fördoldt, mina älskade, att en dag är för Herren såsom tusen år och tusen år såsom en dag. Herren är långmodig och vill icke, att några skola förgås." Sådana röster äro ägnade att förvandla vår otålighet till stilla undergif-

venhet och tillbedjan, anseende vår Herres långmodighet för frälsning.

Har du, kære läsare, gjort dig förtrogen med de stora världstilldragelser, som närma sig oss med hvarje dag, och som skola inträffa i sammanhang med Herrens tillkommelse? Kom, låtom oss stiga in i helgedomen och lyssna till rösterna därinne! Det heter: "De nuvarande himlarna och jorden äro genom hans ord sparda och åt eld förvarade till de ogudaktiga människornas doms och förtappelses dag. Då skola himlarna med dån försvinna och elementen upplösas af hetta, och jorden och de verk, som äro därpå, förbrännas." Men på denna förstörelse af syndens värld, som då skall hafva tjänat ut, följer en ny underbar skapelseakt: "Nya himlar och en ny jord vänta vi efter hans löfte, i hvilka rättfärdighet bor." I begynnelsen, då intet fanns, framträdde den evige och allsmäktige Guden skapande; så skall han ock en gång efter den stora världsbranden, då rymden står mörk, öde och tom, träda fram ur sin dolda boning i ljuset och med sitt mäktiga skapareord framkalla en underskön värld, i hvilken rättfärdigheten skall regera och utgöra det baner, kring hvilket alla saliga skola samlas. Såsom synden genomträngt, behärskat och dragit förbannelsens dom öfver vår närvarande

boning, så skall rättvisa och fromhet vara rådande i de eviga fridshyddorna, och intet förbannadt skall vara mer. Här se vi en skymt af Guds tabernakel bland människorna, och han skall bo ibland dem och Gud själf skall vara med dem deras Gud. Det är till detta eviga härlighetsrike Kristus säger sig skola inbjuda de på hans högra sida ställda med dessa ljufliga ord: "Kommen, I min Faders välsignade, och tagen i besittning det rike, som eder är tillredt från världens grundläggning."

Men ännu äro vi icke hemma, utan på sin höjd stadda på resan mot detta härliga mål. "Hurudana böra då vi vara?" frågar aposteln för att därmed uppväcka till allvarlig eftertanke härom. Huru böra vi tillbringa återstoden af resan, våra flera eller färre lefnadsdagar? Ja, hvad mana rösterna ur helgedomen om de yttersta tingen oss till? Hören:

"Därför, mina älskade, emedan I vänten och ifrigt åstunden Guds dags tillkommelse, vinnläggen eder om att för honom befinnas vara obesmittade och ostraffliga, i frid." Intet är lättare än att blifva smittad, brottslig och fridlös i denna onda värld, hvarest synden flödar öfver och alla äro aflade och födda i synd. Guds stora barmhärtighet och Jesu Kristi försoning hafva visserligen gjort det lätt för syndare, äf-

ven för de främste, att blifva rättfärdiga och heliga inför Gud, ty där synden öfverflödar, där öfverflödar nåden ännu mer, men att kunna i tron så fasthålla Kristus och tillägna sig nåden, att vi blifva till ande, själ och kropp helgade, se där det svåra men nödvändiga kristendomsstycket. "Vinnläggen eder" ljuder det från helgedomen. Här fordras stor vaksamhet och försiktighet å vår sida; ty

"Ingen hinner fram till den eviga ron,
som sig ej eldigt framtränger . . .
Här gäller tränga, ja, tränga sig fram,
annars är himlen förlorad."

Fråga vi då, hur eller på hvad sätt vi skola vinnlägga oss, så svaras: "I helig umgängelse och gudaktighet." På umgängelsen beror det. Vi bildas af och efter det sällskap vi skaffa oss: är sällskapet heligt, blifva vi helgade. Käre läsare, vill du fullborda helgelsen, afskilj dig då från allt, som icke står tillsammans med tron och ett godt samvete. Rensa dagligen ut den gamla surdegen. Älska icke världen eller de ting, som äro i världen, och drag icke i främmande ok med de otrogna. Omgif dig med heliga ting och kristligt sällskap, ös flitigt ur de heliga skrifterna, bruka de heliga nådemedlen och lef innerligt och förtroget med den tre-

enige Guden. Då skall denna heliga omgifning kasta sina förklarande strålar på dig och förädlande genomtränga din hela personlighet till den rätta gudaktigheten, hvilken är nyttig till all ting och har löfte med sig om detta lifvet och det tillkommande.

Försummas däremot den dagliga helgelsen, skola vi försvagas i tron, blifva vacklande i bekännelsen, ryckas med i de tygellösas villfarelse och falla ifrån vår egen fasthet. För många, som började i Anden, har det tagit ett så olyckligt slut, att de lyktat i köttet. Må vi därför aldrig blifva säkra, utan skaffa med fruktan och bäfvan, att vi varda frälsta. Sedan aposteln med sitt bref samlat de utkorade främlingarna omkring Jesu Kristi kors, lägger han ned sin penna med den slutförmaningen: "Växen i nåden och i vår Herre Jesu Kristi kunskap" samt med uttalandet af sin djupaste hjärteönskan: "Honom vare ära både nu och till evighet! Amen." Så vilja ock vi göra. I Jesus och hans nåd vilja vi lefva, röras och hafva vår tillvaro. I skuggan af hans kors vilja vi hvila ut och af hans kunskap låta oss styrkas och ledsagas, tills vi gått igenom den stora bedröfvelsen och upphunnit den lofsjungande skaran:

"Min Gud ske pris,
att tiden framåt ilar.
Det kommer allt, som Herren lofvat har.
Helt viss jag är, på Herrens ord jag hvilar,
att han till sist det bästa vinet spar;
och då är glömd all jordens pust,
och frid och fröjd och evig lust
oss rikt belönar striden."

J. E. E.

På klippan.

Alla ett hus vi bygga, bygga hvarenda stund,
bygga ett hus på sanden eller på klippfast grund.

Snart skola stormar pröfva grunden, du byggde på;
snart på ditt byggnadsvirke störtskurar skola slå.

Vis är den man, som byggde huset på klippan, men
den, som på sanden byggde, ovisligt byggde den.

Tusende tröstegrunder världsbarnen bygga på,
bygga på lösa sanden, bygga med hö och strå,

bygga på egna dygder, trösta på eget mod,
ringakta Kristus-grunden, smädande Jesu blod.

Dödsstormen skall dock sopa bort deras falska stöd,
då blir det gråt och jämmer, då blir det evig död.

Säll den, som byggt på klippan, han har en grund
[som står,
står, då den kalla dödens storm öfver huset går.

Kristus är frälsningsgrunden; vill du bli frälst, så
[bygg
endast på klippan Kristus; där är du evigt trygg!

GUSTAF E—N.

Konfirmationen.

Hvilka minnen vi i allmänhet äga från vår konfirmation! Ofta i våra stilla stunder ilar tanken tillbaka till den tid, som mången till och med betraktar såsom den lyckligaste tiden i sitt lif. Och hvilka taflor upprullas icke då för vår inre syn! Läraren, kamraterna, skolsalen, lästimmarna med den gemensamma sången och bönen, frågorna och svaren, pastorns råd och förmaningar, den sista sammankomsten, kyrkan i högtidsskrud, den andaktsfulla församlingen, förhöret, konfirmationsakten och den första nattvardsgången — allt framstår understundom så egendomligt lefvande och liksom omgifvet af en underbar strålglans. Det är någonting innerligt och tilldragande, ja, få vi säga, högtidligt och helgande i våra konfirmationsminnen. Nyttigt är det också att stanna inför dem samt låta dem uppvärma våra sinnen

och förflytta oss tillbaka till vår ungdoms andliga bröllopsdagar.

Konfirmationen är visserligen icke ett sakrament, och dock omtalas redan i skriften en handling, som påminner om konfirmationen. I Apg. 8: 14—17 läsa vi nämligen: "Då nu de apostlar, som voro i Jerusalem, fingo höra, att Samarien hade mottagit Guds ord, sände de till dem Petrus och Johannes, hvilka foro ned och bådo för dem, att de måtte få den Helige Ande; ty han hade ännu icke fallit på någon af dem, utan de voro allenast döpta till Herren Jesu namn. Då lade de händerna på dem, och de fingo den Helige Ande." Konfirmationen förutsätter barndopet, men är icke att betrakta såsom ett fyllnadsstycke därtill, såsom om barndopet vore ett ofullständigt dop, om det ej åtföljes af konfirmation. Skriften lär tydligt, att hvarje kristligt dop är i djupaste mening ett barndop, ty antingen måste man vara ett barn, eller ock skall man som äldre till hjärta och sinne hafva blifvit såsom barn för att genom födelsen af vatten och Ande blifva ett Guds barn och ingå i Guds rike. Men Herren säger icke allenast: "Gören alla folk till lärjungar, döpande dem till Faderns och Sonens och den Helige Andes namn", utan äfven: "lärande dem att hålla allt det, jag har

befallt eder." Den kristna kyrkan har därför allt sedan apostlarnas dagar genom det heliga dopet upptagit äfven barnen i sin och sin Herres gemenskap och förmanat föräldrarna samt äfven själf vinnlagt sig om att uppföda dem i Herrens tukt och förmaning (Ef. 6: 1—4).

Den kristliga barnauppfostran är både föräldrarnas och församlingens skyldighet. Bådadera äro inför Herren ansvariga. För det andliga lifvets sunda tillväxt, kraft och stadga är det icke tillräckligt, att man blifvit döpt. Det döpta barnet skall ock undervisas i Guds ord. Det har såsom döpt och pånyttfödt behof af att lära känna Gud, sin Fader, Jesus, Frälsaren, och den Helige Ande, Hugsvalaren. Detta behof måste tillfredsställas. Barnet bör lära sig att andas ut i syndabekännelse, bön, tack och lof. Såsom allt skapadt lif begynner i omedvetenhet, så är det ock lifvets art att sträfva efter självmedvetande. Det andliga lifvet eller lifvet i Gud gör härifrån intet undantag. Men allt lif behöfver näring. Så snart det lilla barnets läppar förmå framstamma begripliga ord, böra de öfvas till Guds namns rätta bruk. Vid moders och faders knä eller deras, som intagit moderns och faderns ställe, böra de små få lära sig att utgjuta sina hjärtan inför honom, som älskar mera ömt än någon

jordisk moder och fader. Döpta till Guds, den treenliges, namn behöfva de att i tron tillägna sig de tre trosartiklarnas innehåll. Men däruti ingår äfven kännedom om de döptas förhållande till Guds rike, till Jesu Kristi församling samt till nådens medel, ordet och sakramenten. Den, som läres att i tro och lydnad hålla allt hvad Jesus har befallt, stannar ock gärna inför Frälsarens ord: "Tagen och äten! Detta är min lekamen, som för eder varder utgifven. Gören det till min åminnelse. Dricken häraf alla! Denna kalk är det nya förbundet i mitt blod, som för eder och för många varder utgjutet till syndernas förlåtelse. Detta gören, så ofta I dricken, till min åminnelse." Jesu lekamen och Jesu blod gifvas oss således i den heliga nattvarden, och det är Herrens vilja, att vi skola begå detta sakrament till hans åminnelse. Kan då den, som vill hålla allt hvad Jesus har befallt, undvara den heliga nattvarden? Är det honom nog, att han är döpt och fått undervisning i Guds ord? Begynner han icke att erfara hunger efter den sanna andliga maten och törst efter den rätta andliga drycken?

Men aposteln säger: "Pröfve en människa sig själf och äte så af brödet och dricke af kalken." För nattvardsbegående fordras således

förmåga att pröfva sig själf. Kyrkan skall därför genom sitt läroämbete tillse, att ingen, som ej har kunskap nog i Guds ord att därefter pröfva sig, får tillträde till den nattvardsfirande församlingen. Men hon skall ock draga försorg om att de döpta få tillfälle att inhämta detta kunskapsmått. Däraf härleder sig betydelsen af den kristliga skolan och den särskilda nattvardsundervisningen. Ändamålet med bäggedera är att bibringa en klar och redig insikt i frälsningslärans hufvudstycken, men detta för att fostra och dana församlingens omyndiga medlemmar, att de såsom myndiga och kommunicerande medlemmar i församlingen må tillgodogöra sig Guds rikes förmåner och deltaga i Guds rikes strider. Undervisningen är således alltigenom praktisk. Där är alltid något för hjärtat och lifvet, något, som bör personligen tillägnas och med en själf införlifvas, på samma gång som det upplyser förståndet och bör inpräglas i minnet. Detta gäller i synnerhet konfirmationsberedelsen, hvari personlig själavård ingår såsom en viktig beståndsdel.

Hafva de döpta barnen sålunda förvärfvat sig det för självpröfning nödtorftiga kunskapsmåttet och fatta kärlek till sanningen samt gifva sina hjärtan åt Herren, då blir ock deras

konfirmation, hvad själfva ordet innebär, en bekräftelse, ett högtidligt stadfästande af dopet och döpelseförbundet. "Med konfirmation", säger vår katekes, "förstås den kyrkliga handling, hvarvid barnen inför församlingen förhöras i sin kristendomskunskap, aflägga sin trosbekännelse, lofva att troget förvara och använda döpelsens nåd samt troget uppfylla sina plikter såsom församlingsmedlemmar och därpå af församlingen välsignas samt undfå tillträde till Herrens heliga nattvard." De stycken, som således ingå i konfirmationen, äro 1) det offentliga förhöret; 2) barnens aflåggande af trosbekännelsen och trohetslöftena; 3) församlingens välsignelse och 4) barnens upptagande i nattvardsförsamlingen.

Det första af dessa stycken, nämligen det offentliga förhöret, är icke att anse såsom en egentlig examen, enär det redan före förhöret måste hafva afgjorts, hvilka af de undervisade barnen skola få deltaga däruti och således blifva konfirmerade. Detta förhör har dock sin stora betydelse dels såsom ett offentligt vittnesbörd å församlingens sida om nödvändigheten för hvarje kommunikant af att äga en rätt och tillfredsställande kunskap i Guds ord och om den däraf följande vikten af kristlig barnaundervisning och dels såsom ett tillfälle att till

de församlades undervisning och uppbyggelse i sammanhang framställa det hufvudsakliga af salighetslärans innehåll. Det torde också till stor del vara detta förhör, som gjort konfirmationen till en särskild älsklingshögtid i församlingarna. Man tröttas icke gärna på att sitta i kyrkan tre eller fyra timmar, när det är konfirmation, ty alla synas vara lifligt intresserade i huru barnen läsa. Det är blott en gång i lifvet man "står på gången" och "läser sig fram för prästen", och så har konfirmationen blifvit en familje- och församlingshögtid, som omfattas med synnerlig förkärlek. Såväl lärare och barn som barnens föräldrar och målsmän och dessutom församlingens medlemmar i allmänhet äro angelägna om att förhöret skall aflöpa så fördelaktigt som möjligt. Många af de svar, som då afgifvas, ihågkommas sedan i åratal. Slumrande minnen väckas hos ung och gammal, och mången hjärtesträng beröres af de framställda sanningarna. Sällan torde så lämpliga tillfällen gifvas som vid konfirmationsförhören att uppvisa salighetslärans inre sammanhang, hurusom icke allenast det ena stycket hänger vid det andra, utan äfven alla delarna ingå i hvarandra och utgöra ett helt, de många sanningarna tillsammans bilda *en* sanning och de särskilda lärorna *en* lära; och säl-

lan torde man kunna påräkna mera välvilliga och mottagliga åhörare än de, som infinna sig vid sådana förhör.

Efter förhöret aflägga barnen sin trosbekännelse och sina trohetslöften. Och det är både billigt och rätt, att de så göra; dock böra de förstå, att de ej tvingas därtill eller skola göra det blott för sedens skull, utan att det nu för dem är en helt och hållet frivillig sak. Hittills hafva föräldrar och föramling varit ansvariga för barnens fostran och pliktiga att äfven med tvång, om så vore nödigt, bibringa dem den kunskap, som i konfirmationsundervisningen meddelas; men sedan barnen erhållit detta kunskapsmått, äro de själfva ansvariga för huru de använda det. Vilja de sedan icke kännas vid den tro, till hvilken de äro döpta, samt afgifva de löften, till hvilka denna tro förpliktar, böra de åtminstone vara ärliga nog att icke begära att med det sinnet blifva konfirmerade, på det att de ej må framträda inför Gud och hans församling med en skrymtaktig bekännelse. Hafva de däremot i sina hjärtan mottagit den sanning, i hvilken de undervisats, och som de hafva lärt sig att inse, blir det för dem rent af ett behof att få bekänna sin tro på Gud Fader, Guds Son och Gud den Helige Ande. De behöfva då icke tvingas eller öfver-

talas, utan de akta det såsom en förmån att blifva konfirmerade. Skulle då ock bekännelsen framsägas med bäfvande hjärta och darrande läppar, så har dock det barn, som vill höra Gud till, ingen säkrare tillflykt än Guds treeniga namn (Ordspr. 18: 10). Må därför hvarje konfirmand under bön till Gud om ett redligt sinne samt ett botfärdigt och troende hjärta framträda till Herrens altare för att aflägga sin trosbekännelse! Omedelbart på denna bekännelse följa konfirmandernas trohetslöften, hvilka äro af sådan art, att de väl borde upptagas i hustaflan och dagligen studeras. I dessa löften betyga barnen, att det är deras allvarliga uppsåt att i kraft af döpelsens nåd förblifva fasta i tron intill änden och såsom Kristi efterföljare genom tron vandra i ett nytt lefverne, så att de älska Gud öfver allting och sin nästa såsom sig själfva. De lofva vidare, att de med Guds hjälp under vaksamhet och bön vilja flitigt bruka Guds ord och troget söka sin Frälsare i hans heliga nattvard. Slutligen förklara de ock, att de vilja undfly alla falska läror och troget hålla sig fasta vid Guds ord efter den evangelisk-lutherska trosbekännelsen. Af dessa löften framgår, att ungdomen icke konfirmeras för att sedan släppas ut i världen att fara vind för våg, utan stadfästelsen af

döpelseförbundet sker, på det att de, som affallit ur döpelsenåden, må ånyo upptagas, och alla konfirmanderna hela lifvet igenom bevaras i de troendes församling.

Därpå syftar ock den välsignelse, hvarmed församlingen omfattar sin nattvardsungdom. Under hela förberedelsetiden har församlingen hvarje söndag vid sin högmässogudstjänst särskildt bedit för sina konfirmander, att Gud i nåd måtte tänka på dem samt förläna dem kristlig insikt och oskrymtad tro, att de såsom Herrens rätta lärjungar alltid må vandra på hans sannings väg. Det är en stor välsignelse att få vara föremål för en sådan förbön (Jak. 5: 16; Matt. 18: 19), ty det finnes alltid någon eller några i församlingen, som äro rätte bedjare. Men särskildt på konfirmationsdagen likasom koncentreras församlingens förbön för konfirmanderna, att Herren måtte genom sin Ande bereda dem till ett saligt åtnjutande af den heliga nattvarden samt låta deras första nattvardsgång och alla deras nattvardsgångar stärka och hugsvala deras hjärtan. Där välsignandet är förenadt med handpåläggning, gifves äfven en åskådlig bild, som är ägnad att djupare intrycka i sinnena betydelsen af konfirmationen.

Sålunda utrustade med ordet, bekännelsen

och välsignelsen välkomnas de unga till nattvardsförsamlingen. Konfirmationen är således icke en afskedsfest utan snarare en välkomstfest. Församlingen upplåter för barnen sitt allraheligaste, då hon inbjuder dem till Jesu bord, ty nattvardsbegåendet är höjdpunkten af allt högtidsfirande på jorden.

P. M. L.

"Änglavård".

Änglavård.

Där bor en Fader i härlig glans
högt ofvan gnistrande stjärnekrans;
och faders omsorg han ständigt bär
om alla barnen, som dväljas här.

Och änglaskaror kring honom stå,
på hans befallning de glada gå
att skydda åldring med barnasjäl,
och späda barnen de vårda väl.

Två syskon lekte vid klippors brant
där blommor lyste bland grönska grant,
och gyllne fjäril där sötma sög,
men störd af barnen från blomman flög.

Mot honom sträckte sig barnahand,
och liten fot stod vid dödens rand,
men ängel, värnande, där ock stod,
en mur mot brusande, djupblå flod.

I, gode änglar från ljusets höjd,
som tagen del i den rena fröjd,
som fyller hjärtat hos barnen små,
o mån I alltid för själen stå!

Och om vi föras till afgrunds brädd,
där lyckan fladdrar i skimmer klädd,
men viker undan allt mer och mer,
o, rädden oss från att störta ner!

Där nere brusar den vilda flod,
som slukat krafter och hjältemod,
där fräsa hvirflar kring mörka skär,
och många tusen ha krossats där.

O finge ständigt hos oss bo kvar
den rena glädje, som barnets var,
och kunde ständigt vårt öga se
den ängel, Gud till vårt hägn täckts ge!

LUDVIG.

Barnhemmet i Andover, Ill.

Det är den kristna kyrkans plikt att likt sin Herre öfva barmhärtighet. Till kristendomens välsignelser hör det, att hem upprättas, där värnlösa barn kunna få kristlig vård och fostran. Det äldsta barnhemmet inom Augustanasynoden är det i Andover, hvilket grundlades redan år 1863. Vid synodalmötet i Chicago nämnda år väckte dr Passavant uppmärksamheten på behofvet af ett barnhems upprättande. Vid därpå följande synodalmöte, hvilket hölls i Rockford, 1864, rapporterade den kommitté, som med afseende på barnhemsverksamheten blifvit tillsatt, att denna sak med varmaste intresse omfattats af församlingarna, och att den betydliga summan af 1,829.50 dollars redan blifvit samlad. Väster om Paxton, Ill., inköptes 160 acres land, och där ämnade man uppföra den påtänkta barnhemsbyggnaden. Denna plan ändrades dock på synodalmötet i Swedona, Ill., 1867. Det ansågs såsom en förmån

att få hemmet förlagdt i ett större svenskt settlement och få det nära omgifvet af till vår synod hörande församlingar, och till följd häraf förlades det vid sagda möte till Swedona, Ill., hvarest hus byggdes, efter det barnen ett år förut bott hos den valde föreståndaren hr S. P. Lindell. Men på det att barnen, hvilkas antal 1868 var 15, måtte få lämplig sysselsättning och för att medelst jordbruk bidraga till hemmets underhåll, ansågs nödvändigt att inköpa en större farm. År 1870 inköptes därför 160 acres land, belägna 2 engelska mil från Andover. Här har barnhemmet sedan dess, nu i 33 års tid, varit förlagdt och utöfvat välsignelserik verksamhet. Under de närmast följande åren inköptes mera land. År 1875 hade hemmet kommit i en skuld af något öfver åtta tusen dollars.

Sedan 1876 har synoden, till hvilken hemmets oktroj är ställd, uppdragit åt Illinoiskonferensen att leda hemmets angelägenheter. Emedan distriktets allmänna skolhus icke kunde rymma de många barnhemsbarnen och skoldistriktets öfriga barn, blef det nödvändigt att uppföra ett eget skolhus vid hemmet. Insamling för detta skolhus' byggande gjordes inom konferensens söndagsskolor. År 1880 var barnens antal 40, och det gamla boningshuset med

BARNHEMMET I ANDOVER, ILL. (SID. 31).

de små rummen var då otillräckligt för den stora familjen. År 1881 uppfördes därför en ny barnhemsbyggnad för en kostnad af 3,364 dollars. Hemmet gjorde, mänskligt taladt, en stor förlust, då föreståndaren hr S. P. Lindell efter 14-årig tjänst i slutet af år 1881 kallades från sin ansvarsfulla plats till efterlängtad hvila hos Gud. Han hade tjänat länge, troget och väl. Hemmet förestods sedermera under åtta år af hr och fru J. S. Swensson med fru Lindell såsom husmoder.

Sedan dess har hemmet haft följande föreståndare: herr L. Hoogner, 3 år; herr Gustaf Johnson, 2 år; herr A. E. Monell, 1½ år. Den nuvarande föreståndaren, herr A. Lincoln, har tjänat sedan 1896. Sedan 1867 hafva omkring 180 barn fått fostran och vård vid detta hem. Barnens antal är för närvarande 48.

Tid efter annan har land inköpts för hemmet, och en del skogstomter hafva skänkts af vänner till detsamma. Det äger nu 400 acres, men en stor del däraf är lämpligt endast för betesmark.

År 1902 uppfördes en större tillbyggnad vid hemmet (se planschen) för en kostnad af 7,746.22 dollars. Hela egendomsvärdet anses nu uppgå till 47,419 dollars. Härpå hvilar för närvarande en skuld af omkring 10,000 dollars.

Barnhemmet i Andover har ett vackert läge. Det liksom stiger fram i själfva skogsbrynet. Rätt i söder om hemmet är en vacker löfskog, och i dalen där borta i söder slingrar sig Edwardsfloden från öster västerutåt. På andra sidan floden ligger ett utmärkt vackert landskap, bebodt af idogt svenskt folk.

Illinois-konferensen har ock sedan 1893 ett större barnhem i Joliet, där för närvarande 70 barn vårdas. Dessutom finnas inom Augustana-synoden ytterligare 5 barnhem, i Vasa, Minnesota, Stanton, Iowa, Mariadahl, Kansas, Jamestown, N. Y., samt i Omaha, Nebr., alla utöfvande välsignelserik verksamhet.

Barnhemmens verksamhet afser icke blott att gifva värlösa barn timlig hjälp och vård, utan också att gifva dem kristlig uppfostran. Må våra kristna vänner öfverallt inför Gud i sina böner ihågkomma barnhemsverksamheten! Må detta arbete i Herrens vingård bära rika evighetsfrukter! På den sista dagen skall Herren säga till dem, hvilka det tillkommer: "Jag var husvill, och I härbärgeraden mig; hungrig, och I gåfven mig äta; naken, och I klädden mig." Måtte vi då befinnas vara bland dessa.

V. Setterdahl.

En allvarsam fråga.

Jag önskar ej att veta,
hur stor din bankbok är,
hur många tusen dollars
du vunnit där och där.
Jag har en annan fråga,
långt mera allvarsam:
säg, har du än till Jesus
med synd och nöd gått fram?

Hur många tusen tunnland
af bördigt land du har,
ack, på den frågan önskar
jag icke något svar;
men om du gifvit hjärtat
till Jesus, Frälsaren,
det är en viktig fråga,
hvad svarar du på den?

Om du af världens visdom
har lagt en ståtlig grund,
den frågan jag ej ställer
till dig i denna stund;

men om du tror på Jesus,
i honom funnit lif,
den frågan, o, den frågan
ej tanklöst från dig drif!

Om du har tusen vänner
och nöjen och behag,
uppå den frågan önskar
jag intet svar i dag.
Tror du på Jesus Kristus,
är han din sanne vän?
Säg, kan du ärligt svara
mig på den frågan än?

Om stora ting i världen
du gjorde eller gör,
det är en annan fråga,
som föga mig berör;
men har du gjort din resa
likt österns vise män
till konungarnas Konung,
till Jesus, Frälsaren?

O, dyra vän, den frågan,
om du på Jesus tror,
på den, på den allena
ditt väl och ve beror.
Ty om du tror på Jesus,
du salig är förvisst,
men tror du ej på honom,
skall du förgås till sist.

GUSTAF E—N.

AUGUSTANA SYNOD'S IMMIGRANT HOME, 5 WHITE STREET, NEW YORK.

Augustana-synodens immigrantmission.

Augustana-synodens immigrantmission kan sägas vara lika gammal som synodens hemmission. Samfundets banbrytare och grundläggare insågo från början betydelsen af denna mission. Den svenske invandraren behöfde redan vid landstigningen komma under den lutherska kyrkans i Amerika inflytande och få den andliga och lekamliga hjälp, som vid framkomsten till detta land är ytterst välkommen. Erfarenheterna under den långa och besvärliga resan öfver världshafvet och den omständigheten, att han är en främling i ett främmande land, göra immigranten i allmänhet mottagligare för den handräckning, han erhåller, än vid månget annat tillfälle i hans lif. De tröstens ord och den hjälp för öfrigt, som kyrkan då gifver honom, kunna ofta vara medel till införande på en bättre lefnadsbana. Immigrantmissionen och hemmissionen hafva sedan synodens tidigare

dagar gått hand i hand med hvarandra. Den senare har uppsprungit ur den förra, och den förra underlättar den senare.

Då pastorerna Erland Carlsson och A. Andreen, på kallelse af synoden, påbörjade svensk luthersk kyrklig verksamhet i staden New York (1865) och organiserade sv. luth. Gustaf Adolfs-kyrkan därstädes, ägnade de en del af sin tid åt missionen bland immigranterna. 1867 uppehöll pastor C. O. Hultgren den kyrkliga verksamheten en tid i New York. I sin dagbok från den tiden skrifver han: "I Gustaf Adolfs-församlingen i New York stannade jag i sex veckors tid, predikade, gjorde husbesök och hjälpte de svenska immigranterna, som kommo till Castle Garden." Detta visar oss, huru nära hemmissionen och immigrantmissionen i staden New York stodo till hvarandra. I Brooklyn var förhållandet detsamma.

År 1873 bosatte sig Evangeliska Fosterlandsstiftelsens sjömansmissionär pastor P. J. Swärd i Brooklyn. Under sin fyraåriga vistelse därstädes tillsåg han icke blott de svenska sjömännen, utan äfven de svenska invandrarna med andlig vård. År 1874 stiftade han därvarande sv. luth. Bethlehems-församlingen och betjänade henne sedermera jämte sitt arbete i sjömans- och immigrantmissionens tjänst till sin

afflyttning till Baltimore, Md., 1877. Hans efterträdare, pastor E. A. Fogelström, tjänade som immigrantmissionär ett års tid och efter honom teol. studeranden, numera pastor M. J. Englund, hvilken äfven tjänstgjorde i Bethlehems-församlingen, till dess pastor A. Rodell 1880 anlände till Brooklyn. I två års tid förestod han både nämnda församling och immigrantmissionen. Hans rapporter från den tiden gifva oss en klar inblick i hans arbete bland de svenska immigranterna. Om denna mission säger han: "Immigrantmissionärens arbete består hufvudsakligen däri, att han dagligen, för så vidt tillfälle lämnas honom därtill, besöker Castle Garden. Sällan behöfva vi komma förgäfves. Någon finnes, som behöfver hjälp. Vårt egentliga arbete är att samtala med våra landsmän om den allra viktigaste saken, om deras själars frälsning, samt utdela traktater. Under år 1880 utdelades i Castle Garden åtta eller nio tusen 'Helsningsord', två tusen 'Reformationen och Socinianismen', ett tusen 'Välkommen' och 'Hvar är du hemma?' samt två tusen exemplar af *Augustana och Missionären*. Missionären besöker äfven sjukhuset å Wards Island, dit sjuka immigranter färdas." Han omtalar följande berättelse, en af de många, som kunde återgifvas: "Bengt Sörenson, en

svensk, kom till sjukhuset den 23 april 1881. Då han ankom hit, var han främmande för Herren, men är lycklig nog att här hafva fått göra bekantskap med honom. Ehuru endast 24 år gammal, och ehuru han helt nyligen kommit till trosförening med Herren, tyckes han dock redan hafva fått Jobs tålamod. Nu har han också blifvit missionär. Han samlar ihop traktater och andra uppbyggelseskrifter för att sända dem till sin oomvände fader, som bor i Sullivan co., Pa. Svag och sjuk som han är tänker han icke endast på sig själf, utan äfven på sin gamle fader. Huru många söner bära en sådan omsorg och omtanke om sina gamla föräldrar?" — Vid den tiden stod en fru Emma Roxendorf i immigrantmissionens tjänst. Hennes egentliga arbete var att stå de kvinnliga immigranterna till tjänst samt besöka de sjuka invandrarna på lasarettet å Wards Island. Hon berättar bland annat följande lärorika tilldragelse:

"Jag kan icke underlåta att föra eder till en dödsbädd, vid hvilken jag bevittnade en den skönaste dödsstund, en troendes sista stunder på sjukhuset.

Det var en 19-årig svensk flicka, som för andra gången var intagen på Wards Island (immigrantön). Jag hade en tid nödgats alltför re-

gelbundet göra mina besök därstädes, d. v. s. jag hade icke blifvit i tillfälle att gå dit andra dagar än min bestämda dag. Men en dag fick jag en inre maning att gå dit. Jag lydde maningen och infann mig där hos flickan, hvars längtande blickar mötte mig redan i dörren. 'O, huru glad jag är', hviskade hon; 'jag har endast några timmar kvar, gå ej ifrån mig'; och nu omtalade hon för mig sitt lifs historia, en historia lik så många andra olyckligas. Hon gaf mig adressen till sin fader och bad mig skrifva till honom och förmana honom att vända sig till Herren. Sedan talade vi om den tillkommande glädjen. Hon var så viss om att i dag få vara med sin Herre i paradiset; hennes ögon lyste liksom förklarade, då hon talade därom. En timma senare tilltog dödsarbetet. Doktorn tillkallades, han stod vid den ena sidan och sköterskan vid den andra sidan af sängen. Den döende höll hårdt min hand och bad mig ej lämna henne, förrän hon utandats sin sista suck. Hon såg upp med en förklarad blick, en blick, som endast tillhör himmelens invånare, och hon utropade med stor glädje: 'Se, där är han, där är han!' Jag frågade henne: 'Hvem ser du?' 'Jesus, min Frälsare!' var hennes svar. Oupphörligt ropade och talade hon om den härlighet, hon såg. Jag kände en försmak

af den tillkommande glädjen. Äfven doktorn och sjuksköterskan, ehuru de ej förstodo, hvad hon sade, kände inflytelsen däraf, deras ögon fylldes med tårar, och de sade: 'Lycklig hon'."

Dessa berättelser skildra lifvet och nöden bland immigranterna och visa, huru betydelsefull vår mission bland dem är, ja, såsom det heter i en rapport: "Herren kan räkna alla de tårar, som genom denna tjänst blifvit aftorkade, de bekymmer, som blifvit aflyftade, eller huru många hjärtan som sålunda blifvit tillgängliga för Guds ord."

Dessa rapporter väckte ett allmänt intresse inom våra församlingar för missionen bland immigranterna, och missionsstyrelsen ifrade starkt för dess bedrifvande. I sina rapporter till synoden påpekar styrelsen, att partierna gjorde de allra kraftigaste ansträngningar för att vinna våra immigrerande landsmän, och påyrkade, att synoden borde i Göteborg anställa en man, hvilken skulle utdela traktater och andra lämpliga skrifter till immigranterna, innan de lämnade fosterjorden. Pastor P. A. Ahlberg, som var en varm vän till vårt kyrkliga arbete i detta land, lät själf uppsätta en traktat, "Afskedsord", för att spridas bland immigranterna i Göteborg och Malmö. Af denna

lilla skrift trycktes och utdelades i Förenta staterna 40,000 exemplar.

Pastor A. Rodell afsade sig sin befattning såsom immigrantmissionär 1882, och till hans efterträdare kallades herr A. B. Lilja i Philadelphia. Han tillträdde sin befattning i juli samma år. I öfver nio år innehade han missionärssysslan. Ur hans rapport till synoden 1891 anföra vi följande: "Knappast har någon dag under det förflutna året gått till ända, utan att stora skaror immigranter anländt till New York och förts till den för tillfället såsom landstigningsplats begagnade Barge Office. Alltid glad att träffa landsmän, som jag på ett eller annat sätt kunnat hjälpa, torde jag kunna försäkra, att de skandinaviska immigranterna ej blifva mindre glada däröfver, att de, då de för första gången sätta foten på amerikansk jord, blifva mottagna af en den svenskamerikanska luth. kyrkans representant. Då de nykomna se, att den luth. kyrkan är den första, som i kärlek vill tjäna dem, aflägsnas hos många de misstroendets tankar, som mot oss kämpande partier söka befästa rörande Augustana-synodens församlingar.

Många äro de frågor, som immigranterna göra. Mitt arbete är fördenskull af mångfaldiga slag. Än är det att skaffa biljett, än att

taga reda på deras effekter, än att underrätta dem om tiden, då de skola fortsätta resan, råda, trösta, hjälpa, förmana. Först och sist inskärpes hos dem det att 'icke öfvergifva vår församling, såsom somliga hafva för sed', och att därför ansluta sig till vårt lutherska Sion i detta land."

Vid synodalmötet i Moline, Ill., 1889 prästvigdes missionär Lilja. Det hade så väl för honom själf som ock för dem, som stodo denna mission nära, blifvit allt mer tydligt, att missionären borde vara prästman, och detta icke allenast för verksamhetens befrämjande i allmänhet, utan ock för att kunna bland invandrarna utföra prästerlig tjänst, då så behöfdes. I december månad 1891 nedlade pastor Lilja missionärssysslan och antog församlingskallelse till Iowa. Missionär C. Schuch från Boston, Mass., kallades till hans efterträdare, och kallelsen antogs. Hitintills hade de svenska invandrarna härbärgerats i det tyska luth. immigranthemmet, 26 State street; och General Council hade under en följd af år bidragit med 400 dollars till synodens immigrantmission. Då detta bidrag indrogs, beslutade synoden på sitt möte i Chisago Lake, Minn., att ensam aflöna sin missionär i staden New York. Immigrantmissionen blef med hvarje år allt viktigare

INTERIOR AF IMMIGRANTHEMMET I NEW YORK. (SITTING ROOM.)

MATSAL, IMMIGRANTHEMMET I NEW YORK.

för samfundet. Mått och steg måste tagas att betrygga och utvidga denna betydelsefulla verksamhetsgren. Synoden behöfde en representant i Sverige, hvilken, innan den emigrerande lämnade fäderneslandet, kunde gifva honom nödiga upplysningar om våra kyrkliga förhållanden och hos svenska kyrkans prästerskap göra synodens verksamhet allmännare och fördelaktigare känd. På synodens möte 1887 beslöts, att synoden genom sin missionsstyrelse skulle med det snaraste anställa en lämplig svensk-amerikansk immigrantmissionär i Göteborg. Pastor P. J. Swärd kallades, men han afböjde kallelsen. Flera liknande beslut hafva sedermera fattats af synoden, och frågan har ofta diskuterats vid styrelsens för immigranthemmet möten, men ännu saknar vår kyrka en representant i fäderneslandet. Vår immigrantmission är ock numera väl känd där hemma; och de svenska invandrare, som i år anlände till New York, voro af svenska prästerskapet försedda med rekommendationer till sv. luth. immigranthemmet, 5 Water st., New York. Detta är ett steg i den rätta riktningen. Det underlättar betydligt vårt arbete bland immigranterna.

En annan viktig fråga, som med hvarje år trängde sig på samfundet, var anskaffandet af eget immigranthem. Visserligen voro de svens-

ka invandrarna välkomna till det tyska luth. hemmet i 26 State street, men det förstås af sig själft, att svensken ej skulle kunna känna sig hemma där. I missionsstyrelsens rapport till synodens möte 1893 heter det: "Behofvet af ett svenskt luth. immigranthem i New York gör sig alltmer gällande. Pastor S. P. A. Lindahl har af styrelsen fått i uppdrag att bland vårt folk, särskildt i New York och Brooklyn, utbjuda aktier för anskaffandet af ett sådant hem. Styrelsen har dock i följd af de svåra hinder, som ligga i vägen, och särskildt i följd af den ovisshet, som råder angående den hotande farsoten koleran, icke vågat företaga något mera bestämdt, utan beslutat uppskjuta saken tills vidare."

Missionär C. Schuch förestod immigrantmissionen i nära sex års tid. Under hans tjänstetid upprättades synodens nuvarande immigranthem. Han insåg genast, att, om denna mission skulle blifva till största möjliga nytta, måste ett passande hem anskaffas. Han fortsatte därför den förutnämnda aktieförsäljningen, men det blef dock snart klart både för honom och för styrelsen, att, churu planen vore god, allt för lång tid behöfdes för att kunna utföra densamma.

På synodens möte i Chicago, Ill., tillsattes

i immigrantmissionsstyrelse, bestående af tre
räster och tre lekmän. Denna styrelse ut-
jordes af pastorerna G. Nelsenius, N. G. John-
on och N. E. Kron samt herrar Håkan Johan-
n, John Ohlin och D. Blomquist. Styrelsen
ck i uppdrag att upprätta det länge påtänkta
emmet. Det var i sanning ett jätteföretag,
m synoden ålade den nya styrelsen att utföra.
tyrelsens första möte hölls i Gustaf Adolfs-
yrkans kapell den 15 juli 1895, hvarvid föl-
ande tjänstemän utsågos: pastor G. Nelsenius,
rdförande, pastor N. G. Johnson, vice ordfö-
ande, pastor N. E. Kron, sekreterare, och herr
Håkan Johansen, kassör. Styrelsens första gö-
mål var att få reda på ett passande hus för
et blifvande hemmet. Ett välbeläget sådant
tsågs vid 12, 14 Moore street och hyrdes för
30 dollars i månaden. Nödiga möbler inköp-
s för en kostnad af närmare 1,000 dollars.
ådan från början måste styrelsen skuldsätta
emmet. Från synodens missionsstyrelse er-
öllo 500 dollars. Af denna summa hade sam-
undsvännen Nils Truedson i Galesburg, Ill.,
estamenterat till immigrantmissionen 300, och
e öfriga 200 utgjordes af aktier, sålda af
issionär Schuch och sedan dess inlösta af
mmigrantstyrelsen mot 5 procents ränta. Snart
ådf lägenheten för trång, och hela huset på

hörnet af Water och Moore gatorna måste hyras mot 204 dollars i månaden. Hyran för detta hus, som är väl beläget, är fyra våningar högt och innehåller rum för omkring 75 gäster, är jämförelsevis billig. Tid efter annan hafva nödiga och kostbara reparationer blifvit gjorda och möbler inköpta, utgörande tillsammans en summa å 5,000 dollars. Hemmets löpande utgifter, såsom för hyra, tjänstepersonalens löner, gas, kol, matvaror, vattenskatt m. m., belöpa sig till närmre 800 dollars i månaden.

Sedan detta hem öppnades, har verksamheten bland invandrarna fått större betydelse. Efter den långa och besvärliga sjöresan få de hitkomna hvila och skydd i ett svenskt kristligt hem. Det gifves då ett ypperligt tillfälle att säga dem ett tröstens och förmaningens ord. Vi vilja låta missionär Schuch själf berätta om sitt arbete såsom immigrantmissionär: "De första 10 månaderna, efter det hemmet öppnades, härbärgerades 2,311 immigranter. Jag har skrifvit 3,827 bref till personer i Amerika och 379 till personer i Sverige; afsändt 269 telegram till immigranters anhöriga i landets olika delar; skrifvit 305 uppsatser om immigrantmissionen i svensk-amerikanska och 69 i svenska tidningar; återskaffat 59 reseffekter och koffertar; utdelat kläder åt 39 fattiga personer;

gifvit fritt logis och mat till nödställda immigranter till en summa af $103.54; anskaffat arbete åt 73 män och 138 unga kvinnor samt transporterat 29 sjuka till hospitalen." Dessa siffror tala om ett betydelsefullt arbete.

Det säger sig nästan själft, att hemmets styrelse fått göra många erfarenheter. Till en början tjänade herr Schuch både såsom missionär och hemmets föreståndare, men i längden kunde denna anordning icke låta sig göra. En enda person kunde icke sköta båda dessa viktiga sysslor, och därför kallades herr Edmund Bingberg till föreståndare, och missionär Schuch fick i uppdrag att ägna hela sin tid åt missionskallet. På hösten 1897 inlämnade missionär Schuch sin afskedsansökan och flyttade vid årets slut till Iowa. Fru Emelia Bingberg, som tjänat hemmet såsom hushållerska, hemkallades på hösten 1897 till den eviga hvilan. Hon fick ej länge tjäna vid hemmet.

I februari månad 1901 företogs en genomgripande förändring i arbetets vid hemmet fördelning. Den förra föreståndaretjänsten indrogs, och en kontorsföreståndare, som uteslutande skulle sköta kontoret, tillsattes; värdinnan skulle vaka öfver matafdelningen; ombudet skulle möta immigranterna vid landstigningen samt stå resande gäster vid hemmet till tjänst.

Missionärens uppgift skulle vara att leda gudstjänsterna och husandakten vid hemmet, bistå ombudet vid mottagandet af immigranter vid landstigningen på Ellis Island samt fungera som hemmets andlige fader. Denna genomgripande förändring i tjänstepersonalen förorsakade många varma diskussioner vid styrelsens möten och väckte en viss oro inom hela samfundet. Det har dock visat sig, att den gjorda ändringen var både vislig och nödvändig. Den har sparat inkomsterna och minskat utgifterna.

Liksom synodens öfriga inrättningar har ock denna haft att kämpa mot många finansiella svårigheter, hvilka förorsakat direktionen många bekymmer. Redan från början måste hemmet skuldsättas för inköpandet af möbler m. m.; och under tiden har huset undergått en nödvändig och kostbar renovering, hvilket har ökat skulderna. Att grundlägga och underhålla en sådan barmhärtighetsanstalt som denna i en världsstad sådan som New York, det kostar penningar, ja, mycket penningar. För att förminska och om möjligt utplåna skulderna kallade direktionen pastor S. Pearson i Philadelphila, Pa., till solicitör för inrättningen. Han antog kallelsen och har sedan juni månad 1901 varit i hemmets tjänst. Han har öfverallt funnit varma vänner för immigrantmissionen,

och då detta läses, torde större delen af skulden vara utplånad. Pastor Pearson har härigenom utfört ett berömvärdt arbete.

Augustana-synodens immigranthem vid 5 Water st., New York, är en prydnad och en välsignelse för vårt samfund. Tusental af våra invandrande landsmän hafva där fått mottaga andlig och lekamlig vård. Den trötte främlingen finner där skydd och hvila.

Följande personer hafva en längre eller kortare tid tjänstgjort såsom medlemmar af hemmets direktion: pastorerna N. G. Johnson, G. Nelsenius, N. E. Kron, M. Stolpe, dr F. Jacobson, dr C. A. Blomgren, J. G. Danielson, A. L. Scott, S. G. Öhman, A. J. Enstam, K. N. Rabenius och O. A. Henry samt herrarna Håkan Johansen, C. A. Peterson, D. Blomquist, John Ohlin, Elias Johnson och dr P. A. Rydberg. Den nuvarande direktionen utgöres af följande ledamöter: pastor G. Nelsenius, ordf., pastor A. L. Scott, v. ordf., pastor O. A. Henry, sekr., herr C. A. Peterson, kassör, pastorerna A. J. Enstam, K. N. Rabenius, dr P. A. Rydberg, herrarna Håkan Johansen och John Ohlin. Hemmets tjänstepersonal är för närvarande: pastor A. B. Lilja, missionär, Aaron J. Johnson, kontorsföreståndare, N. G. Johnson, assis-

varande kontorsföreståndare, A. Dahlberg, ombud, och fru Karolina Bjarling, värdinna.

Härmed hafva vi i korthet tecknat immigrantmissionens i New York historia. Gärna hade vi också i denna velat skildra dr Erland Carlssons, C. A. Landfors och C. J. Blomströms välsignelserika verksamhet bland de svenska immigranterna i Chicago, pastor C. F. Johanssons mångåriga arbete bland de svenska invandrarna i Boston, immigrantmissionen i Philadelphia, Pa., och i tvillingstäderna St. Paul och Minneapolis, Minnesota, men utrymmet medgifver icke detta. Vid synodens senaste möte tillsattes en styrelse, som bemyndigades att upprätta ett immigranthem i Boston, Mass. Detta var ett steg i den rätta riktningen. Denna styrelse utgöres af pastorerna J. Alfred Anderson, G. E. Forsberg, J. A. Bernhard, N. E. Kron, E. J. Peterson och John Gullaus samt herrarna Andrew Svenson, C. F. Carlson och J. F. Fredrickson. Gud välsigne Augustana-synodens immigrantmission!

GUSTAF NELSENIUS.

REGERINGSBYGGNADEN Å ELLIS ISLAND, NEW YORK.

INTERIÖR AF REGERINGSBYGGNADEN Å ELLIS ISLAND, NEW YORK.

Den blinde predikanten.

För världen här nere hans öga var stängdt,
men strålar från världen där ofvan visst trängt
sig in i hans väsen. Han stod där så blid
och talade varmt om Guds rike och frid.

Se'n sjöng han med stämma, som klingade klar,
om honom, som tryckande bördorna bar
och strök på en dag alla skulderna ut
och gjorde på träldomens bojor ett slut.

I koret han stod, men ett skimmer där låg
kring fårade pannan, i honom jag såg
en präst rörd af Anden och kallad af *Gud*
att bära till syndare frälsningens bud.

Och syndare grepos, Guds Ande var där,
ej buren af stormen, men kommande när
till hjärtan i susningen sakta och mild
och visande hän till den Korsfästes bild.

Hvad lärdom och talkonst ej mäktade förr,
nu ordet, så enkelt, förmådde, en dörr
för bäfvande själar sig öppnade vidt,
och eviga skatter utdelades fritt.

Så gick han, den blinde, från by och till by.
likt vårregn, som faller från dröjande sky,
föll ordet befruktande, skörden blef skön,
och härligt kom svaret på brinnande bön.

Hans hydda är fallen, nu strålande klar
hans blick är däruppe; och korset, han bar,
är lämnadt vid grafven, men verket, han gjort,
följt vittnande med inom himmelens port.

LUDVIG.

Reformationsfesten i Rock Island 1878,

eller

Också ett tjugufemårs-minne.

Hvilket år och på hvilken plats inom Augustana-synoden den första reformationsfesten firades, är mig icke bekant; men den första, jag hörde något vidare talas om, var den, som afhölls vid Augustana College i Rock Island, Ill., den 31 oktober 1875. Läroverket hade kort förut flyttats dit från Paxton, Ill.; den nya, och då så synnerligen storartad ansedda, till en kostnad af 35,000 dollars uppförda läroverksbyggnaden hade såsom färdig blifvit högtidligen invigd den 14 oktober; den för sin lärdom och vältalighet mycket uppburna professorn Per Erik Melin hade just anländt från Sverige för att tillträda en professur vid läroverket, hvilket nu stod i begrepp att inträda i ett nytt skede af sin utveckling. Ej under, om man då kände sig festligt stämd och gjorde förberedelser till ett

värdigt firande af reformations-minnesdagen. Prof. Melin var festtalare, och hans präktiga tal offentliggjordes i tidskriften *Augustana* och vardt sedan "på begäran" tryckt och utgifvet i broschyrform. En dylik fest firades också året därpå vid läroverket, men hvem som då höll det egentliga högtidstalet, kan jag nu ej erinra mig. Några dagar senare, den 6 november, afhölls i Moline, Ill., en fest, anordnad af första seniorklassen vid läroverket. Den säges hafva varit den första svenska nationalfest, som firats i Amerika. Det var den Gustaf Adolfs-fest, vid hvilken ofvannämnde prof. Melin höll sitt beryktade festtal, ett tal, som åhördes med stor hänförelse, och som, enligt en författare, "länge af många åhörare betraktades som något oupphinneligt fint." Det föredrogs senare vid liknande fester i Chicago, Galesburg, Princeton och Andover, Ill., och i Burlington, Iowa. Äfven detta tal blef "tryckt på begäran", och den, som skrifver dessa rader, är sannolikt ej den ende, som bevarat dessa tal och mer än en gång genomläst dem. År 1877 firades troligen reformationsfest vid läroverket, men ehuru jag var där vid den tiden, kan jag icke erinra mig något om en dylik fest. Däremot minnes jag väl, med hvilket intresse jag och andra i *Hemlandet* läste det glänsande, formfulländade his-

toriska föredrag, som redaktör Joh. A. Enander höll vid reformationsfesten i Immanuels-församlingen i Chicago den 31 oktober det året, och jag förvarar ännu bland mina samlingar detta präktiga tal. Året därpå var det, som den fest firades, om hvilken jag nu skulle berätta något.

En och annan af mina läsare torde ännu erinra sig den lilla tidningen *Skol-Vännen,* eller "Tiggargossen", som den mera allmänt kallades, hvilken prof. Olsson i läroverkets intresse utgaf. I ett nummer af denna tidning, utgifvet på hösten 1878, omnämnde han den beramade festen i följande ord: "Om Herren vill och vi lefva, ämna vi den 31 oktober vid skolan hålla en fest omkring Herren och Hans Ord till tacksägelse för den Guds nåd, att genom reformationen Kristi evangelium återgafs åt den af dygdelärans syndaflod öfversvämmade kristenheten. Vi ämna hålla festen i tvenne dagar, både torsdagen och fredagen den 31 okt.—1 nov.

De dagarna skola då tillbringas under tal öfver vissa ämnen, enkla predikningar, diskussion öfver kristliga frågor, sång och musik.

Vi ämna ock genom Guds nåd få det så ställdt, att icke höet lägges så högt, att fåren ej räcka äta däraf, utan om vi äfven måste hafva några mera lärda tal, så skola vi ock få flera

enkla trosvittnesbörd ur Guds ord, sådana, att den enfaldige, som hungrar efter lifsens bröd, kan vederkvickas däraf" o. s. v.

"Tiggargossen" hade också uppgjort program för festen, och upptog detta för de två dagarna icke mindre än 39 nummer. Af dessa vill jag här omnämna endast de tal, som höllos, och ämnena för den diskussion, som upptog en ej oviktig del af programmet.

1. Tal: Vikten och betydelsen af reformationens hufvudläror för det kristliga lifvet.....Pastor Erl. Carlsson
2. Tal: The Mission of the Lutheran Church in America.....Rev. E. Belfour
3. Tal: The Fields of the Lutheran Church .....Rev. J. Telleen
4. Aflatshandeln och Luthers 95 theser.... .....Pastor J. Wikstrand
5. Tal: Reformationen och Skolan..... .....Prof. C. O. Granere
6. Tal: Reformationen och Socinianismen.. .....Prof. O. Olsson

10. Tal: Den sanna gudstjänsten återgifven församlingen genom reformationen.. .....Dr T. N. Hasselquist
11. Diskussion: 1) Huru skall ett lefvande intresse för vår kyrka bäst kunna väckas och underhållas hos vår ungdom?

2) Hvad kan och bör göras för spridande af goda traktater?
3) Huru skall lärans renhet och troslifvets innerlighet och enfald ibland oss bäst befordras och bevaras?

12. Bibelbetraktelser af pastorerna C. A. Evald och S. P. A. Lindahl.

Man hade gjort stora förberedelser för denna fest. För att bereda utrymme för en större folkskara hade man mellan de båda flyglarna af läroverksbyggnaden uppsatt ett stort tält, och jag vill minnas, att talarna voro så placerade, att deras röst skulle höras så väl in i kapellet som i den stora tältsalen. Emellertid inträdde sträng köld och för öfrigt obehaglig väderlek dagarna före den 31 oktober, hvarför många, af fruktan för att väderleken skulle fortfara ogynnsam, läto skrämma sig från att resa dit. För att dessa icke skulle helt gå miste om den njutning, undervisning och uppbyggelse, som bereddes de närvarande, beslöt senare läroverksdirektionen att i tryck utgifva talen. Prof. Rydholm fick i uppdrag att ombesörja redigeringen af det häfte, hvari dessa tal skulle inrymmas, och framemot jul utkom af trycket ett häfte om 80 sidor med mörkblått omslag. Detta häfte hade till titel:

"ECHO
från
Reformations-Festen
vid
Augustana College & Theol. Seminary,
Rock Island, Illinois,
Den 31:ste Oktober och den 1:ste November
1878"

och såldes till förmån för läroverket för 25 cents stycket. Af de många talen kunde man dock, tyvärr, icke offentliggöra alla. Om orsaken därtill heter det i förordet till detta häfte: "Vi hafva måst fördröja bokens utgifvande af det skäl, att vi hade ämnat få alla talen med. Några af talarna hafva dock ej haft tid att så upptecknа sina tal, att de kunde tryckas. Talen förekomma ock därför här i boken i en annan ordning, än de vid festen blefvo hållna. Alldenstund vi ville hafva den lilla boken färdig före jul och tiden genom dröjsmålet blef yttrest knapp, kunde vi ej intaga något referat öfver den vid mötet hållna diskussionen."

Väderleken ändrade sig. "Med den 31:ste oktober framtittade nämligen också den vänliga höstsolen så mildt och dock så strålande klart. Det svåra vädret dagarne förut blef nu i ordets egentliga mening vackert", heter det i Rydholms redogörelse för festen. Den var också i

alla afseenden lyckad och besöktes af en stor skara folk från Illinois och Iowa, ja, ända från Kansas. Icke mindre än fjorton pastorer, utom de vid läroverket boende, voro närvarande, och det fanns ej så många i närheten då som nu. Musik utfördes af Augustana Silver Cornet Band under ledning af stud. C. J. E. Haterius, och två sångkörer — en större för tillfället anordnad blandad kör och studentkören — under ledning af stud. C. A. Bäckman furnerade sång. Den, som skrifver dessa rader, ägde då förmånen tillhöra hr Bäckmans manskör och erinrar sig ännu med glädje de stunder, som under hans ledning ägnades åt sångöfning i det gamla kapellet, och de kamrater, nu skilda inom olika stater och konferenser — ja, många ha ock länge sedan gått den väg, hvarifrån ingen återvänder —, han där lärde känna och värdera, och hvilka säkerligen också, kanske med saknad, minnas "studentens lyckliga dar".

De tal, som inrymdes i den lilla boken, voro dr Hasselquists, professorerna Graneres och Olssons och pastor Telleens. Utom en kort redogörelse för festen innehöll boken också ett för tillfället författadt "Festpoem af en af våra farmare i Andover" (mr Fair), och detta upplästes, om jag ej missminner mig, af stud. C. M. Esbjörn.

Rörande de tal, som trycktes i meranämnda lilla bok, vill jag yttra endast några ord. De voro i sitt slag präktiga, kanske för det stora flertalet åhörare något för grundliga och djupsinniga, men dock synnerligen upplysande och framför allt strängt ortodoxa. Historiska i viss mening voro de dock icke blott och bart ett upprepande af historiska data och en redogörelse för händelsernas gång; fast hellre voro de kulturbilder ur den senare medeltidens historia, sedda i nittonde seklets ljus och med tillämpning på förhandenvarande förhållanden och gängse åsikter i religiöst hänseende. Som för de äldre åtminstone är väl bekant, hade prof. Olsson i några år fört en oblidkelig strid mot P. Waldenström rörande dennes i början af sjuttiotalet "uppfunna" nya lära om försoningen. Striden hade rasat het i så väl "det gamla landet" — i Sverige, Norge och Danmark — som i det nya på denna sidan Atlanten och framkallat väldiga stridsmän på båda sidor. Här i landet kunde dock ingen mäta sig med prof. Olsson hvad beträffar så väl grundlig kännedom af historien och den heliga skrifts grundspråk som förmåga att i tal och skrift klargöra de olika åsikterna. Och då han såsom nu — ödmjuk och innerlig, varmt nitälskande för sanningen och med ett heligt allvar — uppträdde,

ingaf hela hans uppträdande förtroende, och hans ord verkade öfvertygande på åhörarna. I det tal, hvarom nu fråga är, och som, så vidt jag nu erinrar mig, var Olssons sista inlägg i den på sin tid brännande frågan, bevisar han, att Waldenströms s. k. nya lära ej alls är ny, utan ett återupprepande på svenska af italienske teologen Faustus Socinus' (1539—1604) läror, och att Luther och Socinus "lärde rakt emot hvarandra i de läror, som af Luther ansågos vara kristendomens hufvudläror, från hvilka man enligt hans uttryck ej finge vika, om än himmel och jord och allt annat störtade samman."

I sitt tal: "Reformationen och skolan" sökte prof. C. O. Granere besvara frågan: "Hvad hyste reformatorerna för mening om lärdomens eller den lärda bildningens behöflighet och gagn, särskildt med afseende på predikoämbetets bestridande?" och han anförde däri ett yttrande, som kom mer än en att draga på smilbandet, såsom man numera så "klassikt" uttrycker sig, och som jag ej kan neka mig nöjet att här anföra. Det var en viss person i Sverige, som ville blifva kolportör och som hade blifvit tillrådd att begifva sig till en skola för att bereda sig för denna kallelse. Att börja med skulle han studera den svenska gramma-

tiken. "Han fann dock snart den saken allt för benig, och efter att någon tid bortät hafva 'krökt och krånglat' med substantiv och adjektiv, brast honom tålamodet, hvarpå han gaf sin förtrytelse luft i den betecknande frågan: 'Substantiva och adjektiva — kan de frälsa själar?'!"

Jag tycker mig än i dag se framför mig den lugne romarprofessorn, då hans ögon för ett ögonblick lyftas från konceptet och skåda ut öfver den böljande folkmassan, under det ett komiskt småleende breder sig öfver hans fryntliga anlete. Frågan kom så direkt och oväntad och föreföll åhörarna så barock, att endast ett nekande svar kunde därvidlag komma i fråga; men då talaren i förutsättningen i långa väl afrundade, stundom klyftiga och först och sist strängt grammatikaliska perioder, hunnit förklara, "att grammatikens studium icke så litet kan bidraga till att klara upp dunkla hjärnor och möjliggöra ett formriktigt och begreppsmässigt bruk af språket, samt att detta icke saknar sin vikt och betydelse äfven beträffande arbetet för själars frälsning", då började kanske litet hvar att få en aning om hvilken viktig roll i lifvet "substantiva och adjektiva" spela.

* * *

Jag kan icke nedlägga pennan utan att först med några ord framställa och sammanställa några betraktelser öfver *nu* och *då*. Kasta vi först en blick på läroverket, se vi, att hela studentantalet det året var 142; förlidet år var det 659. Lärarekåren utgjordes då inalles af elfva personer; förlidet år, enligt katalogen, af 44. Af de lärare, som då undervisade, är numera ingen fäst vid läroverket utom dr Granere, och han undervisar ej längre. Af nu tjänstgörande lärarekår hade prof. Esbjörn just inträdt i junior-, dr Andreen och dr Udden i sophomore-klassen. Läroverkets president, dr Hasselquist, med familj och professorerna Granere och Rydholm med familjer bodde då, vill jag minnas, i första våningen af läroverksbyggnadens västra flygel, och i samma flygels bottenvåning bodde prof. Reck med familj samt prof. P. E. Melin. Med sådan vördnad och beundran, som man såg upp till denne sistnämnde lärare, har man säkert aldrig sedan dess sett upp till någon. Då jag nu efter tjugufem års tid erinrar mig honom, kom jag ofrivilligt att tänka på skaldens ord:

"Dock minns jag än hans stolta gång, — — —
nej, aldrig går det ur min syn,
hur härlig han såg ut";

ty hans utseende, uppträdande och tal voro visserligen vördnadsbjudande, och man kunde ej — jag talar nu från studentsynpunkt — låta bli att se upp till honom. —

Och då jag tänker på vår synods förlagsverksamhet, huru verkligen storartad är den ej *nu*. *Då* var den icke ännu börjad. Men den förening af lärare och lärjungar, som kallade sig "Svenska ev. luth. föreningen *Ungdomens Vänner*", och som bildade det frö, ur hvilket Lutheran Augustana Book Concern spirade upp, hade kort förut kommit till stånd, och år 1878 utgaf den — utom en del traktater — förstlingsverket: "Wid Korset. Betraktelser för Den Stilla Weckan af O. O.", en liten bok om 96 sidor, hvars pris var i "Kulört Omslag, 15 cents, Pappband 20 cents, Clothband 30 cents, Porto 2 cents." Påföljande år utgafs första årgången af kalendern "Korsbaneret" af O. O. och C. A. S. Med dess andra årgång, som utkom till julen 1880, öfvertog nämnda förening dess utgifvande. Och nu kommer den ut i sin *tjugufemte* årgång! Huru mycken värdefull, lärorik och intressant synod-, konferens- och församlingshistoria ha vi ej förvarad i dessa årgångar, huru många "äreminnen" öfver hädangångna banbrytare, hvilkas minne vi vörda och af hvilkas välsignelserika arbete vi skörda frukterna!

"Och äro vi gäster i främmande land,
vi hafva dock ordet, det gamla,
och tempel vi bygga från strand och till strand,
och där vi med glädje oss samla
och sjunga: Vår Gud är den väldiga borg,
där vi hafva tillflykt i glädje och sorg,
i honom vår starkhet vi äga."

G. N. S.

Lutherska missionen bland judarna i Förenta Staterna.

Hvad man än kan säga angående Luthers ställning till judarna, kvarstår dock det sakförhållandet, att såsom en frukt af Luthers reformationsverk kyrkans under hela medeltiden ovärdiga ställning gent emot judarna så småningom gifvit vika för en med den evangeliska andan öfverensstämmande tedens.

Att Luther, i synnerhet vid början af reformationstiden, var medveten om sin uppgift att låta det ånyo uppenbarade evangelium upplysa jämväl judarna och personligen träda dem nära med frälsningens budskap, därom har han aflagt talrika vittnesbörd både i tal och skrift. "Sådant Guds löfte", skrifver Luther 1521 i utläggningen öfver Marias lofsång, "är honom (Abraham) gifvet icke allenast för ett år, icke för tusen år, utan för beständigt (in sæculum),

det är, från det ena släktet till det andra utan uppehåll. Därför skola vi icke behandla judarna så ovänligt . . . Om vi lefde kristligt och med mildhet förde dem till Kristus, det vore för visso den rätta mässan." I en predikan, hållen ofvannämnda år, talar Luther om Israels framtid och säger: "Så är det nu visst, att judarna ännu skola säga till Kristus: Lofvad vare han, som kommer i Herrens namn. Sådant har Moses förutsagt, 5 Mos. 9: 30, 31, likaså Hosea, 3: 4, 5 och Azarias, 2 Krön. 15: 2—5." Efter att hafva hänvisat till Rom. 11: 25, 26 afslutar Luther med denna önskan: "Gifve Gud, att denna tid vore så nära, som vi hoppas. Amen."

I en samma år, 1523, utgifven skrift, hvilken bär den märkvärdiga titeln: "Att Jesus Kristus är född en jude", fäller Luther en förkrossande dom öfver det då inom kyrkan rådande förhållandet gent emot judarna.

Han säger bland annat: "De hafva icke gjort dem annat än skällt på dem och beröfvat dem deras egendom." Men han säger ock: "Mitt hopp är, att om man umgås vänligt med judarna och sansadt undervisar dem i de heliga skrifterna, så skola många af dem blifva rätta kristna och sålunda vända åter till sina fäders, profeternas och patriarkernas tro . . Om apostlarna, hvilka också voro judar, hade behandlat

oss hedningar, såsom vi hedningar behandla judarna, så skulle aldrig någon enda hedning blifvit en kristen. Hafva nu de handlat så broderligt med oss, så skola vi i gengäld handla broderligt med dem, till den ändan att vi må omvända några."

Men senare, under de sista åren af sin lefnad och särskildt från den tid, då — det var år 1543 — trenne judiska lärde med arglistighet och bitterhet uppträdde mot honom, blef han knarrig och ovänlig mot judarna, och vi höra honom säga: "Ett judiskt hjärta är så stork-, sten-, järn- och djäfvulshårdt, att det på intet vis kan bevekas."

Vid de bittra erfarenheter af falskhet och arglistighet, hvilka han fick göra, syntes hans hopp i detta afseende helt och hållet sjunka. "Jag hyser här intet hopp", skrifver han, "vet heller icke om någon skrift. Ty det att några ur Rom. 11 kapitel hämta den vanvettiga meningen, som skulle judarna blifva omvända vid världens ände, är intet. St. Paulus menar något helt annat."

Detta omslag i Luthers ställning till judarna och deras frälsning måste man hålla klart för sin blick, om man önskar rätt fatta och sanningsenligt bedöma det i den lutherska kyrkan uppkomna egendomligt kalla förhållandet mot

judarna och judemissionen. Det är dock sant, att i det stora hela har den lutherska kyrkan i dessa stycken blifvit vid Guds ord, och detta bevisas däraf, att man nästan i alla tider i vår kyrkohistoria kan finna män, hvilka på det gudomliga ordets grund uppmuntrat till hjärtligt förbarmande öfver judarna och manat till verksamhet för deras omvändelse. Sådana män voro t. ex. August Hermann Francke, Johann Heinrich Callenberg, Philipp Jacob Spener och i den nyare tiden i synnerhet prof. dr Franz Delitzsch (död den 8 mars 1890). Luthers ställning till judarna under de senare åren af hans lefnad är dock, ända till den dag i dag är, omisskänlig i sådana kyrkliga kretsar, hvarest man med allt allvar håller före, att man har en synnerligt gudomlig patent på äkta lutherdom. Vi hänvisa för exempels erhållande till "Förhandlingarna vid andra sessionen af det västra distriktet af den tyska ev. luth. synoden i Missouri, Ohio, och andra stater år 1856."

Luthersk mission bland judarna i Amerika var till för ett fjärdedels århundrade sedan här och där på det högsta en from önskan hos några få sant bibeltrogna kristna. Men då uppväckte Herren, Israels trogne beskyddare, som icke är sömnig eller sofver, en afdelning af sin kyrka i detta land till att med förbarmande kärlek

tänka på hans fattiga Israel. I den skandinaviska ev. luth. kyrkans sköte kom vid denna tid en missionsförening för Israel till stånd.

Den af pastor J. P. Gjertsen och professor Sven Rud. Gunnersen undertecknade och i *Lutheraneren og Missions-bladet* i januarinumret år 1878 införda "Indbydelse till stiftelse af en missionsforening for Israel" meddelar en alldeles korrekt inblick i den anda, som besjälade föreningens grundläggare och som följaktligen alltfort har utöfvat inflytande på föreningens tillvaro och handlingskraft. Denna "Indbydelse" har, sedan några förkortningar blifvit gjorda, följande lydelse:

"Det är med glädje och tack till Herren, undertecknade hafva fått frimodighet att försöka upprätta en missionsförening för Israel. Vi bekänna med blygsel, att vi hafva väntat allt för länge med denna sak, och att vi hafva del i den lutherska kyrkans skuld och synd mot det folk, hvars arf de kristna hafva tagit. Gärna ville vi därför, äfven om det är sent, vara med om att gifva ett litet bidrag till Israels omvändelse och frälsning.

Israel är i nöd, de "borttappade får af Israels hus" försmäkta på vägen; där hafva vi nog arbete. "Hela Israel skall frälsas"; det manar oss till arbete. "Jag vill välsigna den, som dig

välsignar" (1 Mos. 12); det är för oss en tröstfull uppmuntran att strax begynna arbetet.

Gärna önskade vi samla en stor skara med oss i detta arbete, om möjligt bära ett godt ord till det folk, som är rundt omkring oss såsom det största under och den allvarligaste varning.

Israels folks historia ända från Kristi tid är en oafbruten kedja af otaliga lidanden — kristna hafva förbannat dem, goda lutheraner hafva hånat dem, kloka teologer hafva förkastat de osvikliga löftena, som höra dem till — och likafullt kunna vi undra öfver att kristendomen aftager på jorden, och att kärleken blifver kall i mångas hjärtan och blott en form. Men Herrens ord står fast: 'Saligheten är af judarna.'

Herren vare lof! Det finnes dock sådana, som hafva älskat Israel i mörka tider och i tider af köld. Med tacksamhet och glädje minnas vi det stora vittnet August Hermann Francke, hvilken med brinnande nitälskan framhöll Israels sak från sin teologiska lärarestol och lade dess omvändelse varmt på djupet af studenternas hjärtan. Frukterna af detta vittnesbörd ligger framför oss i öppen dag.

Och nu, I käre skandinaviske bröder och systrar i Herren, I som ären vidt spridda i den nya världen, viljen I vara med om att 'bygga Sions murar'? Vi ställa denna fråga till eder

med frimodigt sinne och glad förtröstan, ty vi veta, att vi uppmana eder till en verksamhet, som skall föra välsignelse till eder själfva. Det kommer en tid, då Israels söner framför alla andra skola söka Herren i uppriktig och bitter ånger; då deras lif skall genomstrålas af trons helighet och kärlekens brinnande nitälskan — till ett föredöme för de matta hednakristna och till en hela världen öfverflödande välsignelse. Det skall blifva såsom 'lif från de döda.' Visserligen är Israel i det stora hela endels slaget med blindhet; det hvilar ett täckelse öfver deras hjärtan; men genom Herrens underliga nåd och barmhärtighet kunna vi blifva redskap till detta folks befrielse från dess närvarande nöd och jämmer. Finge Kristi kärlek makt öfver våra hjärtan, så att vi glömde all gammal strid och kif och räckte hvarandra handen till broderligt samarbete för detta folk, genom hvilket vi hafva fått del i det eviga lifvets hopp, då kunde vi vara behjälpliga därtill, att de afskurna oljekvistarna åter blefve inympade i sitt eget träd; ty Gud är mäktig att åter inympa dem.

Bröder, det är många bland eder, hvilka aldrig uppsända en suck för det folk, hvars söner hafva skrifvit hvarenda prick af den heliga bibelboken; och I, åt hvilka Herren betrott försoningens ämbete, — det är många bland eder,

hvilka aldrig nämna Israels namn, när I på den kristna menighetens vägnar framsäga kyrkoböner till Israels Gud och bedja, att den dagen snart måtte komma, då det skall blifva ett fårahus och en herde. Må det vara oss tillåtet att påminna eder därom, att I därmed undandragen eder själfva och eder krets en särskild Herrens välsignelse. Måtte Herren förläna eder nåd och ljus till att skåda in i löftenas rika djup och så offra suckan och bön för det folk, som skall blifva de 12 gånger 12 tusen beseglade, hvilka skola följa Lammet och sjunga segerns nya sång (Uppb. 14: 1—5)!"

Dessa ur troende, för Israels frälsning så varmt klappande hjärtan framflutna ord förfelade icke sitt syfte; de gingo många troende kristna till hjärtat. Efter ett den 13 mars 1878 i Rochester, Minn., hållet möte, vid hvilket judemissionssaken behandlades, hölls söndagen den 23 juni i Stoughton, Wis., den första judemissionsfesten, och nästföljande dag, den 24 juni 1878, organiserades den första lutherska judemissionsförening i Amerika. De tre första paragraferna i den antagna konstitutionen lyda som följer:

"§ 1. Denna förenings namn är 'Sionsföreningen för Israel'.

§ 2. Denna förenings ändamål är att med

alla lofliga (kristliga) medel, som stå till hennes förfogande, arbeta för Israels omvändelse och frälsning.

§ 3. Denna förening består af:

a) lutherska församlingar och lokalföreningar, hvilka erkänna (antaga) föreningens konstitution och därom underrätta föreningens sekreterare;

b) lutherska församlingsmedlemmar, som instämma i föreningens konstitution, lämna ett bidrag af $10 — afgift för lifstidsmedlemmar — eller ett årligt bidrag af $1 och därom underrätta föreningens sekreterare."

Under de två första åren inskränkte Sionsföreningen sin verksamhet hufvudsakligen till väckande och stärkande af intresse för judemissionen bland de kristna. Sina missionsbidrag för judemissionen sände hon till biskop Gobat i Jerusalem och till prof. dr Franz Delitzsch i Leipzig. Men Herren var med i verket; intresset växte, och missionsbidragen ökades. Föreningen kunde därför omsider, det var år 1880, kalla egen missionär. Pastor Theodor Karl Meyersohn, som då kallades och antog kallelsen, arbetade därefter enligt föreningens anvisning bland judarna i Palestina till år 1882 och sedermera i olika af talrika judar bebodda

städer i Ryssland, hvarest han äfven nu är stadd i verksamhet.

År 1882 upptog Sions-föreningen också missionsarbete bland judarna i Amerika. Hon kallade den jude-kristne pastorn Paul Werber till missionär. Han verkade med synbar välsignelse först i New York och sedermera i Baltimore, Md.

År 1890 upptog Sions-föreningen verksamhet äfven i Minneapolis och St. Paul, Minnesota. En kolportör anställdes för att uppsöka judarna, ibland dem utdela testamenten och traktater samt för att meddela dem undervisning i kristendomen. En borst-verkstad upprättades, hvari medellösa judar, som begärde kristendomsundervisning, och i synnerhet katekumener, funno sysselsättning. För den andliga vården sörjde en jude-kristen pastor vid en bömisk-luthersk församling. Denna välsignelserika missionsverksamhet måste, ty värr, redan efter två år uppgifvas, emedan ingen missionär stod att få och emedan ingen verkligt kristen, allvarlig, nykter och i sitt fack skicklig föreståndare för verksamheten kunde erhållas.

Då den jude-kristne pastorn Rudolph Herman Gurland från Mitau i Kurland 1894 kallats till missionär i Ryssland, ägde Sions-föreningen genom Guds nådiga bistånd tre missionärer

bland judarna samt en i verksamhetens intresse bland de norsk-lutherska kristna resande predikant.

Den 12 juli 1883 kallade New York-konferensen af den ev. luth. synoden i Missouri, Ohio o. a. st. förre läraren vid missionsskolan i Konstantinopel herr Daniel Landsmann att bedrifva missionsverksamhet i New York. Följande år öfvertog synoden den sålunda påbörjade missionen. Efter missionär Landsmanns död kallades herr Nathanael Friedman till hans efterträdare. Han verkar fortfarande i New York.

Två år senare, 1885, upptog den tyska ev. luth. Wartburg-synoden mission bland judarna i Chicago. Vid deras då existerande prästseminarium i Chicago vistades vid den tiden den jude-kristne pastorn David S. Berger såsom licentiat. Han erhöll af General-synoden i uppdrag att jämte sin verksamhet vid seminariet bedrifva judemission i Chicago. Han gjorde så med mycken hängifvenhet. På grund af hopade göromål nödgades han dock efter ett par år uppgifva missionsarbetet. Ett åtskilliga sekter representerande judemissionssällskap skyndade att tillgodogöra sig detta läge. I detta sällskaps första årsberättelse heter det: "Gud tyckte öppna vägen på ett särskildt sätt just vid denna tid (hösten 1887). Pastor David S.

Berger, en omvänd jude och luthersk prästman, hade arbetat närmare två år bland judarna i Chicago, men på grund af brist på medel hade hans kyrka nödgats uppgifva arbetet; något förberedande arbete hade sålunda blifvit utfördt" (First Annual Report of the Chicago Hebrew Christian Mission, page 5).

Kort före slutet af år 1893 påbörjade den tyska ev. luth. synoden i Iowa o. a. st. en judemission i Chicago, i det att pastorn E. N. Heiman i Cresco, Iowa, den 28 december kallades till judemissionär. De engelska, norska och framför allt de svenska lutherska Augustanapastorerna i Chicago, och genom deras inflytande många pastorer och församlingar af samma synod jämväl utom Chicago, togo sig an denne missionär och hans till Israels frälsning bedrifna arbete med hjärtlig kärlek.* En lokalkommitté, i spetsen för hvilken stodo doktorerna Carl A. Evald, M. C. Ranseen, L. G. Abrahamson, H. W. Roth och G. H. Gerberding med flera andra, lät sig — icke på grund af synodalpatriotism, utan för själfva sakens skull — på

* Illinois-konferensen af Augustana-synoden har ock såsom konferens understödt denna mission. Se Ill.-konf:s referat för 1894, sid. 53; 1895, sid. 31—33; 1897, sid. 45, 46.—*Red.*

ett i sanning oegennyttigt och hjärtligt sätt i skrift, tal och handling så vårda om detta missionsarbete, att Iowa-synoden från början endast behöfde underhålla missionärer, under det att kommittéen sörjde för alla löpande utgifter, såsom för samlingslokal, för utdelning af den heliga skrift och kristlig litteratur, för öfvande af kristlig välgörenhet bland behöfvande judar, hvilka kommo i beröring med denna mission, samt för utkomsts anskaffande för fattiga katekumener och till kristendomen omvända m. m. Herren bekände sig ock i nåd till denna verksamhet. I svenska och norska kyrkor upptogos sexton vuxna judar och judinnor jämte fem barn genom det heliga dopet i Kristi kyrka och församling. Beklagligtvis funnos inom Iowa-synoden ända från början af denna mission många präster, hvilka hyste inga som helst sympatier för judarna eller för verksamhet ibland dem. De voro visserligen för mycket kristliga för att öppet bekänna sig till den kristusfientliga antisemitismen, men de voro för mycket antisemistiska för att erkänna sin kristliga plikt gent emot judarna. Det lyckades dessa att år 1899 i synodens judemissionskommitté invälja sina representanter, och därmed var Iowa-synodens judemissions i Chicago öde besegladt. Tre år senare, 1902, blef densamma

genom dessa personers påskyndan af synoden uppgifven.

Svenska, norska, engelska och tyska judemissionsvänner konstituerade sig någon tid därefter till ett intersynodalt lutherskt judemissionssällskap, "The Chicago Lutheran Mission to Israel". Följande ämbetsmän valdes: dr C. A. Evald, president; pastor G. Rygh, vice president; pastor F. A. Johnsson och dr W. L. Hunton, sekreterare, och dr L. G. Abrahamson, kassör. Den 8 okt. kallade direktionen enhälligt pastor E. N. Heimann till missionär för "The Chicago Lutheran Mission to Israel", och genom Guds synnerliga nåd och välsignelse fortgick arbetet med märkbar framgång.

Sedan missionärens, pastor Paul Werbers, 1896 inträffade död hade Sions-föreningen länge förgäfves sökt erhålla en lämplig efterträdare till honom. Men hösten 1900 kallades norske pastorn A. H. Gjevre till missionär i New York. Hösten 1902 återupptog emellertid pastor Gjevre vanlig prästerlig verksamhet, och hänvände sig då Sions-föreningen med enhällig kallelse till missionär E. N. Heimann att träda i dess tjänst. Han framlade ärendet för styrelsen, i hvilkens tjänst han stod, och denna skönjde däri en fingervisning från Herren, att dessa båda missionssällskap borde sammanslås till ett. "The

Chicago Lutheran Mission to Israel" beslöt därför att upplösa sin organisation, därest Sionsföreningen såsom det äldre, kraftigare och i verksamheten mera erfarna sällskapet ville upptaga verksamheten i Chicago. Detta förverkligades ock genom pastor Heimanns åtgörande den 15 juli 1903.

Af ofvanstående framgår, att för närvarande två lutherska judemissioner verka i detta land, nämligen "Sions-föreningen för Israel", en fri kyrklig förening, konstituerad af för saken intresserade medlemmar från följande skandinaviska synoder: Hauge-synoden samt den Förenade kyrkan och Frikyrkan, hvilka tillsammans räkna 581 pastorer samt underhålla tre missionärer samt en respredikant bland de kristna, — allt mot ett årligt belopp af ungefär 5,000 dollars; och den tyska Missouri-synoden, som räknar 1,785 pastorer, men underhåller endast en missionär till en kostnad af vid pass 1,500 dollars om året.

Det sakförhållandet framgår ock, att en fri kyrklig förening röner större framgång i sin missionsverksamhet än en tungrodd synodalkropp, hvilkens flesta medlemmar torde sakna intresse för i fråga varande mission.

Med få undantag bedrifves ock i hela den kristna kyrkan missionsverksamhet bland det

gamla Israel af för detta ändamål enkom bildade föreningar.

Må nu Herren, vår trofaste Gud, fortfarande välsigna och främja vår så nyligen påbörjade lutherska verksamhet bland judarna i Förenta staterna; ja, våra händers verk främje han genom Jesus Kristus, som är densamme i går, i dag och i evighet!

E. N. H.

Vår mission på Porto Rico.

I fyra års tid har lutherskt missionsarbete bedrifvits å den romerskt katolska ön Porto Rico. Hösten 1899 påbörjade stud. G. S. Swenson från Augustana College denna verksamhet, hvilken sedan tillfälligtvis öfvertogs af General Councils hednamissionsstyrelse. Vid General Councils möte i Lima, Ohio, den 10—15 oktober 1901 utsågs en särskild styrelse för denna mission med hufvudsäte i Pittsburg, Pa. Genom att upptaga denna missionsverksamhet som sin egen gaf General Council erkännande så väl åt stud. Swenson för hans arbete som ock åt hednamissionsstyrelsen för dess åtgöranden med hänsyn till denna mission.

Porto Rico-missionsstyrelsen, som i Lima, O., invaldes, bestod af nio medlemmar, fem prästmän och fyra lekmän: pastorerna dr D. H. Geissinger, dr J. L. Smith, dr Edmund Belfour, B. F. Hankey och Philip Andreen samt lekmännen

J. Boyd Duff, esq., W. Warren Wattles, R. F. Weyman och Thomas H. Lane. Missionsstyrelsen har sammanträdt i Första lutherska kyrkan i Pittsburg på kallelse af ordföranden, pastor D. H. Geissinger. Under de senaste två åren har inkommit för denna mission 7,932.85 dollars. Utgifterna hafva varit 6,925.20 dollars.

Tre lutherska församlingar finnas nu i Porto Rico. Den första, Första ev. luth. församlingen, i hufvudstaden, *San Juan,* stiftades den 1 januari 1900, den andra, St. Pauls-församlingen, (spansk) i samma stad, stiftades 1902, och den tredje, som bär namnet *"Iglesia Evangelica Lutherana del Divino Salvador"* (vår Frälsares), stiftades i Catano den 7 maj 1903.

Kyrkan i *Catano,* den här afbildade, uppfördes vintern 1903. Hon är byggd af tegel, väl och bastant, och kommer länge att stå som ett lefvande bevis på vår lutherska kyrkas missionssinne. Pastor G. Hemsath från Washington, Pa., sändes af styrelsen till ön för att leda och hafva öfversikt öfver kyrkobyggnadsarbetet. Hela vintern arbetade han med ifver på kyrkan, och på våren var hon färdig. Hon invigdes den 16 augusti 1903. Invigningsakten förrättades af vår missionär därstädes, pastor Richards. Kyrkan i Catano är den första lutherska kyrka, som uppförts på denna ö, hvilken räknar ett in-

vånareantal af nära en million människor. Antalet yngre och äldre i denna vår mission inskrifna uppgår för närvarande till 306 själar.

Pastor Richards, som nu ledigt predikar på spanska, biträdes i arbetet af fröken Annette Wahlstedt. Pastor Hankey, som ett år tjänstgjorde som missionär därstädes, återvände på sommaren 1901. Han är nu pastor i en församling nära Greensburg, Pa. Styrelsen ämnar med det snaraste kalla ytterligare två pastorer att verka på detta fält. Snart måste kyrkotomt inköpas i hufvudstaden San Juan. St. Paulförsamlingen där behöfver en egen helgedom. Hon behöfver en sådan så väl för sin tillväxt som ock för att vinna den aktning, som är så nödvändig för missionens framgångsfulla bedrifvande.

I *Aibonito,* en stad uppe bland bergen, är äfven missionsverksamhet påbörjad.

Gud har välsignat vårt arbete i Porto Rico. Han skall fortfarande välsigna det, om vi i tron bedja honom därom och arbeta därför. Så tillväxer vår kyrka, så sprides Guds ords ljus, så frälsas själar till Guds eviga rike!

"Jesus Kristus skall åkallas
öfverallt på denna jord,
sanningen skall blifva allas,
tron i alla länder spord."

PHILIP ANDREEN.

Ur pastor Vixells efterlämnade papper.

O Gud, som allting skapat har
i himlen och på jorden,
o du, som blifver den du var,
du är min tillflykt vorden;
du mig på dina händer bär
och är mig alla dagar när
att hjälpa och hugsvala.

V. V.

* * *

Stå upp, du frälsta släkte,
och lofva Herren Gud,
som dig ur intet väckte
med kraften af sitt bud.
Du, till hans afbild vorden,
fick ande, själ och kropp.
O, lyft din blick från jorden,
höj dig mot himlen opp!

Dig kläd i helig prydnad,
var trogen i ditt kall!

Igenom tro och lydnad
du seger vinna skall.
Och Gud skall dig bevara
på lifvets smala stig
och till sin helgonskara
en gång upptaga dig.

Och där i evig ära,
i härlighet hos Gud
du får din krona bära
och segerns rena skrud;
du jubla får och sjunga
inför hans fotapall:
och med en helig tunga
du honom lofva skall.

V. V.

* * *

Var glad och stark, min själ,
och hoppas på din Gud,
ty han gör allting väl.
Blott vandra i hans bud.
Fast han din väg betäcker
med mörker mången gång,
sin arm han dock utsträcker
och löser dig från tvång.

V. V.

* * *

O Jesus, dig jag beder,
var du mig alltid när.
I nåd till mig se neder
och mig din sanning lär.

Upplys mig med ditt ljus,
att jag i storm och brus
må hitta rätta vägen
hem till din Faders hus.

Ack, dig jag vill tillhöra
i lidande och nöd.
Du skall mig trofast föra
och leda till min död.
Ja, du, o Jesus min,
— jag får ju vara din!
Och en gång skall du taga
mig i din himmel in.

V. V.

* * *

O Herre, stor i nåd och ära,
var du vårt stöd i lif och död.
Låt oss ditt helga ord få lära
och föd vår själ med lifvets bröd.
Ack, led oss i din sanning här
på vägen, som till himlen bär.

Gif oss din kraft att kunna göra
din vilja, Gud och Fader kär,
och helig vandel alltid föra,
och var du, Herre, hos oss när.
Af egen makt vi ej förmå
på dina budords stigar gå.

När du, o Herre, kraft oss gifver,
vi vandra i din viljas lag,
och den, som i din sanning blifver,
till honom har du ditt behag.

Han hvilar vid ditt hulda bröst
och njuter sällhet, frid och tröst.

Men den, som från din sanning viker
och vandrar uti syndens natt,
förbundet, som han ingått, sviker
och har i världen blott sin skatt;
han fjärran från din kärlek går
och bittra frukter skörda får.

Men du, min Fader i det höga,
skall aldrig öfvergifva den,
som aktar världens fröjder föga
och har i dig sin bäste vän.
Ty den åt dig sig anförtror
af världens vänskap ej beror.

Ack, milde Gud, du oss bevara,
att vi ej vika ifrån dig.
Oss skydda du från hvarje fara,
behåll oss du på lifvets stig.
Var själf vår hjälp i all vår nöd
och rädda oss från evig död.

V. V.

* * *

Inför nådastolen.

Med våra böner nu vi ligga
inför din nådastol, o Gud,
och dig om nåd vi ödmjukt tigga,
o, lyssna till vårt böneljud.
Du, Fader, Frälsare och vän,
förlåt vår synd och utstryk den.

Väl hafva vi och våra fäder
ej alltid vandrat i ditt råd,
men din församling nu framträder
inför dig här och söker nåd.
Förskjut då ej, o Fader kär,
ditt barn, som nu din hjälp begär.

För oss du har din Son utgifvit
i dödens bittra kval och nöd.
Ett offerlamm för oss han blifvit,
och han är nu vår hjälp, vårt stöd.
Ack, för hans namn, o Fader huld,
förlåt oss all vår synd och skuld!

Se blodet talar om försoning,
om nåd, förlåtelse och frid;
och in i helgedomens boning
han ingått har, vår Jesus blid.
Han där inför din åsyn står,
och till din tron hans förbön går.

O, tag då mot den dyra gåfva,
det offer, han för oss frambär,
så skola vi, o Gud, dig lofva
för nåd, som du oss här beskär,
och där i härlighet en gång
uppstämma segerns nya sång.

V. V.

* * *

Ur "Lärjungarne på hafvet".

(*Nionde och tionde stroferna, de två sista.*)

Kanske du seglar under storm och dimma
på tidens dunkla, stormuppfyllda haf,
och intet hopp och ingen ljusets strimma
dig lyser: nu tycks allting gå i kvaf.
Var lugn, o broder! Dig ock nalkas Herren,
han ser din nöd och skall nog hjälp dig ge,
och äfven du en gång skall honom se,
fast han från dig nu tyckes vara fjärran.

Lyft blicken upp och se, snart randas dagen,
och mörkrets skuggor börja skingra sig.
Ur sorg och nöd du snart skall varda tagen,
då ingen storm skall mer förskräcka dig.
Från evighetens solbelysta stränder
re'n ljuder ängasången skön och klar:
"Du mänskobarn, till oss välkommen var
från jordelifvets sorguppfyllda länder!"

V. V.

II.

Ur pastoralvårdens historia.

En samvetsgrann pastor.

"En gång kom", berättar Chr. W. Oemler, "en ansedd man till mig och begärde, att jag skulle sammanviga honom med den kvinna. han hade med sig. Jag frågade honom efter hans omständigheter: 'Lefva edra föräldrar ännu?' — 'De äro båda döda.' — 'Hur kan ni bevisa det?' — 'Jag kan gå ed på det.' — 'Är ni ledig till äktenskap?' — 'Hvarför frågar ni det?' — 'Det måste jag veta; det är min ämbetsplikt. Har er brud nödiga bevis?' — 'Examinera mig icke så strängt; jag gör ej afseende på några Louisd'orer.' — 'Ni må ej tro, att jag för penningar handlar emot min plikt.' — 'Jag skall nog finna någon, som viger mig.' Därmed gick han förtretad sin väg. — Efter några år blef jag kallad till en sjuk på värdshuset; vid första anblicken föll mig genast in, att han just var den man, som jag vägrat att viga. Jag

frågade honom därom; men han nekade och sade, att han för längesedan var vigd vid den person, som var hos honom. Nu begynte jag: 'Min vän, jag finner er ytterst svag.' — 'Ja, det känner jag själf.' — 'Men jag känner eder ej, och edert tillstånd är mig alldeles obekant.' — 'Ni har ingen horkarl eller äktenskapsbrytare eller tjuf för er.' — 'Det kan väl vara; men gör er då detta skicklig för Guds nåd? Vi lefva ofta i den eller den synden och tro det icke.' — 'Nog, Gud känner mig; bedrager jag mig, så är det *min* skuld. Åhör ni blott min bekännelse och därpå tillgif mig mina synder och meddela mig den heliga nattvarden.' — 'Min vän, denna makt har jag ej. Att tillgifva synder tillhör Gud, som rannsakar hjärtan; jag har endast den befallningen att förkunna botfärdiga syndare, att Gud förlåtit dem synderna. Är ni en sådan, så tvekar jag ej att förkunna äfven er edra synders förlåtelse; men min plikt fordrar, att jag varnar er för hyckleri och bedrägeri.' Främlingen aflade en rörande bikt, och jag meddelade honom nattvarden. Jag tog afsked, men måste lofva honom att dagen därpå återkomma. Då jag kom, var dödsfaran förbi; men hans sinne var desto oroligare. Han lät fru och barn gå ut, fattade min hand och sade: 'Vän, ni måste lofva mig något.' — 'Med nöje

allt, hvad i min makt står.' — 'Jag måste tillstå för er, att jag är den olycklige man, som ni vägrade att viga. Då gjorde ni det ej, men nu på sjukbädden skall ni dock uppfylla min önskan.' — 'Är ni ledig till äktenskap?' — 'Nej, jag har förut varit gift, men kunde ej stå ut med att vara hos min hustru och har därför öfvergifvit henne. Denna fru, som är hos mig, har en elak och oregerlig man, och hon gjorde likaså. Nu lefva vi båda i stor frid tillsammans. Jag beder er, gif oss åt hvarandra.' — 'Hvad, jag skulle privilegiera ett äktenskapsbrott? Och ni, kunde ni med föresats fortsätta ett äktenskapsbrott och emottaga den heliga nattvarden?' — 'Skulle det vara så stor synd att öfvergifva en elak kvinna? Och vigseln är ju en människostadga.' — 'Äktenskapet är en gång ett förbund, som man ej efter behag får upplösa; hade ni grundade orsaker (Matt. 19: 9), så hade ni bort vända er till öfverheten och ej till råga därpå öfvertala en gift kvinna till samma synd. Låt ock vara, att vigseln är en människostadga, vi skola dock vara öfverhetens ordning undergifna.' — 'Ni har rätt, men saken har en gång skett; hvad skola vi nu göra?' — 'Ingen ärlig predikant kan viga er, och om någon gjorde det, så hade ni blott en skenbar tillfredsställelse.' — 'Men jag har ofta erfarit, att,

då jag gick till bikt och nattvard, blef jag hvarje gång lugn; Gud välsignar mig ock i mitt yrke och låter allt gå väl. Skulle ej detta vara ett bevis för att han förlåter oss våra synder, och att vi skola blifva saliga?' — 'Jag beder er, gör ej Guds långmodighet till ett hyende för synden och säkerheten.' — 'Hur kan jag då få förlåtelse?' — 'Icke annorlunda än genom bättring.' — 'Ja, hvad skall jag då göra?' — 'Afbryta umgänget med denna fru och återvända till er hustru, och så äfven denna fru till sin man. Vill ni kanhända, att jag skall skrifva till vederbörande personer, så skall jag göra er till viljes.' — Detta förslag behagade honom. Jag skref till båda ställena. Mannens fru förklarade, att hon ej ville hafva honom åter, och kvinnans man hade redan åter gift sig. — Nu begärde främlingen, att jag skulle viga dem. Jag förklarade, att jag icke kunde det. Han frågade: 'Om jag ofta går till nattvarden, så skall jag väl erhålla förlåtelse?' — 'Ingalunda, ty det gifves ingen förlåtelse för dem, som framhärda i sina synder.' — 'Men jag kan icke öfverlämna denna fru och mitt med henne aflade barn till pris åt eländet.' — 'Det skall ni ock icke. Ni kan ändock sörja för deras underhåll, fastän ni upplöser den syndiga förbindelsen.' — 'Men om ni förtiger saken, så kunna vi här lef-

va i lugn.' — 'Ja, i det yttre, men ej i det inre! Dessutom är det min plikt att ej tiga stilla vid cordningar.' — 'Nå, så måste jag väl bort härifrån; jag skall väl någonstädes finna någon, som viger oss.' — 'Det må vara; men det finnes intet ställe, där den människa, som vill framhärda i synden, kan behaga Gud.' — 'Så vill ni då alldeles icke viga mig?' — 'Min kære vän, det kan jag ej!' — 'Men ni har dock gifvit mig den heliga nattvarden.' — 'Ja, ty värr, men ni bedrog mig; ansvaret ligger på er.' — 'Så skulle jag då ovärdigt hafva åtnjutit den?' — 'Ja, visserligen.' — Han teg stilla och suckade, bad mig komma igen följande dag; men på natten reste han sin väg."

Burks past.-teol., sid. 121—124.

En annan pastor berättar: "En natt kl. emellan 1 och 2 ringdes ganska hårdt på dörrklockan. Jag tog i hast något på mig, tände en lampa och gick ned. När jag öppnade dörren, stod där utanför en ung man. Han sade: 'Var god och vig mig med den damen, som sitter där ute i vagnen.' Jag svarade: 'Det är en ganska ovanlig tid för en sådan förrättning.' — 'Ja visst, men vi hafva brådtom, och jag vill betala er fem dollars, om ni vill gå ut till vagnen och viga oss.' — 'Om jag skulle göra det,

så finge ni betala mig åtminstone tio dollars.' Han gick ut till vagnen, talade några ord med någon där, kom tillbaka och sade: 'Vill ni icke gå ut till vagnen och viga oss för fem dollars?' — 'Nej, jag måste åtminstone hafva tio, om jag skall göra det.' Han gick å nyo ut till vagnen, samtalade en stund med någon där, hvarefter han steg upp i vagnen och körde sin väg.

En af dem, för hvilka detta berättades, sade: 'Förstod du icke, att det var ett så kalladt 'runaway-party'?' — 'Jo, naturligtvis förstod jag det.' — 'Och du ville vigt dem, om du fått tio dollars?' — 'Ja, hvarför icke? Jag visste ju, att i närheten bodde en metodistpräst, som skulle göra det, om de kommo till honom.' — 'Det är samma tanke som: om icke jag stjäler det där, så stjäler en annan det. Du är oförmögen att vara präst och borde afsättas'."

Men denne präst är en högt betrodd man.

P. S.

"Pastor, finnes det nåd för mig?"

Af alla erfarenheter, som en pastor får göra, då han förestår Guds dyrköpta församling, torde inga gripa så djupt in i hans själ som de, hvilka han får göra, då ofvanstående fråga ställes till honom för att af honom besvaras. Denna fråga ligger nog obesvarad på mångas samvete. Mera sällan kommer hon fram till själasörjaren för att af honom i Jesu namn besvaras. Sådana frågor förekomma dock dels vid Guds Andes synnerliga nådesbesök i församlingen och dels vid sjuklägren. I förra fallet torde pastorn få göra många erfarenheter, innan frågan kan blifva tillfredsställande besvarad. Icke alla, som framställa denna fråga, äro i verklig själanöd, se icke sin stora själafara. De hafva kanske för tillfället blifvit uppskakade af Guds ord eller, i första hand, genom någon gripande tilldragelse. Ett är dock visst: det är en synnerlig besökelsens tid för den själen; och det är en viktig

stund för den, som uppmanas att gifva svar på frågan. En trogen själaherde får tillbringa många timmar, ja, kanske nätter dels inför Herren och dels tillsammans med sådana frågande själar. Under en väckelsetid fick jag stiga upp tre gånger en natt för att söka gifva tröst åt själar, hvilka frågade, en hvar för sig: finnes det *nåd* för mig? —

En kväll kom en gammal man, uttröttad och ängslig, för att söka råd. Han satte sig, lutade sitt hufvud i sina händer och började gråta som ett barn. På tillfrågan hvad som fattades, svarade han: "Jag är *förlorad,* det finnes ingen *nåd* för mig!" Efter många timmars samtal, läsande och bedjande lät Herren ljus uppgå för den gamle mannen; han fick nåd att tro och smaka frälsningsnåden i Kristus. Han berättade, att han till och med umgåtts med planen att i förtviflan ända sitt lif, men att en osynlig hand hållit honom tillbaka. Nu såg han, att den handen var Guds hand: "Gud vill ingen syndares död." Genom tron på Kristus blef denne man en lycklig människa; lycklig och fridfull blef hans lefnadsafton.

En kall och stormig höstnatt 1879 kom bud, att en viss person låg hårdt sjuk och ville tala med mig, innan han dog. Vid min ankomst möter mig denna syn: den sjuke är en yngling

på några och tjugu år. Kallsvetten porlar på hans panna, och ångest och förtviflan hafva satt sin prägel på hans bleka anletsdrag. "Pastor", ropar han, "finnes det nåd för mig? Jag är en förlorad son, som gått bort från Gud och förlorat, ja, föraktat mitt barnaskap hos Gud. Jag är konfirmerad i Sverige, reste strax därefter till detta land, och här har jag aldrig besökt någon kyrka, icke läst, icke hört Guds ord. Jag har lefvat utan Gud; nu får jag dö och gå förlorad. Hjälp, hjälp!" O, huru hemskt var icke detta rop i natten. Alla närvarande gräto af medömkan och förskräckelse. Hans förtviflan fortfor och syntes tilltaga, ju närmare det led mot slutet. Den påföljande natten stod jag åter vid den förtviflades dödsbädd. Döden hade satt sin prägel på de förtviflade anletsdragen. Ögonen stodo orörliga, stirrande, skenbart liflösa och utan glans. Det enda, som nu kunde göras, var att högt ropa frälsningens evangelium i den döendes öron. Till allas vår bestörtning vaknar den döende till och ropar högt: "Gäller detta för mig?" Och då han tillförsäkras i Jesu namn, att Jesus är kommen att frälsa syndare, ropar han åter med hög röst: "Gäller detta mig, så vare Herren Jesu namn evigt tack och pris", och i detsamma uppsträckte han sina armar mot himmelen, hans anlets-

drag liksom förklarades, och med ett ljuft leende föllo hans armar sakta ned med de knäppta händerna på bröstet. Han var död. Text för liktalet var: "Är icke detta en brand, som utur elden uthulpen är?" Sak. 3: 2. — — —

En annan yngling vid ungefär samma ålder vedlades i en svår sjukdom, och därefter vaknade hans samvete till medvetande af synd. Denne yngling var församlingsmedlem, hade fört en stilla vandel, ofta besökt gudstjänsten, begått Herrens heliga nattvard och varit ett mönster för ungdomen. Dock, när Herren kallade honom till räkenskap, var han den tjänaren, som var skyldig sin Herre tio tusen pund och hade intet att betala med. Jag fick bud, att han var sjuk. Då jag kom till honom, sade han: "Pastor, finnes det nåd för mig?" Vi samtalade, läste Guds ord och bådo. Under samtalet sade denne yngling: "Jag är den störste syndare på jorden. Jag har icke velat tro, då pastorn predikat om nödvändigheten af en sann bättring; jag trodde mig icke hafva gjort något ondt, men nu ser jag, att min nådetid är förspilld och jag är förlorad." Konfirmationslöftena lägo synnerligen tunga på hans samvete, liksså hans ovärdiga nattvardsgångar, och därmed svårast af allt, att han, som hört så mycket Guds ord, försmått Jesu kärlek och försummat

nådatiden. — "Finnes det nåd för mig?" Den frågan upprepade han ofta och fortfor att upprepa den dag efter dag, utan att Herren fick gifva själen grundligt fäste i den fria nåden i Kristus Jesus. Detta var en bekymmersam och djupt prófvande tid för mig. Har Herren upphört att vara nådelig? Vill han icke frälsa själar? Är jag skulden till att Herren icke hjälper? Dessa och dylika frågor jaga ofta sömnen bort från dens läger, hvilken ömmar för själar och är angelägen om att tjäna dem. Herren kom dock med hjälpen. Ynglingen fick nåd att tro på nåden, och hans själ fick erfara en försmak af hvad Gud beredt dem, som honom älska. Efter att några dagar hafva fått afiägga vittnesbörd inför sina anhöriga och andra vänner om huru farlig synden är, och huru stor Jesu nåd är, fick han lyckligt gå hädan. — Ljuft är hans minne! — — —

Af dessa exempel vilja vi hämta följande lärdomar:

Ingen är så långt bortkommen, att han icke kan få nåd.

Ingen yttre fromhet är nog för att kunna dö saligt.

Förtvifla icke, om än Herren dröjer med hjälpen.

Jesu Kristi kors är nådens källa, och den sinar icke ut. C. W—N.

Ett husbesök.

Sent en regnig eftermiddag, då jag var på väg till mitt hem, kom jag till ett hus, i hvilket hr X. och hans hustru bodde. De tillhörde icke församlingen, men besökte kyrkan rätt flitigt. Emedan det var sent och jag var trött och det dessutom var besvärligt att komma fram till huset, ämnade jag ej gå in. Men en röst i mitt inre sade: "Gå dit in."

Med tvekande och dröjande steg fortsatte jag dock min väg. Men plötsligt löjd det som en tordönsröst i mitt inre: "Förbannad vare den, som gör Herrens verk försumligt." Jag vände om, gick in, och har skäl att tro, att det besöket fick lända till en själs frälsning. Familjen förenade sig sedan med församlingen.

J. T.

Ur barnens värld.

"Af den kärlek, som går igenom denna världen, föll en stråle in i min själ."

Då jag i somras tillsammans med en ämbetsbroder vandrade ut till en liten grafkulle, där denne min ämbetsbroders lille älskade son nyligen gömts under torfvan, berättade han för mig med tårfylldt öga barnets korta men underbara lefnadshistoria, och det med så gripande ord, att jag, då vi kommit upp på grafkullen, vid hvilkens fot böljorna sjöngo sin entoniga sång, ej kunde annat än känna mig omgifven af en varm fläkt från evigheten.

Berättelsen var i hufvudsak denna: Gossens namn var *August Jubelius*. I hemmet kallades han August, men vid dopet erhöll han äfven namnet Jubelius, och detta emedan han döptes i kyrkan den söndagen, då hans faders församling firade 25-års-jubileum. Den lille

gossen var ett underbart barn, som genom sin lydnad och sitt barnafromma väsen gaf åt dem, som lärde känna den lille, en aning om att han ej komme att lefva länge på jorden. Han hade ock ett mycket vänligt och gladt lynne och var sin moders älskling och sin faders öga. För föräldrarna var det en afgjord sak, att gossen skulle blifva präst. Syskonen älskade honom högt, och alla, som lärde känna honom, intogos af hans fromhet, förstånd och vänlighet.

Han undslapp dock icke sjukdomar och lidanden. Han fick under de få år, han var i föräldrahemmet, bära sitt mått af tidens vedermödor. Vid flera tillfällen syntes det, som om hans vistelse i detta lifvet icke skulle blifva långvarig. Det sista, allvarliga och långa lidande, som han hade, var på våren 1902. Läkaren gjorde sitt bästa, men han hyste intet hopp om att gossens lif kunde räddas. Föräldrarna uppsände många brinnande böner till den himmelske Fadern med begäran om att de skulle få behålla barnet. De rent af aftvingade Gud bönhörelse. Hvad hände? Sjukdomen tog en plötslig vändning, och gossen började tillfriskna. I sin glädje häröfver flyttade föräldrarna med barnen ut på landet i en

barrskogstrakt, där deras barn tillsammans med en annan familjs snälla barn skulle få hafva det så fritt och roligt i Guds fria natur, medan August återvunne styrka efter den långvariga sjukdomen. Ack, så roligt det nu var för alla barnen!

Men glädjen varade icke många dagar. Just från den plats, där gossen skulle få sina krafter stärkta, därifrån skulle han flytta hem till Gud. — — — Det var en söndagsmorgon. I hemmet därute i skogen stod i en vrå en undangömd bössa, som en större gosse från staden fick syn på. Han tog fram den för att se på "leksaken", men med den påföljd, att skottet brann af och träffade August, där han stod midt på golfvet och betraktade ett litet fotografi af en hvitklädd flicka. Inom några minuter låg gossen i sin systers armar — ett lik. En mindre syster satt och spelade på en liten harpa, då dödsbudet kom. Allt var ett ögonblicks verk. Nog förde änglarna den lille gossens själ på söndagsmorgonen hem till den jublande skaran omkring Guds och Lammets tron. Såsom han på en söndag blef genom dopet inympad i Kristus, så fick han ock på en söndag, i en ålder af 5 år, flytta hem, hem till himmelen.

Nu kunde inga föräldraböner hinna att komma emellan. "Det är gjordt". Uppb. 21: 6.

På söndagsaftonen före hans sista söndag satt han så förnöjd i familjekretsen och sjöng sina små älsklingssånger. Han sjöng så gärna. Ofta sjöng han:

"Kom, låtom oss på barnavis
uppstämma Herren Jesu pris";

"Tryggare kan ingen vara
än Guds lilla barnaskara";

"Känner du Herden god"

och andra sånger. Efter att på lördagskvällen hafva sjungit sina sånger insomnade han lugnt. När han uppvaknade på söndagsmorgonen, var hans förhållande något egendomligt. Han berättade för sin moder, att han haft en skön dröm. Hans blå ögon och hela hans anlete lyste af strålade af glädje, då han försökte omtala hvad han sett: — "Jag såg", sade han, "stjärnorna stråla, och himmelen var så skön, det var jul i himmelen, mamma! Jag kan ej säga allt, som det var." Han berättade äfven, så godt han kunde, drömmen för sin syster. Det var äfven underligt att märka, att han blef sluten och ville helst draga sig undan i ensamhet. Ensam gick han in i ett af rummen och betraktade där de bibliska taflorna, som voro upphängda på väggarna. Under det han be-

traktade taflorna, i synnerhet en Jesusbild, sjöng han:

"Way down upon the Swanee river",

och detta med den känsliga och längtande melodi, som den sången har. Hans sista sång på jorden var:

"Nearer, my God, to Thee — — —"

Fadern afslutade den lilla enkla berättelsen med att säga: "Denna händelse kan icke vara af en slump, en ödets skickelse. Hvad ser världen däri? Hvad se Guds barn däri? Outforskliga äro Herrens vägar, men de äro goda, ty Gud är god. Då tårarna rinna, då hjärtat är bedröfvadt och otrosfrågorna vimla för det inre ögat, då är det bäst att göra som lille August — sjunga:

'Närmare, Gud, till dig, närmare dig,
om än det blir ett kors, som lyfter mig
närmare dig'."

Carl A. Hemborg.

Blad ur en immigrantmissionärs dagbok.

1. Fick hon, hvad hon sökte, den gamla?

Hon såg så beklagansvärd och öfvergifven ut den gamla gumman, där hon satt nedhukad på sitt bagage med hufvudet stödt i den ena handen. Det var så varmt och kvalmigt på skeppsdockan och så mycket bråk och styr, att äfven en yngre människa kunde känna sig en smula trött, dessutom var dockan ett veritabelt Babel, ty man talade hvar och en sitt egendomliga språk.

"Hur står det till, mor?" frågade missionären och lade sin hand på gummans axel.

"Å, ä han svensk?" frågade hon i sin tur, i det ett lyckligt leende upplyste det annars något dystra ansiktet.

"Ja, jag är svensk präst," upplyste missionären för att lugna gummans möjliga farhågor att inlåta sig i något samtal med en person, hon icke kände.

Hon gladde sig som ett barn åt en svensk traktat och tidning, hvilka missionären gaf henne.

Hur tydligt läste man ej i dessa grofva, men ändå genom arbete och lidande vackra drag ett lif, som kämpat sig igenom både yttre och inre svårigheter!

"Tänk, att han ä' präst och så gemen mot en gammal fattig gumma", sade hon och såg på missionären.

Hvad de voro vackra och bottenärliga, de där ögonen, och hvad han var full af tacksamhet den där tåren, som lyste i ögonvrån.

"Hvart ska mor resa?" frågade missionären.

"Te barna, sir pastorn. Di ä' i Chicago allihop; och det blef så tyst och så söckent, se'n den yngsta reste dit, att jag kunde inte stanna i Sverige längre." —

"Och barnen ha skickat eder biljett, de ville, att mor skulle resa hit, förstås."

"Ja ja män, det tror jag det. Di ha velat, att jag skulle resa hit för länge se'n, men det har sig litet svårt att lämna den gamla fosterbygden med alla nära och kära, sir pastorn. Och den gamla kyrkan se'n — — —". Det blef henne för mycket, och hon fällde bittra tårar. I den gamla kyrkan hade hon själf blifvit döpt och konfirmerad, och dit hade hon

burit sina barn att öfverlämnas åt Kristus i dopet; där hade också de lofvat att vara sin Herre och Mästare trogna. Dit hade hon vandrat nästan hvarje söndag för att lyssna till den gamle kyrkoherdens predikan. I kyrkogårdens sköte slumrade hennes man samt ett barn och många ungdomsvänner.

Missionären kände hvad som gick igenom hennes själ, och han lät henne gråta ut.

"Men vi ha kyrkor och Guds ord också här i landet, så man behöfver visst inte lida någon brist på andligt godt i Amerika, om man bara vill vara Herren trogen", tröstade missionären gumman.

"Ja, di ha ju skrifvit om det, barna. Och di bli nog snälla vid mig, för di ä så rara så, och di ha det så bra så, skrifver di", menade hon.

"Ja, var inte ledsen nu, mor, det blir nog bra. Gud är med oss, och äro vi med honom, så står han nog oss bi", sade missionären, och bjöd den gamla farväl.

Månne hon fann, hvad hon sökte i Amerika, den gamla gumman? Eller skall hon långsamt täras bort af längtan till det gamla hemmet och fosterbygden? Det går ju an för unga träd att omplanteras, men det är ofta vanskligt att flytta de gamla, ty hjärteroten kan så lätt blifva skadad.

2. Förkrossad.

Det låg något spotskt och cyniskt i den unga mannens annars rätt intelligenta drag. Man fattade rätt snart situationen; han var tydligtvis en af det "unga Sverige", som slagit sig lös från fädernas "öfvertro" och "dumma traditioner". För öfrigt skönjdes lätt, att han var pur råvara, utan bildning och lefnadsvett.

Om man skulle våga sig att tilltala den unge herrn? Han syntes vara i ett tillfälligt bryderi öfver någonting.

Kännande sin plikt, att stå till tjänst med hvad han kunde vid dockan, gick missionären fram och tilltalade den unge immigranten.

"Är det någonting jag kan stå till tjänst med?" frågade han höfligt.

"Nej bevars, herrn behöfver inte alls göra sig till, inte; bra karl reder sig själf", svarade kaxen på ett sätt, som skulle ha gjort heder åt hvilken som helst öfvermogen person.

"Förlåt, jag frågar, men jag trodde, ni möjligtvis behöfde ett godt råd eller någon upplysning", sade missionären och vände sig till en flicka, som bättre förstod att uppskatta en väntjänst.

Detta svar syntes för ögonblicket göra honom en smula skamsen. Han försvann i mängden.

Det dröjde emellertid icke länge, innan missionären åter befann sig ansikte mot ansikte med denne unge man. Han ämnade gå rätt förbi honom utan att vidare besvära honom, ty arbetet var öfvermåttan mycket den dagen.

"Ni är präst, förstår jag", tilltalade han missionären på ett näsvist och fräckt sätt.

"Ja, till er tjänst, är det någonting ni vill mig?" frågade missionären så vänligt, som han under omständigheterna möjligtvis kunde.

"Jaså, det finns präster och smörja här i landet också", flinade han.

"Ja, det finns ganska många svenska präster i Amerika, men fler behöfs det, ty det finns en massa med svensk smörja i landet, och mera kommer det med hvarje båt", försäkrades enfaldigt och trovärdigt.

Den unge herrn förstod piken allt för väl, och såsom svar drog han fram ur ett orent hjärtas rika förråd både nytt och gammalt för att visa prästen, att han vore karl för sin hatt och att han ämnade visst inte bli stukad, inte, allra minst af en präst, — nej då!

"Min kära unge vän, ni börjar alldeles galet i Amerika. På den där vägen kommer en inte långt här. Må Gud förlåta er och föra er in på en rätt väg; skulle ni behöfva någon hjälp

någon gång, så kom hem till mig eller skrif till mig", sade missionären och lämnade sitt kort.

* * *

Det var några månader efteråt. Missionären var på sjukbesök hos en landsman på ett af stadens lasarett.

"De förde hit in en svensk i dag från en annan afdelning af sjukhuset. Han såg så medtagen ut, så jag tror aldrig, han kan lefva", sade patienten och pekade på en tvärt öfver rummet befintlig säng, i hvilken låg en ung man med dödens blekhet i ansiktet. Det fanns än så mycket kvar i hans drag, att missionären lätt igenkände den morske immigranten. Hans första impuls var att gå till honom omedelbart och tala med honom. Men i stället talade han tröstens ord med sin egen patient och gjorde min af att gå förbi den andra och lämna rummet.

"Herr pastor", hördes det hest från den sjuke. Det var detta, missionären hade önskat och väntade på.

"Ja, min vän. Så ni känner igen mig?"

Denna fråga syntes röra och oroa honom betydligt.

"Om jag känner er. Jag glömmer aldrig min oförskämdhet mot er, och jag vill ha er förlåtelse, innan jag dör", bad han och fattade missionärens hand i sin bleka, utmagrade hand.

"Gärna det, min vän. Jag sade er ju redan då, att jag så gärna ville förlåta er. Men är ni färdig att dö nu och möta er Gud?"

"Nej, nej — läs något Guds ord för mig, så är ni snäll."

Missionären läste.

"Står det så: — om edra synder vore blodröda, skola de dock varda snöhvita — står det så?" frågade ynglingen.

"Ja, så står det".

"Är det sant, herr pastor?"

"Därom behöfva vi ej tvifla."

Det var ett skönt samtal detta, det längsta och det sista, som missionären fick hålla med denne främling. Hans lif hade varit ett lif utan Gud i världen, kort som det var. Det var en sorglig tafla, han upprullade ur detta lif, en dyster tafla.

Men han var ångerfull, och han bad, som blott en uppriktig människa beder, då det lider mot slutet.

Nästa dag var han död.

3. Glädjeskimmer i tåredagg.

"Käre pastorn, kan inte ni göra något för en stackars flicka därinne; hon är nästan från sina sinnen, ty hon tror, att de skola föra henne tillbaka till Sverige", bad en kvinna, som sade sig

ha varit i ressällskap med flickan. Hon nämnde icke, hvad det var för fel, ty då hade nog ingen vågat antaga sig hennes bekymmer.

Det var med knapp nöd man fick komma in på den inre dockan och till flickan, som var kvarhållen och innestängd bland de öfriga, som ej hade klara papper.

Hon var i en förtviflad belägenhet. Ett litet barn på armen talade högljudt om orsaken för hennes kvarhållande. Det är icke så lätt att landstiga i Amerika nu som i forna dagar, då landets portar stodo öppna för hvem som helst.

Hon blef ytterst glad, då missionären kom till henne och talade med henne. Att trösta henne syntes omöjligt, förrän hon med visshet trodde, att hon finge stiga i land.

"Hvad är det för fel? Hvarför hålla de mig kvar här, då alla andra få gå i land?" frågade hon, i det att tårarna strömmade utför hennes kinder.

"Hvarför gör ni mig denna fråga; ni vet det så väl", svarade missionären och kastade en blick på det oskyldiga barnet, som låg vid hennes bröst.

"Stackars barn, ska det också få lida för min synd?" sade hon så ängsligt, så skärande.

"Det finns en lag här, som förbjuder vissa personer att landstiga."

"Jaså, så är jag då en af dessa 'vissa personer'."

Missionären teg, ty att lägga sten på börda var icke hans mission.

"Tror ni, att de ämna skicka hem mig till Sverige igen?"

"Jag vågar inte säga, hvad de ämna göra. Vi få lämna äfven denna sak i Guds händer och hoppas det allra bästa; kan jag göra någonting för er, så skall jag göra mitt bästa."

"Ja, gör det, för se till Sverige kommer jag aldrig mer. Nej, aldrig! Ty sända de mig i väg, så kastar jag mig i hafvet med mitt barn, och då behöfver ingen ha något besvär af mig mera", nästan ropade hon.

"Så får ni rakt inte tala, min vän, det är en hädelse emot Gud att säga så."

"Ja, hvad ska' jag säga. Pastorn vet inte, hvad jag lidit under det sista året. Jag tänkte, det skulle bli bättre nu, då en väninna i Amerika lofvade mig att få komma hit med mitt barn och min skam och vanära," sade hon ödmjukare.

Missionären sökte att få immigrationsdepartementet att göra hvad de kunde för den arma kvinnan. Hennes papper genomlästes en gång till, och hon fick genomgå en lång och svår examen. Hon fick löfte att landstiga.

Att teckna hennes glädje öfver denna lycka i olyckan är ej möjligt. Hennes tacksamhet mot en, som i själfva verket kunde göra så litet till saken, var rörande.

"Må nu Gud välsigna er. Han vill vara er en säker vän och beskyddare i all er nöd", sade missionären och tryckte hennes hand till afsked.

C. W. A—R.

III.

Lefnadsteckningar.

FIL. DR A. J. LINDSTROM.

Fil. Doktor J. A. Lindström.

Omstående porträtt är bilden af fil. doktorn och professorn pastor A. J. Lindström, en af Augustana College and Theological Seminarys tidigare lärare, hvilken snart fick sluta sitt dagsarbete. Undertecknad har blifvit ombedd att skrifva prof. Lindströms lefnadsteckning, och början därmed är redan gjord; men alldenstund denna teckning blir längre, än hvad utrymmet i KORSBANERET tillåter, vill jag härmed tillkännagifva, att denna teckning troligen kommer att införas i "Augustana Theological Quarterly". Här kan därför endast återgifvas några få spridda drag ur hans lefnadssaga.

Prof. A. J. Lindström föddes i Ronneby, Blekinge, den 14 maj 1843 och kom till Amerika 1854. Han studerade i Springfield och i Chicago, Ill., tog studenten i Uppsala, Sverige, 1860 eller '61. Filosofie doktorsgraden tog han i Uppsala 1869 och prästvigdes af ärkebiskop Reutherdahl i Uppsala domkyrka den 1 juni 1870. På hösten 1870 kom han till Amerika för andra gången och tillträdde

då sin professorstjänst vid synodens läroverk i Paxton, Ill. Han var med på Augustana-synodens möte i Chisago Lake sommaren 1871. På hösten samma år reste han till Florida och dog där den 25 jan. 1872 i Upsala, ett litet svenskt nybygge, om det ens kan kallas det.

Om detta dödsfall yttrar presidenten, pastor Jonas Swensson, i sin årsberättelse för 1872 till Augustana-synoden:

"Vi samlas nu åter från våra spridda arbetsfält för att rådgöra och besluta om viktiga saker rörande vårt samfunds uppbyggande och bestånd, och för att upplifvas af brödrakärlekens vederkvickande balsam; men i lärarnas brödrakrets har sedan senaste mötet uppstått ett tomrum — döden har gjort det —; men saknadens smärta förljufvas dock af hoppet, att döden här blott har fått tjäna såsom hemförlofningsbud. Prof. A. J. Lindström, hvilkens hälsotillstånd vid vårt senaste möte syntes gifva hopp om förbättring, förbättrades dock icke till sin lekamliga hälsa, utan aftynade af sjukdomens tärande kraft, till dess Herren den 25 sistlidne januari hemkallade honom till det land, där ingen sjukdom eller värk skall vara mer. Vi hafva skäl till detta hopp; ty under det hans utvärtes människa förgicks, förnyades den invärtes dag ifrån dag. Med oss såsom ett samfund synes Herren genom detta dödsfall handla rätt underligt. Hvarför Herren, under det lärarebristen är så stor i allmänhet och vid vårt läroverk i synnerhet, hädankallade den dyre brodern, om hvilken vi syntes hafva skäl att hoppas, att han skulle i icke ringa mån hjälpa i det myck-

na arbetet, och detta midt i hans ungdom och nästan förr, än hans arbete ibland oss var begynt, blir en fråga, hvars fulla utredande vi måste vänta först då, när vi icke mer förstå blott endels."

Huru Lindström, då han var gosse, blef funnen och rekommenderad till skolan af pastor O. C. T. Andrén; huru han under prof. L. P. Esbjörn utvecklade sina gåfvor i Springfield och Chicago och kämpade sig fram under fattigdom och många vidrigheter; att han i pastor Andréns sällskap reste till Sverige och där snart lyckades taga en god studentexamen i Uppsala; huru han skötte sina studier där, vann många vänner och hade flera märkliga konditioner därstädes; huru han fullbordade sina studier vid Uppsala akademi, tog graden, blef präst och återkom väl förberedd för lärarekallet i våra skola m. m., kommer att omtalas i den lefnadsteckning, till hvilken redan hänvisats. Utgör dr Lindströms lefnadsteckning en del af vårt lutherska samfunds historia i detta land, så borde hon blifva intressant och lärorik för oss alla, förutsatt att lefnadstecknaren lyckas gifva taflan de rätta färgerna.

Porträttet, hvaraf ofvanstående bild är tagen, är det enda jag sett af honom, sedan han kom till sin mannaålder. Det är taget hos H. Osti i Uppsala, förmodligen 1869 eller samma år, som han tog filosofie doktorsgraden. Det har förvarats af hans syster, mrs Larson i New London, Minn., som ock förvarar hans doktorsring och hans efterlämnade papper, till hvilka jag ock för lefnadsteckningen har tillgång.

E. Norelius.

Pastor Håkan P. Quist.

Pastor Quist påbörjade, men fullbordade icke berättelsen om den väg, Herren förde honom genom denna jämmerdal. Hvad han i denna påbörjade berättelse meddelat, vilja vi här anföra. Han skrifver:

"Enär min hädanfärd från jorden troligen kommer att ske hastigt, enligt läkares antydan, så ville jag på detta sätt lämna efter mig en kort lefnadsteckning öfver mitt förflutna lif."

Här följer tämligen utförliga uppgifter om hans förfäder, föräldrar och syskon; men emedan dessa icke äro af något särskildt intresse för KORSBANERETS läsare, utelämnas största delen däraf.

"Mina föräldrar voro Per Nilson Quist och hans hustru Karna Håkansdotter. Vi voro elfva syskon.

Min barndom. Mitt föräldrahem var beläget i byn Rinkaby i Willands härad, Skåne, Sverige. Mina föräldrar ägde endast huset, hvari de bodde, men ingen jord. Min fader var i sin ungdom skräddare, men sedan blef han murare och dragon i "Skånska dragonregementet".

Föräldrarna arrenderade två jordlotter, och på dessa tillhöllos vi barn att flitigt arbeta. Detta bidrog i sin mån därtill, att den stora familjen fick nödtorftig bärgning. Vår moder hade hufvudsakligen uppfostran om hand, och vi fingo lära oss lydnad. Hon var mycket sträng och fordrade af oss punktlighet, och därför skall hon hafva vårt tack och vårt erkännande: det har varit oss barn till stor nytta. Hon tillvann sig dock vår kärlek likaväl som vår respekt. Hon ömmade om vårt väl både till kropp och själ. Själf läste hon flitigt Guds ord i hemmet och bad flitigt. I detta afseende föregick hon oss barn med ett godt exempel. Hvarje afton fingo vi läsa våra böner, innan vi gingo till hvila; om söndagarna fingo vi regelbundet gå till kyrkan och, sedan vi kommit hem, läsa dagens evangelium. Hon talade mycket med oss om Frälsaren och om farorna i världen. Jag minnes väl, huru hon talade med mig, då jag var en liten gosse, om vissa synder. Jag förstod det icke då, men när de sedermera vaknade upp i mitt hjärta, blefvo hennes ord till värn och skydd för mig. Vi lärde i hemmet att hysa djup vördnad för Guds heliga ord, och denna vördnad har följt mig hela mitt lif igenom. Vid ett tillfälle uppläste en af mina lekkamrater under leken ett bibelspråk och skrattade. Detta väckte hos mig afsky, och jag förmanade honom att icke leka med Guds ord. Den goda uppfostran, jag erhöll, gjorde, att jag ofta bad Gud om hjälp, då jag kom i nöd. Det blef dock, tyvärr, mycket försummadt dessemellan. Vår fader var mycket borta från hemmet och kunde därför icke hjälpa mycket till vid uppfostran;

men han förmanade oss alltid, att vi skulle lyda vår moder. — Under vintertiden fingo vi gå i den allmänna folkskolan, ända till dess vi konfirmerades. Min konfirmation hölls i grannförsamlingen (som var moderförsamlingen i pastoratet) på en fredag under fastlagstiden med mig ensam, emedan jag skulle åtfölja föräldrarna till Amerika. Det var 1865. Jag var mycket rörd på den dagen. Jag fick läsa hela katekesen, Schartaus katekes, samt dessutom svar på 'grundfrågor'. Min lärare var kyrkoherden och kongl. hofpredikanten Samuel Adrian. Jag kan icke förstå annat, än att jag var främmande för Gud och för det lif, som är af Gud. Likaväl sof icke samvetet hårdare, än att det bestraffade mig för mitt lif. Denna konfirmationsundervisning var mig till stor välsignelse, när Herren sedermera fick föra mig till tron. Fyra af mina äldre bröder hade redan rest till Amerika, och mina föräldrar och tre af oss yngre bröder reste 1865 och bosatte oss i Scandian Grove, Minn. Jag intogs i därvarande sv. ev. luth. församling samma år, som vi kommo dit.

Min ungdomstid. Ehuru jag till sinnet var främmande för Gud, kunde jag likaväl icke finna ro eller glädje i synden. En viss tomhet märkte jag alltid, i synnerhet då jag kom hem och hade illa användt min söndag. Då jag såsom gosse i Sverige såg en gammal gudfruktig man sitta och flitigt läsa sin bibel på en söndag, förundrade jag mig däröfver, att han, hvilken icke, såsom vi barn, var *tvungen* att läsa, likväl självmant läste den. Nu däremot tänkte jag ofta, att han var mycket lyckligare än jag, som förslösade min söndag i fåfäng-

ligt tidsfördrif. Väl lefde jag icke i några grofva synder eller laster, men jag var medveten om att, därest jag doge i detta tillstånd, jag blefve evigt förlorad. Församlingens pastor, John Pehrson, och diakonen A. Thorson bestraffade ofta ungdomen för dess ogudaktiga lefverne och därmed söndagslekandet. Ehuru jag då förargades däröfver, ansåg jag, att de hade rätt, samt hyste vördnad och respekt för dem. För en annan af diakonerna, hvilken om söndagarna öppnade sitt hem såsom samlingsplats för ungdomen, och hvilken tyckte, att ungdomen borde hafva en viss frihet, för honom kunde jag aldrig få det förtroendet, att han var en sann kristen.

På våren 1868 reste jag till St. Paul, Minn., för att söka arbete. Jag erhöll intet och begaf mig därför till Red Wing, Minn. Där fick jag plats som dräng på fattighuset, beläget 3 engelska mil från sistnämnda stad. Ännu lefde jag främmande för Gud, och så gjorde ock mitt husbondefolk. På julaftonen hade de en s. k. bjudning. Där tillbringades natten med spel och dans. Jag spelade för dem på ett 'handklaver'. Men en så bedröflig julafton hade jag aldrig förut haft; jag var alldeles fördömd i mitt samvete. Min moder hade alltid varnat oss för dans och förmanat oss att icke gå med på sådana tillställningar, och nu hade jag med min musik befrämjat dansen och det på en sådan högtidsafton som julafton, och därtill hade jag icke kunnat gå till julottan i Red Wing.

Strax efter jul lades jag ned på sjuksängen i tyfusfeber. Sjukdomen var så sträng, att jag kunde hvarken tänka eller läsa. Då jag hade

min sans, bad jag Gud skona mitt lif för denna gången och lofvade att bättra mig. Herren hörde min bön; och när jag började tillfriskna, begynte jag läsa Guds ord och bedja. Likväl kom det icke till någon verklig öfvergång. Jag måste nu resa hem för att hämta krafter. Nu ville jag icke spela dansmusik; men min broder, Ola, ville höra, hvad jag lärt mig, medan jag varit borta, och då jag icke efterkom hans önskan, sade han, att sådan plägade man blifva, när man varit sjuk. Sådan hade han också en gång varit, men nu var det försvunnet. Omsider gaf jag efter, nu var mitt löfte brutet, och jag började åter lefva mera fritt. På våren samma år (1869) följdes vi åt, vi tre bröder, Ola, John och jag, för att söka arbete. Vid afskedet grät vår moder, och då hon tog mig i hand, sade hon: 'Håkan, jag trodde, att Gud skulle få vinna dig, men nu är du mycket värre än förr.' — Jag reste å nyo till Red Wing och fick åter igen plats på fattigfarmen. Men jag var icke ännu stark nog till att arbeta. En dag hade jag mycket ondt i och omkring hjärtat. Därvid kom det för mig: nu kanhända, att din lefnadsdag är slut. Hvad skall du taga dig till? Icke kan du vänta, att Gud skall nu taga dig till nåd, då du så gäckat honom. Du lofvade omvända dig; men nu är du mycket värre än förr. Du, som så har föraktat Herrens godhet, är en förlorad syndare. — Dessa tankar, som säkerligen kommo från Guds Ande, drefvo mig att gå till pastor P. Sjöblom i RedWing. Han hade just lämnat hemmet för att med ångbåt resa till synodalmötet. Fru Sjöblom frågade efter mitt ärende och fram-

PASTOR H. P. QUIST.

höll Guds nådelöften för mig. Om en stund kom pastorn tillbaka, emedan ångbåten var försenad. Jag följde med honom på hans rum, och vårt samtal började. Han frågade, hvad som fattades mig, och jag svarade: 'Djäfvulen är så stygg vid mig.'

'Hvad har du med djäfvulen att göra?' Hvad jag har med djäfvulen att göra, jag, som tjänat honom så länge? — Sjöblom var en utmärkt rådgifvare, men jag kunde icke tillägna mig Guds nåd. Blott så mycket af Guds ord fastnade i mitt hjärta, att jag tänkte: kanhända det ännu finnes hopp för mig."

Härmed slutar pastor Quist sina anteckningar. Hade han fått fullborda, hvad han påbörjat, hade det hela säkerligen blifvit en synnerligen intressant lefnadsteckning. Pastor Quist har visserligen dessutom efterlämnat ett slags dagböcker, men dessa handla nästan uteslutande om hvar och när han predikat eller förrättat andra pastorala göromål.

Ur minnet vill jag anteckna något utförligare om hans första och några efterföljande besök hos mig. Då han följde med mig till mitt rum, satte han sig på en stol tätt vid dörren. Han såg ganska bitter ut och tycktes icke kunna säga något. Jag såg, att han var likasom bunden, hvarför jag frågade med en viss skärpa i rösten: "Hvad vill du?" och fick då i en vresig ton det svar, som förut är anfördt: "Djäfvulen är så stygg vid mig." I samma skarpa ton frågade jag: "Hvad har du med djäfvulen att göra?" Nu sprang han upp och fram midt på golfvet och skrek: "Hvad

jag har med djäfvulen att göra, jag, som tjänat honom så länge?" Nu skrek jag lika högljudt: "Låt bli det!" Han såg bedjande på mig och sade mera saktmodigt: "Det kan jag icke." — "Då behöfver du hjälp. Sätt dig och hör uppmärksamt på, så skall jag visa dig, huru du skall blifva hjälpt." — Nu var bundenheten och vildheten bruten, och jag kunde tala med honom, och han kunde fatta, hvad jag sade. Den tanken, att Gud icke numera ville bry sig om honom, emedan han gäckats med och brutit det löfte om bättring, hvilket han gifvit under sin sjukdom, satt så fast i hans hjärta, att alla Guds nådelöften länge möttes med: "Ja, ja, det står så; men jag lofvade Gud att bättra mig, om Gud gaf mig nådatid; han gaf mig det — och jag är värre än förut." Samtalet räckte omkring en timmas tid. — Jag måste därefter åter igen gå till båtbryggan. — Emellanåt kunde han låta trösta sig genom evangelium; men rätt hvad det var, greps han af samma misströstande tanke och sade: "Men se, jag har gäckats med Gud." Till sist tycktes ett svagt hopp uppkomma. Vi förenade oss i bön och skildes åt.

Det andra besöket var strax efter återkomsten från min resa. — Quist och hans husbonde voro sysselsatta med "hackning" i majs. Helt plötsligt högg Håkan Quist hackan i jorden och utropade: "Nej; går jag här längre, så tar djäfvulen mig!" och sprang sin väg. Husbonden var en mycket ogudaktig man. Han blef nu öfvermåttan förskräckt och trodde, att drängen sett djäfvulen på åkern, samt skyndade hem så fort han kunde. Håkan ämnade sig till Red Wing, men han tog

miste om vägen och gick i motsatt riktning i stället mot Vasa. Det är ungefär 3 eng. mil till Red Wing och 10 till Vasa, men han tänkte ej på afstånd, utan sprang, tills han kom upp för "Lassa Li", ungefär 3 eng. mil från Vasa, då han först märkte, hvar han befann sig. "Nå ja", sade han, "där äro präster i Vasa också; jag går dit." Han gick då till pastor P. A. Cederstam och samtalade med honom. Lugnad begaf han sig på återvägen, men fortsatte till Red Wing. Han berättade nu sitt äfventyr och tillade: "Genom samtalet med pastor Cederstam fick jag mycket godt; men då jag kom utanför fattigfarmen, hade jag tappat allt ihop, och därför kom jag hit." Vi samtalade nu till sent på kvällen, och det syntes, som hade ljus gått upp för honom. Han började kunna tro sina synders förlåtelse för Kristi skull; men han var så upprörd, att jag icke vågade låta honom gå ensam hem, hvarför jag följde med honom på vägen och såg honom gå in i fattighuset. Sedan besökte han mig ofta och gick flitigt i kyrkan. Hans andliga lif vann allt mera stadga. Snart lämnade han sin tjänst och gick hem till sina föräldrar. — Därefter saknas anteckningar för mer än ett års tid. Det är därför icke lätt att följa utvecklingen af hans andliga tillstånd. Men af en anteckning, som han gjorde i sin dagbok den 2 juli 1871, kan man sluta sig till, att han kom till andligt lif i juni 1869, således antingen medan han ännu var på fattigfarmen, eller strax efter han flyttat därifrån. Han skrifver: "Söndagen den 2 juli, som är min födelsedag, då jag är just 22 år, men endast litet öfver 2 år i nåden och nära 20 år lefvat utan nå-

dens gemenskap. Men Herrens namn vare lofvadt både först och sist. Herre, fräls min själ!" — I bref till mig af den 9 aug. 1869 aflägger han ock den bekännelsen, att han funnit frid. — I oktober samma år begaf han sig till skolan i East Union.

I maj 1871 skrifver han i dagboken: "Jesus Kristus, densamme i dag som i går och desslikes i evighet, lede mig på alla mina vägar för sin trofasthets skull."

"Begynnelsen på mitt utevarande för att arbeta i missionens tjänst." — Det skulle nog varit intressant och lärorikt att här meddela utdrag ur hans dagbok om hans "missionsresor", huru han vandrade till fots, ofta mera än tjugu engelska mil, för att uppsöka några familjer här och där förströdda på de stora slätterna i västra Minnesota; huru han gladde sig, då han bland många likgiltiga råkade någon, som frågade efter vägen till lifvet, och hur glad han var, då han kunde få ett halft eller helt tjog människor tillsamman och fick för dem förkunna det "glada budskapet". Han kände sig icke förtretad eller modfälld öfver det ringa antalet af åhörare, ej heller då hans fråga, om de ville, att han skulle å nyo besöka dem, möttes med tystnad, såsom skedde på några ställen. Oombedd lofvade han gladt och vänligt, att någon pastor snart skulle besöka dem. Lika litet som det förundrade honom, att de voro liknöjda med hänsyn till hans besök, "en sådan stackare", lika litet föll det honom in, att de icke gärna ville hafva besök af en pastor. Och samma

tankar uttryckte han flera år därefter i ett bref, då han bort säga något om sig själf.

"Om mig själf", skrifver han, "borde jag väl äfven nämna något; men då det är svårast att lära känna sig själf och det egna vittnesbördet brukar bära en prägel af *egoism*, så vill jag lämna omdömet till deras afgörande, som mera *opartiskt* kunna döma därom. Själf vill jag krypa ned vid nådastolen och gömma mig i Jesu sår samt anropa honom om nåd till att kunna lämna allt åt hans trofasta ledning, huru svårt det än kännes för det högmodiga, världsliga hjärtat; ty Guds vilja är dock den bästa, ja, den enda sant goda." — Flera utdrag ur hans dagbok skulle nog varit både intressanta och lärorika, men Korsbanerets utrymme är begränsadt, och jag önskar begära plats för följande välskrifna uppsats af pastor J. H. R. (*Augustana* 1902).

Minneapolis, Minn., den 7 oktober 1903.

P. Sjöblom.

Pastor Håkan P. Quist har fått hemlof. Den trötte pilgrimen har fått nedlägga vandrings- och herdestafven för att bära segerpalmen och sjunga Lammets segersång. Maka, 4 barn, 5 bröder, släktingar, tre församlingar, ämbetsbröder och en talrik vänkrets stodo nyligen sörjande vid hans bår. En trogen Herrens tjänare har slutat arbetsdagen. En ungdomsvän, hvilken det blef beskärdt att med de närmaste och älskande församlingsmed-

lemmar stå vid hans dödsbädd och göra de sista kärlekstjänsterna vid sjuksäng och bår, får i korthet teckna den käre broderns lefnadssaga, sista stunder och begrafning.

Pastor Håkan P. Quist föddes i Rinkaby, Skåne, Sverige, den 2 juli 1849. Hans föräldrar voro f. d. dragonen vid Skånska dragonregementet Per N. Qvist och hans maka Karna Håkansdotter-Qvist. Vid sin konfirmation erhöll han betyget: med nöje godkänd. År 1865 ankom han med föräldrarna till Förenta staterna. Scandian Grove, Minn., var målet för deras resa. Vid val af lefnadskall upptog han faderns yrke, med den skillnad dock, att han af Guds Ande utkorades att blifva en Herrens stridsman, som skulle föra Andens svärd. På inre kallelse och många vänners råd lämnade han fader och bröder, likt Sebedei söner, och började studera vid Minnesota-konferensens läroverk, som då hette Ansgarii-skolan, i East Union. År 1872 reste han till Paxton, och två år senare, efter att hafva genomgått Freshman-klassen, ingick han i det teologiska seminariet. Gudsfruktan, flit, arbetsamhet och en stilla, broderlig umgängelse, som utmärkte hela hans lif, gjorde honom älskad och aktad bland lärare och kamrater. Efter genomgången kurs i seminariet prästvigdes han i Jamestown, N. Y., år 1876, på kallelse från Sveadahl-pastoratet i Minnesota.

Den 9 juli 1876 var en stor högtidsdag i pastor John Johnsons hem och i lutherska kyrkan i Moline, då pastor H. P. Quist tog dottern Bengta Elisabeth och herr C. G. Thulin dottern Josephine till äkta makar.

I nära 4 år betjänade pastor Quist East och West Sveadahl, Little Cottonwood och Kansas Lake med flit och trohet, såsom det höfves en rätt evangelisk arbetare. Men arbetsfältet sträckte sig långt utom pastoratets gränser; ty han var den "ytterste" pastorn i sydvästra Minnesota. Det var äfven i midten af gräshopp-åren, så att fattigdom och brist på det nödtorftigaste voro kända hvardagsgäster i de många små nybyggen, som nu utgöra blomstrande församlingar. Mycket arbete, predikan och resor kräfdes därför å pastorns sida. Men pastorsbesök voro kärkomna, tuktan lärde gifva akt på ordet, och det gaf mod och kraft äfven åt den, som tycktes hafva allt för mycket arbete. De svåra stormar i början af juli 1879, som spridde så mycken förödelse vid barnhemmet i Vasa och på andra ställen, förstörde äfven kyrkorna i East och West Sveadahl, men lämnade pastorshuset oskadadt. Gräshoppor, hagel, oväder och förstörda kyrkor ökade icke så litet en öm och deltagande pastors börda. Sådant kunde Herren allena gifva kraft och mod att bära.

På våren 1880 öfvertog pastor Quist vården af svenska lutherska församlingen i Knoxville, Ill. Det myckna och vidsträckta grundläggningsarbetet hade varit mödosamt, och br Quist önskade genom flyttning erhålla ett mindre arbetsfält, om hälsa och krafter skulle räcka till och någon tid gifvas för själfstudier, hvilka voro honom kära. Hela hans lif bär också vittnesbörd om att han var en flitig student och trogen förvaltare af de pund, Gud förlänt honom.

I februari 1886 flyttade han till De Kalb, Ill.,

och tjänade såsom därvarande svenska lutherska församlings lärare till år 1891, då han flyttade till Grand Rapids, Mich. Efter tre års tjänst i därvarande sv. luth. församling, antog han kallelse att blifva respredikant i Södra Dakota. På grund af önskan att låta barnen studera vid Gustavus Adolphus College slog familjen ned sina tältpålar i St. Peter, Minn., och bodde där i två år. Han hade, medan han tillhörde Illinois-konferensen, en tid varit konferensens kassör.

Såsom nybyggare hade pastor Quist först pröfvat lifvet i Amerika. Han tjänade äfven bland nybyggare under de första ämbetsåren, och det låg liksom en lust i hågen att åter göra bekantskap med nybyggarelifvet och besöka förskingrade trosbröder och bland dem utså lifvets ädla säd. Det myckna resandet öfversteg dock hälsa och krafter, och han antog år 1896 kallelse till Vista-pastoratet, som bestod af Vista-, Waseca- och Mansfield-församlingarna. Men detta pastorat erbjöd rikligt med arbete och resor på hästskjuts och järnväg. Det myckna predikandet, själavård, konfirmationsundervisning på tre @ fyra ställen samtidigt tärde på hälsa och krafter, så att han i bref, dateradt den 12 aug. 1902, skref, att han varit rätt allvarsamt sjuk, och att han ännu var långt ifrån frisk. På grund af sin sjukdom inlämnade han sin resignation till kyrkorådet i Vista. Till heder för detta kyrkoråd och Vista-församlingen må det här sägas, att de vägrade mottaga denna resignation och erbjödo i stället, om så behöfdes, ett helt års tjänstledighet. Han sade ock på sin dödsbädd under djup rörelse, att

det var honom till stor glädje och uppmuntran att erfara ett sådant bevis på församlingens oskrymtade kärlek och tillgifvenhet. Han skulle därför taga 6 månaders tjänstledighet för sin hälsas vård i södra California. I ofvannämnda bref bad han om hjälp för predikan och konfirmation söndagen den 31 augusti, men sjukdomen tilltog, hvarför jag efter några dagar blef ombedd att ensam afsluta undervisningen med konfirmanderna i Waseca m. m.

I stället för pleuritis, astma och hjärtlidande var det nu Brights disease i dess sista stadier, förklarade läkaren. På lördagseftermiddagen den 30 augusti var broder Quist ganska kry, då professor Wahlström gjorde ett kort besök hos honom, och med mig talade han om sina älskade konfirmander och det, som rörde morgondagens arbete samt några andra angelägenheter, som lågo honom om hjärtat, och så bådo vi om Guds hjälp och bistånd. Under natten började den sista kampen. Icke med förtviflan utan viss om seger öfver otro och synd bad han de sina, kl. 4 på söndags morgonen, sjunga sången: "Herre, mitt hjärta längtar i stillhet till dig", och han sjöng själf med. Då jag på söndagsmorgonen kom till hans säng, märktes, att hans ande snart skulle byta om bostad. Han sade med möda: "Frambär min hälsning till församlingen, jag har kämpat med otron, men vunnit seger igenom Guds nåd." På tillfrågan, om något låg honom uppå, svarades: "intet". Med glädjestrålande anlete mottog han den heliga nattvarden för sista gången på jorden tillsammans med en dyr maka och 4 älskade barn, som slöto

sig omkring sängen. Det kändes, att Frälsaren var med och styrkte sin tjänare i den sista striden.

Under djup rörelse frambar församlingen sin förbön, före predikan, för sin så högt älskade herde och lärare.

På aftonen anlände hans broder Martin med sin hustru i tid att säga ett sista farväl. Mot slutet satte han sig upp i sängen och sade: "Nu är mitt arbete slut. Jag lämnar allt i Guds hand. Good bye. Jag är så trött." Därpå lade han sig ned och somnade fridfullt kl. ½12 e. m. den 31 augusti 1902. Hans ålders dag var 53 år, 1 månad och 29 dagar.

"Kring nejden spörjes gråt och sorg,
Stor klagan går från Sions borg;
ty du är borta, du, som var
för oss en herde, vän och far."

Tisdagen den 2 september kl. 10 f. m. hölls sorgegudstjänst i Vista. I sorgehuset afsjöngs en psalm, och pastor A. E. Ericsson läste Ebr. 4 kapitel och bad. Därpå bars liket af församlingens sex diakoner in i kyrkan. Norra Minnesota Valley-distriktets ordförande hade nu tjänat ut, och det blef sekreterarens, pastor A. E. Ericssons, lott att uppträda och hålla likpredikan inför en talrik skara sörjande. Text: Upp. 14: 13—15. Grundtankarna i predikan voro: "Skickelserna på jorden äro förut bestämda i en högre värld. Skördens lie går på befallning. Gud har gifvit människan frihet i lifvet, men öfver lifvet har han förbehållit sig bestämningsrätt,

För att dö i Herren måste människan förut hafva beträdt himlavägen och tagit de nödvändiga stegen, syndakännedom, bättring och tro, samt redligen kämpat ut striden mellan köttet och Anden. Att få dö i Herren blir då det följdriktiga slutet. Döden innebär skilsmässa. Kroppsligheten skiljes från anden. Släkt- och blodsband lösas. Den troende gör i döden en vinning, ty han befrias från allt utvärtes och invärtes ondt.

Få människor förstå, huru mycket arbete, bekymmer, omsorger, resor, möda och försakelse en rättsinnig lärare får genomgå, huru många suckar, tårar och böner han utgjuter och uppsänder. Han längtar efter hvilan. Och hvilan kommer ibland förr, än vi hoppats. Hvilan är mer än blott sömn, den innebär glädje, salighet, lif och oförgänglighet. Predikan slöts med följande minnesverser:

Far väl nu, broder Quist,
ett ömt farväl, det sista.
Högt älskad var du visst
af folket här i Vista.

Farväl till vännen Quist
från hem och barn och maka.
De känna, hvad de mist.
Gud, låt din tröst dem smaka.

Farväl, o broder Qvist,
från dina ämbetsbröder.
Vi mötas gladt till sist,
där intet hjärta blöder.

Därpå talade pastor J. H. Randahl öfver Lukas 2: 29, hvartill fogades den aflidnes lefnadssaga.

Till sist talade norske pastorn O. A. Mellby några afskedsord med anledning af Ebr. 13: 7.

Kyrkan var passande draperad i svart och hvitt och rikligt försedd med blommor. Det visade sig i allas tårfyllda ögon, att den bortgångne herden var högt älskad och afhållen såsom lärare.

Det var bestämdt, att hans stoft skulle hvila i sv. luth. kyrkogården i St. Peter, där en dotter redan sofvit i några år.

I Waseca var sorgegudstjänst och begrafning utlyst kl. ½4 e. m. Farbror Håkan, som skref så trefliga bref till de små i *Barnens Tidning*, hvilken han i många år redigerade, skulle äfven i döden få taga ett af de små barnen ur sin lilla hjord i Waseca med sig. Från ett besök i Austin, Minn., återvände mrs Chas A. Peterson den 30 augusti till hem och make i Waseca, men den lille 5-årige Delmer Edgar Gustaf fick ej mer återse hem och en kär fader. Han låg krossad till döds under det af en cyklon söndersplittrade tåget. Så vändes på ett ögonblick ett väntadt återseende i den djupaste sorg. Det blef också i dubbel mått sorgegudstjänst i den rikligt blomsterprydda kyrkan, hvarvid de båda medföljande pastorerna Ericsson och Randahl åter fingo utdela tröstens ord åt de två sörjande skaror, som här möttes. Följande dag, den 3 september, fördes den hänsofne med tåget till St. Peter, åtföljd af familjen m. fl. Där möttes de af de flesta af Norra Minnesota Valley-distriktets pastorer, skolans lärare, många släktingar och vänner, som beledsagade dem till sv. luth. kyrkan, som äfven bar sorgedräkt. Efter afsjungandet af en psalm

trädde pastor H. O. Hemming för altaret och läste den 23 psalmen och bad. Pastor L. P. Bergström höll likpredikan, text: 2 Tim. 4: 7, 8. Dr M. Wahlström talade på landets språk öfver 1 Kor. 15: 57. Pastor J. H. Randahl talade öfver Joh. 17: 24 och sammanknippade därmed den älskade hädangångnes lifsbild.

Klockan 4 e. m. hade liktåget nått den sköna svenska lutherska kyrkogården. De jordiska kvarlefvorna nedsattes nu i grafven af Vistas diakoner och invigdes till sin sista hvila af pastor E. J. Werner, assisterad af distriktets pastorer.

Så hvila i välsignelse,
du trogne Herrens tjänare!
Gack i din Herres glädje in
och lönen för din möda finn.

Fastän detta sorgebud kom oväntadt för många, var det dock väntadt och efterlängtadt af den trötte och svage herden, såsom synes af hans allra sista nedtecknade rader, hvarmed vi få sluta vår ofullständiga lefnadsteckning. "Jag har anbefallt allt i Guds hand, hvad han nu vill göra med mig under denna min sjukdom. Jag har intet att bygga på, utan att Jesus kan evigt saliggöra dem, som komma till Gud, och beder alltid för oss. Hvad jag har, är blott synd och skam, men har min enda tröst i Offerlammet."

Här domnade den svaga handen för att snart mottaga de saligas segerkrans bland de frälsta.*)

Tecknadt under många saknadens tårar af ungdomsvännen J. H. R.

*) East Sweadahls församling höll en sorgegudstjänst söndagen den 7 september 1902. Text: Ebr. 13: 7.

Pastor C. A. Carlson.

I föräldrahemmet rådde gudsfruktan och goda seder. Den gudsfruktan han där erhöll förfelade ej att lämna varaktiga intryck hos honom. Allvarligt fattad af Guds Ande uppstod hos honom önskan att på ett mera offentligt sätt få tjäna Herren. Med detta mål i sikte begaf han sig därför till Augustana College våren 1889 och inskrefs i förberedande afdelningens första klass. Träget och troget fortsatte han där sina studier, till dess han tagit studentexamen och genomgått synodens teologiska seminarium. Sina studier i seminariet afslutade han år 1897. Noggrann i allt, hvad han sade och gjorde, var han synnerligt uppburen af såväl lärare som klasskamrater. För de senare var han i mångt och mycket såsom en andlig fader. Ingen syntes taga illa upp hans rätt ofta allvarsamma förmaningar. Förklaringen härtill låg däri, att han kunde älska såsom få. Att hata och visa sig falsk var honom omöjligt. Hans samvetsgrannhet förde honom ända till vördnad för alla, med hvilka han kom i beröring. Om någon kunde, så kunde han "tyda allt till det bästa".

PASTOR C. A. CARLSON.

Efter prästvigningen, som ägde rum i Moline, Ill., kyrka den 6 juni 1897, upptog han verksamheten i pastoratet Augustana—Höglanda i Södra Dakota och verkade där med trohet något öfver två år.

Han var en tålig och tillitsfull tjänare, och detta syntes komma honom till godo, då han drabbades af missödet att förlora synförmågan. Till följd af denna olycka måste han afbryta den bana, han så förhoppningsfullt beträdt. Hans församlingsbors kärlek, läkares vård m. m. kunde icke återställa det en gång slocknade ljuset. Han förblef blind, till dess han fick öppna sina förklarade ögon till härlig åskådning inför Herren i hans härlighet.

Sedan han blef blind, tillbragte han två år bland släkt och vänner här i Amerika. Våren 1891 reste han till Sverige och vistades där i det forna föräldrahemmet, som nu bebos af hans åldriga moder samt af en syster och svåger.

På morgonen den 27 november 1902 kom hemförlofningens stund. Utan att ens få tillfälle att säga ett sista farväl till moder och syster fick han utbyta sitt nattlika lif här nere mot härlig dag hos Gud. Pastor Carlson var vid sin död något öfver 41 år gammal. Hans kropp hvilar i förbidan på uppståndelsens dag i Fogelfors kapellförsamlings kyrkogård, där en vacker minnesvård är rest öfver hans graf.

Han sörjes af moder och syster i Sverige samt af två systrar här i Amerika, af många vänner och forna klasskamrater. Frid öfver hans minne!

C. S. R.

Här verkade han till i slutet af år 1882, då han, på kyrkoherde Ljungmans och en annan from lärares tillstyrkan, reste till Amerika i afsikt att inträda i den svenska lutherska kyrkan därstädes.

Vid ankomsten till Chicago träffade han först pastor Nibelius, med hvilken han var bekant från Sverige. Genom pastor Nibelius' bemedling kom han därefter till pastor Erland Carlsson i Andover, Ill., hvilken för ett par månader anställde honom såsom sitt predikobiträde.

Vårterminen 1883 inskrefs han vid Augustanasynodens teologiska seminarium i Rock Island, Ill. Efter terminens slut kom han åter igen till Andover och tjänstgjorde under sommarferierna såsom pastor Carlssons predikobiträde. På hösten reste han tillbaka till seminariet i Rock Island och fortsatte sina studier.

Under julferierna detta år verkade han i Bethania-församlingen i South Chicago.

Efter vid ofvannämnda seminarium genomgången kurs, afslutad våren 1884, prästvigdes han samma år, den 22 juni, vid synodalmötet i Andover, Ill. Omedelbart därefter tillträdde han pastorsämbetet i Bethania-församlingen i South Chicago. Efter omkring tre års tjänstgöring i Bethania-församlingen flyttade han därifrån och förestod sedan under pastor Nibelius' vistelse i Sverige, omkring ett års tid, dennes församling, sv. luth. Bethlehem-församlingen i Englewood, Ill. Samtidigt härmed innehade han redaktörskapet för tidningen *Vårt Land och Folk*.

Den 2 nov. 1888 antog han kallelse till försam-

lingen i South Bend, Ind., och betjänade denna församling till år 1897. Medan han bodde i South Bend, innehade han en tid församlingsvården i de svenska lutherska församlingarna i Elkhart och Michigan City, Indiana. År 1897 antog han kallelse till svenska lutherska Bethlehems-församlingen i Joliet, hvars lärare han sedan förblef till sin död. I många år var han medlem af styrelsen för Illinois-konferensens barnhem i Joliet. Andra förtroendeposter har han ock beklädt.

Sedan år 1885 var han i lyckligt äktenskap förenad med sin efterlämnade maka, Hulda Vibelius, född Nordlund. Äktenskapet välsignades med fem barn, af hvilka dock endast tre, två söner och en dotter, äro i detta lifvet. Utom makan och barnen sörjes han närmast af en åldrig fader samt fem syskon.

Pastor Vibelius var i fysiskt afseende en mycket kraftfull man och syntes kunna trotsa hvilken kroppsansträngning som helst. Det var därför med förvåning man hörde, att han angripits af en sådan sjukdom som lungsot. Troligt är också, att han ådrog sig denna sjukdom våren 1902, då han vid öfversvämningen i Joliet, i sin ifver att rädda andra från att drunkna, kastade sig i vattnet och ådrog sig en svår förkylning. Det är troligt, att denna starka förkylning blef början till hans sjukdom.

På läkares inrådan sökte han genom klimatombyte finna bot för sin sjukdom. Han reste därför till södra California och vistades där flera månader, mestadels i Riverside. Men i stället för förbättring inträdde försämring i hans hälsotill-

stånd, och till hans bröstlidande kom också ryggmärgslidande, hvilket under en lång tid gjorde honom nästan hjälplös.

Då ingen utsikt till förbättring syntes förefinnas, sände församlingen i Joliet grannpastorn S. H. Newman att hämta honom hem till de sina igen. Vid hemkomsten var pastor Vibelius mycket svag. I skötet af sin älskade familj fick han dock tillbringa flera veckor, innan dödsbudet kom. Han afled på morgonen den 16 juni 1903 och var vid sin död 47 år, 4 månader och 15 dagar gammal. En fast förtröstan på Guds nåd, både för sin egen själs frälsning och för sina kära efterlämnades försorg, kännetecknade honom under sjukdomens dagar. Hans sista ord voro: "Nu är allt väl." Till ämbetsbröderna lämnade han denna hälsning: "Älsken hvarandra!"

Med stor högtidlighet och under starkt folktillopp firades hans begrafning i Joliet den 19 juni. I sorgehuset läste pastor August Johnson, en skolkamrat till den hänsofne, Guds ord och talade därjämte hoppets och tröstens ord. Pastor Alfred Oström ledde i bön. Därefter skred sorgetåget till kyrkan, hvarest likpredikningar höllos af teol. doktor Carl A. Evald och pastor O. J. Siljeström. Personalierna upplästes af teol. doktor M. C. Ranseen. Korta tal höllos äfven af pastor S. H. Newman och medicine studeranden A. Åkerström. Sorgeresolutioner från de olika föreningarna inom församlingen, från församlingens kyrkoråd, från västra Chicago-distriktet, från prästsällskapet i Chicago, från direktionen för barnhemmet i Joliet samt från församlingen i

St. Joseph, Mich., upplästes. En mängd vackra blomstergärder vittnade också om den kärlek, man hyste till den hänsofne herden. Sedan den stora församlingen kastat en sista blick på de kära anletsdragen, fortsatte sorgetåget till kyrkogården, där jordfästningen förrättades af Illinois-konferensens ordförande, teol. doktor Carl A. Hemborg.

"Gåfvorna äro mångahanda", säger en apostel. Sedd i det ljuset blir en lefnadsteckning af dubbelt intresse. Pastor Vibelius hade särskilda gåfvor, som utmärkte honom. Främst bland dessa nämna vi utan tvekan hans brinnande nit. Då han predikade, stod hela hans personlighet i eld och lågor. Denna eld var dock för det mesta icke af det slaget som förtärer, utan hellre en lysande och värmande eld. Till sin natur var pastor Vibelius glad och liflig, och sådan var han i regeln i sin predikan. Genom praktiska tilltalande och stundom roande bilder ryckte han ofta åhörarna med sig. Målade han synden och syndens straff, då blef den eld, som hos honom annars lyste och värmde, en eld som brände och förskräckte. I sitt föredrag var han dessutom tankediger och klar. Ehuru fullt mäktig språket, var han dock ingen ordryttare. Han begagnade språket alltid som medel och icke som mål. Han var en kunskapsrik man och älskade sina böcker. Mest älskade han bibliska studier, men han hade icke ringa intresse för vetenskap i allmänhet, för historia och litteratur, i synnerhet det senare. Han pröfvade sig stundom på skaldekonst och visade härvidlag en icke ringa begåfning. Han älskade

sång och musik, kunde handtera stråken och ägde en ganska god tenorstämma. Pastor Vibelius var både lyckad och eftersökt som föreläsare. En välskuren penna hörde också till hans gåfvor. Såsom människa var han glad och umgängsam, men förtrolig blef han icke lätt, icke ens med ämbetsbröder. Såsom make och fader var han öm och kärleksfull. Mot olika tänkande var han mild. Varmhjärtad såsom kristen, ovanligt eldig såsom predikant, nitisk såsom själavårdare, kunskapsrik, flärdfri, gladlynt, vänlig — se där de drag, som voro utmärkande för pastor Vibelius.

Hans lifsgärning är afslutad, men frukterna däraf äro kvar. Sina gåfvor ställde han i Guds församlings tjänst, väckande och uppbyggande, och ehuru vi sörja denne Guds tjänares tidiga bortgång, sörja vi dock tacksamt och undergifvet: "Herren gaf, och Herren tog; välsignadt vare Herrens namn!" X.

Fru Lina Berg,

född Sandell.

En hand domnar, ett öga slocknar, ett hjärta upphör att slå, — huru alldagligt detta sorgespel. Världen stannar icke för att se därpå, hon förnimmer det såsom höstvandraren stjärnfallen. Hon erhåller kanske ett flyktigt intryck däraf, gifver det möjligen en blick af beundran eller häpnad utan att dock för ett ögonblick fördröja sin färd.

Och dock gifves det undantag.

Vi tänka icke här på sådana mänskliga storheter, hvilka efter en lysande bana krossa nationer och riken i sitt fall och komma millioner människor att stanna af häpnad och förfäran. Vi tänka på ett annat slag af mänsklig storhet, mindre förbländande, men varaktigare och af högre betydelse: bethlehemsstjärnorna i människohamn, mer eller mindre fjärrlysande, det är sant, men alla i mån af sin beskärda lyskraft, *vägledande*, troget förelysande, outtröttligt framåtmanande och aldrig stannande förr än vid målet. Då dessa ljusbärare bland folken stanna, då deras röster

tystna och händer domna, då stanna ock de, som sett dem lysa, lämna för en stund sina dagliga bestyr och spana sorgset efter det slocknade ljuset, andlöst lyssnande efter ett återljud af den kära, välljudande stämman.

Så stannade också de lutherska kristna i Sverige och deras landsmän och trosförvanter på denna sidan hafvet, sorgset spanande och lyssnande, då det blef kändt, att dödens ängel med sina kraftiga vingslag utsläckt en af de lifslågor, som i Sveriges religiösa och lutherskt kyrkliga kretsar brunnit klarast och renast, då det blef kändt, att *fru Carolina Wilhelmina Bergs, född Sandell*, milda öga slocknat, att detta rika, varma hjärta, ur hvilket så många friska, trosstärkande sånger sprungit, upphört att slå.

Att skildra, hvad fru Lina Berg i det enskilda, mest i det tysta, verkat för nödens och lidandets barn, och hvad hon genom sin diktning i bunden och obunden stil, förnämligast genom sina andliga sånger, varit för Sveriges kristna folk, det förmå icke vi, ty det gäller att räkna och tolka hvarje slag af ett hjärta, som klappat endast för mänskligt väl, hvarje tanke af en själ, som syntes vara till blott för att söka det rätta för sig och andra, hvarje lifsyttring af en ande, hvilken blott lefde af Guds kärlek och i Kristi blod och sår hade sin enda sanna frid och förnöjelse.

Vi förmå här endast jämte några stammande ord af saknad och vördnad meddela några flyktiga teckningar af den dyra hädangångnas gagnerika lefnad.

I Fröderyd församling af Jönköpings län i

Sverige lefde och verkade under midten af det förra århundradet en from kyrkans lärare, som genom sin lärdom och mångsidiga begåfning, men ännu mer genom sina anderika och evangeliska predikningar, väckte vida utom sitt egentliga verksamhetsfält, pastoratet och stiftet, icke ringa uppseende.

Ryktet om den väldige predikanten och fromme själasörjaren spred sig ut öfver hela landet, och under en följd af år fylldes söndagligen den uråldriga men oanseliga landtkyrkan i Fröderyd af stora folkskaror, ofta från långt aflägsna orter. Såväl genom sina andekraftiga predikningar vid gudstjänsterna i kyrkan som ock genom enskilda uppbyggelsestunder och andliga samtal med väckta och öfver sin ställning bekymrade människosjälar, hvilka hos honom sökte råd och vägledning, blef denne lärare ett utkoradt redskap i Guds hand till många själars omvändelse och till att bereda väg för och medverka vid de så betydelsefulla och mäktigt omfattande andliga rörelser, hvilka i denna tid uppstodo i och utbredde sig öfver hela landet.

Denne lärare var kontraktsprosten, predikanten och skriftställaren Magnus Jonas Sandell, som i denna undangömda småländska bygd och i detta fattiga pastorat, med försakande af månget anbud till ett bättre och mera inbringande prebende, tillsammans med sin fromma, för all nöd innerligt ömmande och för det goda och nyttiga alltid i det tysta så verksamma maka, i all trohet tjänade sin Herre och sin kyrka.

Det var dock icke blott bekymrade människo-

FRU LINA SANDELL.

själar, som samlades i Fröderyds oansenliga, fattiga men gästfria herdetjäll. Genom sin lärdom och praktiska duglighet var prosten Sandell högt värderad såväl af sin stiftschef som af ämbetsbröder. På hans sunda omdöme, särskildt i kyrkliga frågor, sattes stort värde; och för viktiga värf både inom stift och kyrka gjordes ofta anspråk på hans värdefulla tjänst. Icke mindre värderades af alla prostinnan, som genom sitt sympatiska väsen och sin hjärtegodhet, parad med en behaglig enkelhet och fiärdlöshet i det yttre framträdandet, oemotståndligt drog alla till sig. Och så kom det sig, att äfven personer, som stodo lågt i samhället, idkare och beundrare af vetenskap och vitter konst hittade vägen till detta hem, som, huru oansenligt det än var till sitt yttre, till sitt inre var så mycket gedignare, ett hem, där sann bildning och fin smak, grundlig lärdom och mångsidig praktisk duglighet i förening med allvarlig gudsfruktan, gammaldags tro och heder voro tillfinnandes.

I ett sådant hem och under sådana förhållanden föddes den blifvande skaldinnan, fru Lina Berg, den 3 oktober 1832. Under sina dyra och kära föräldrars ömma vård och omsorgsfulla uppfostran erhöll hon förnämligast de djupa intryck och utvecklades hennes rika, tydligen medärfda anlag och gåfvor, hvilka i förening med Herrens särskilda fostran och ledning — hvarunder hon själf genomgick den kris, i hvilken Guds rike uppenbarar sig för den enskilda såsom en ny värld, ett nådens och sanningens rike — slutligen skulle föra henne in på den väg och kalla henne till den

litterära verksamhet, hvarigenom hon skulle blifva till så oskattvar välsignelse för sitt folk och sin kyrka; och hvilka därjämte, utan att hon i minsta mån sträfvade därefter, skulle bringa henne ett författarenamn och ett skalderykte af varaktigt och förblifvande värde.

I Herrens fostran af dem, han vill använda för någon särskild kallelse i sitt rike, brukar lidande och pröfningar icke uteblifva. De uteblefvo visserligen icke heller här.

Kan det om den jordiska sången öfver hufvud sägas, att den är ett barn af sorgen, så gäller detta i synnerhet om den kristliga sången. Kristus sjöng. Men det var ej på bröllopet i Kana, det var på vägen till Getsemane. Paulus sjöng. Åtminstone en gång sjöng han, och det var i fängelsehålan i Filippi. Genomgå de heligas historia och se, att deras härligaste, mest gripande sånger komma från slagfältet. Förföljelsetiden var i den kristna kyrkans historia en tid, som var särdeles tjänlig för den andliga sången. Förföljelsens bål och eldar rensade luften. Och ren luft fordras för ren sång.

Likaledes kan det ock i sanning sägas om fru Lina Bergs sång, att den är ett barn af sorgen, att den sprungit fram ur djupet af en själ, som mycket lidit och mycket pröfvats. Detta är orsaken, hvarför hennes rikaste och värdefullaste bidrag till den andliga sången förnämligast behandla detta ämne: Guds barns saliga förmåner och deras längtan efter det himmelska hemmet. Hon hämtar väl för öfrigt ämnen i rik omväxling från det

andliga lifvets alla områden, men på det förstnämnda området är hon dock starkast.

Ännu ett barn angreps hon af en besynnerlig, af ingen förstådd sjukdom, hvilken hotade att binda henne vid sjukbädden för hela lifvet, men på trons bön följde kraften att uppstå från sjuklägret; och hon stärktes allt mer och mer. Senare i sitt lif drabbades hon af hårda pröfningar. Hon fick kanske djupare än de flesta af hennes samtida smaka den jordiska lyckans obeständighet. Sitt lifs hårda Jakobs-kamp med Gud utkämpade hon vid 25 års ålder, då hon under en stormig resa på sjön Vettern vid en krängning af fartyget fick se sin fader försvinna i djupet. Alla räddningsförsök voro fruktlösa. Väl hade han kort förut talat med henne om tryggheten att tillhöra sin Herre och Frälsare i lifvet och i döden, så att hon visste, att döden för honom var en vinning, men slaget var förkrossande hårdt. Hon stod där ensam och öfvergifven såsom aldrig förr. Detta skedde den 25 juli 1858.

En mörk och dyster tid följde på denna sorgliga händelse. Tvifvel på Guds godhet och barmhärtighet syntes tidtals alldeles öfverväldiga henne. Lång blef hennes lifs nattkamp med Gud, innan ur hennes sönderslitna själ den bön sprang fram, som vittnade därom, att hon kämpat med Gud och vunnit seger. Denna stund kom omsider, och djupt, vemodigt klagande, men på samma gång segerviss ljöd midt ur hennes själs mörkaste natt den gripande bönen:

"Herre, fördölj ej ditt ansikte för mig,
trösta mig åter, välsigna mig, hör mig!

O, du min trofaste, dyre förlossare,
kommer du ej snart, kommer du ej snart?

Medan du dröjer, haf vård om mitt hjärta,
helga dess glädje och lindra dess smärta!
O, du min trofaste, dyre förlossare,
kommer du ej snart, kommer du ej snart?
(Se nya Hemlandssångboken, n:r 453).

Långt före denna tilldragelse, medan hon ännu var fjättrad vid sjuklägret, gaf hon i den andliga sångens ord ofta uttryck åt sina upphöjda, helgade tankar och känslor. Genom medlemmar af och vänner till familjen Sandell, hvilka innerligt rördes af dessa enkla, trosfriska sånger, spriddes de ut bland folket. De blefvo flitigt sjungna vid den husliga härden liksom på konventiklarna, utan att någon anade, hvarifrån de kommo.

Tiden med sina andliga rörelser, hvilka kraftigt närdes genom C. O. Rosenii evangeliska verksamhet, var synnerligen tjänlig för denna nya, rena art af andlig sång. Det nyväckta lifvet inom kyrkan behöfde ock en rikare tillgång på "psalmer och lofsånger och andliga visor i nåden". Ehuru kyrkans psalmbok innehåller det bästa af andlig diktning från många århundraden, kändes dock ett oafvisligt behof af ett rikare urval af sånger för hemmet och det mer enskilda lifvet och af nya uttryck för det lif, som rörde sig i tiden. Visserligen funnos olika sångsamlingar för den kristliga andakten, men den nyare tiden kom med nya kraf äfven på den yttre formen; och genom Herrens ledning skulle dessa

behof och dessa kraf komma att till stor del fyllas af fru Lina Berg. Härvid bör icke undgå vår uppmärksamhet, huru Herren i sitt rike låter de olika gåfvorna stödja och liksom fullkomna hvarandra. Den andliga sångens uppblomstring i denna tid står i närmaste samband med C. O. Rosenii välsignelserika verksamhet.

Först i början af 1858 blefvo fru Lina Bergs andliga sånger mera allmänt kända. Öfver märket L. S. (Lina Sandell, författarinnans flicknamn) infördes i Evangeliska Fosterlandsstiftelsens tidning "Budbäraren" flera af hennes sånger. Dessa efterföljdes åter af andra. Märket L. S. fick genast en god klang, och Lina Sandells andliga sånger infördes, de flesta af dem, i de sångsamlingar, hvilka snart begynte utgifvas, såsom *Pilgrimssånger*, *Ahnfelts sånger*, *Sionstoner* m. fl. *Samlade sånger af L. S.* (uteslutande hennes egna) i tre delar, lät hon senare utgifva å Z. Hæggströms förlag, men den största betydelsen för det nyväckta lifvet inom kyrkan hafva ovedersägligen de sånger fått, hvilka i så stort antal infördes i de nämnda sångsamlingarna. De spredos flitigt bland den stora kristna allmänheten, och därigenom blefvo L. S's sånger i sannaste mening folkets egendom. Säkert är ock, att sällan har den andliga poesiens gåfva så blifvit en församlingens vinning som i detta fall. Många andra hafva lämnat värdefulla bidrag till den andliga sången, men få en sådan rikedom däraf som hon; och ingen af hennes samtida har i Sverige i samma utsträckning fått sina sånger sjungna.

Vid den husliga andakten; i den undangömda

kojan; i de kungliga gemaken; vid större och mindre sammankomster omkring Guds ord; vid större missionsmöten i stad och på land eller vid lappmässor på fjällen; i fattighus och sjukhus; af sjöfarande landsmän, samlade till julfester eller andra högtidsstunder i främmande hamnar; af våra svenska missionärer midt i hednavärlden; och, icke att förglömma, af de svenska nybyggarna och deras afkomlingar i detta land — med ett ord öfverallt — och så långt ännu några intryck af de andliga rörelserna från den rosenianska väckelsetiden fortlefva i bön och lif bland Sveriges kristna — sjunges ock med ursprunglig friskhet och kraft fortfarande Lina Sandells andliga sånger. I "Hemlandssånger", utgifna af Augustana-synoden, finnas öfver ett hundra sånger, hvilka bära märket L. S. Lina Sandells diktning i obunden stil är icke mindre förtjänstfull. Hennes ovanliga produktivitet och uthärdande flit på detta område är synnerligen framträdande i barn- och ungdomslitteraturen. Vi kunna här endast uppräkna några af hennes talrika och mycket förtjänstfulla arbeten på nämnda områden: *Barnens Tidning*, Sveriges första illustrerade barntidning, först redigerad af pastor H. J. Lundborg, redigerad af Lina Sandell från 1858; *Barnens vän*, som hon tillsammans med sin man, generalkonsul Berg, grundlade och sedan redigerade i 25 års tid. *Korsblomman*, en årligen utkommande julkalender; flera *berättelsebibliotek* för barn och ungdom och ytterst frikostiga bidrag till en mängd kalendrar, tidningar och tidskrifter o. s. v.

Med afseende på detta område af L. S's diktning

heter det i en nyligen utkommen biografi öfver den vördade författarinnan och hennes gagnerika lifsgärning: "Man ser, hvart hjärtats kärlek drog henne, och hon blef i sitt ljufliga, glada, i lifvets pröfningar helgade och tåliga sinne en 'moder i Israel', älskad såsom få af tusende sinom tusende barn öfver hela vårt älskade fädernesland. Såsom mödrar ofta få, så fick ock hon i bokstaflig mening slita ut sig i kärlekens tjänst för de små. Under de sista åren af sin lefnad förmådde hon föga, och mot slutet aftog till det yttersta hennes förmåga att i ord kläda sina tankar. Dock var det en tröst för alla, som bevittnade detta, att hon själf ej syntes hafva något svårare lidande däraf, utan fick behålla ett fridfullt, till och med glädtigt sinne äfven under detta krafternas nedbrytande."

Sedan 1867 var Lina Sandell i äktenskap förenad med generalkonsul C. O. Berg*, nykterhetskämpen, filantropen och litteratören. Detta äktenskap, grundadt på uppriktig kärlek och gemensamma andliga intressen, var i högsta grad lyckligt; och i anledning af bådas gagnerika tjänst inom samhället fick familjen Berg gång efter annan mottaga vackra och värdefulla bevis på erkännande.

Fru Lina Berg, född Sandell, afled måndagen den 27 juli 1903.

Det hon med sådan värma trott och besjungit har hon nu gått att med ohöljdt öga skåda.

---

* Sedan ofvanstående skrefs, har meddelande ingått, att f. generalkonsuln C. O. Berg afled den 14 oktober 1903.

Jordfästningen försiggick i Solna kyrka, strax utanför Stockholm, den 31 juli, under en sådan tillslutning af människor, att kyrkan icke på långt när kunde rymma dem. Såväl i templet som vid den öppna grafven sjöngos sånger af den hädangångna, sånger, som hon lämnat i arf icke blott åt sin samtid utan till kommande släkten. I gripande ordalag tolkades i denna stund fru Lina Bergs lif och verksamhet af pastor B. Wadström med ledning af följande ord ur Dav. ps. 13: 6, med hvilka ord vi ock vilja afsluta denna anspråkslösa och ofullständiga biografi af den dyra hädangångna: *"Men jag tröstar uppå din nåd, mitt hjärta jublar öfver din glädje. Jag vill sjunga Herranom, att han så väl emot mig gör."*

JOHANNES A. NYVALL.

CARL JOHAN CASSEL.

C. J. Cassel.

Med Carl Johan Cassel bortgick en af banbrytarna bland vårt svenska folk i Nord-Amerika. Han föddes den 21 dec. 1821 i Kisa socken, Östergötland, Sverige. I unga år arbetade han hos sin fader Peter Cassel* såsom mjölnare och kvarnbyggare. De senare sex åren af sin vistelse i Sverige var han tillsammans med sin fader sysselsatt med att bygga tröskverk.

Efter mycket tänkande och öfvervägande beslöt Peter Cassel att med sin familj resa till Amerika. Johan Danielson med familj, Johan Månson och A. P. Anderson med deras familjer samt en bror och en syster till mrs Cassel beslöto att följa med till det aflägsna landet i väster. Resan företogs på våren 1845. De reste med hästskjuts till Berg och därifrån på Göta kanal till Göteborg, hvarest ett segelfartyg var beställdt och inredt för resan öfver världshafvet. Efter två veckors uppehåll i Göteborg tog sällsakpet farväl af fosterlan-

* Denne Cassels farfar var tysk till börden, kom från Tyskland till Östergötland, Sverige, såsom ungkarl, köpte sig en landtegendom där och stannade kvar.

det och styrde kosan mot New York. Resan tog jämt 8 veckor.

Efter en veckas uppehåll i New York företogs resan till det nya territoriet Iowa. De reste först på båt till New Jersey och sedan med järnväg till Philadelphia, Pa. Från sistnämnda plats reste de till Pittsburg, Pa., tidtals på järnväg och tidtals på båt, men i båda fallen i samma vagn eller båt. Fyra järnvägsvagnar (utan underrede, hjul, axlar o. s. v.) sammanfogades på så sätt, att de tillsamman utgjorde ett slags båt. Genom kanaler drogs denna "vagn-båt" af en häst utmed kanalen. Framkomna till järnväg fördes underredet till vagnarna på skenor ned i kanalen och undersattes. öfver Alleghany-bergen drogos dessa "båtvagnar" medelst maskineri, förlagdt "på toppen af bergen". De "drogo oss upp och släppte oss ned öfver alla höjder". Från Pittsburg reste de med ångbåt nedför Ohio-floden till Cairo, Ill., och därifrån uppför Mississippi-floden till Burlington, Ia. Från sistnämnda plats reste de med hästskjuts till Jefferson co., Ia., och anlände dit den 13 sept. 1845.

Dessa immigranter, af hvilka Carl Johan Cassel var en, voro de första från Sverige till Nordamerikas västra stater.

Det första året i Amerika var C. J. Cassel sysselsatt med olika göromål. På hösten 1846 begynte han i förening med A. J. Delander möbelsnickeri i staden Fairfield, Iowa, och fortsatte därmed till på våren 1849, då han med sin hustru flyttade till Swede Point, numera Madrid, Iowa, dit familjen Dalander hade ankommit år 1846.

Swede Point (Madrid) var då ett tillhåll för indianer, bufflar och vilda kalkoner. Den närmaste "staden" var Des Moines, som på den tiden utgjordes af en fästning samt en butik, som var inrymd i ett "stockhus". Under en följd af år var Cassel mjölnare. För att afyttra mjöl brukade han köra med hästskjuts till Des Moines, Burlington, Keokuk m. fl. platser. Cassels hem var gästfritt, och många voro de immigranter, som på 50- och 60-talen där hvilade ut. Han var varmt tillgifven den lutherska bekännelsen och var en af de mest aktiva vid stiftandet af den svenska lutherska församlingen i Swede Point (Madrid). Församlingen stiftades den 18 okt. 1859. Cassel tjänstgjorde som diakon i nära 30 års tid och var församlingens ombud vid åtskilliga kyrkomöten. Under det församlingen var vakant, ledde han gudstjänsterna i öfver fem års tid. Han var ej sen att med ett tröstens ord träda in i den sjuke nybyggarens ringa koja eller att stå, som han ofta fick göra, vid den öppna grafven och tala ord om hopp och uppståndelse.

I politiken deltog han på ett behörigt sätt. Han innehade flera "township"- och "county"-ämbeten och skötte dem plikttroget. I politiskt afseende var han först Whig, men då detta parti aflöstes af det republikanska, slöt han sig till det senare och förblef sedan republikan.

Cassel hade ett angenämt sätt, hvilket bar vittne om människovännen. Alltid var han en fridens man. Hans broder A. F. Cassel, nuvarande medlem af Iowa stats legislatur, säger: "Jag kan ej påminna mig, att under den tid vi växte upp

ett enda hårdt ord eller ond tanke kom oss emellan." Cassel åtnjöt alltid god hälsa, var rask och kry, till dess han en vecka före sin död nedlades på sjuksängen. I tron på Frälsaren afled han stilla och fridfullt i sitt hem i Madrid den 25 nov. 1902 i en ålder af 80 år, 10 månader och 29 dagar. Vid begrafningen var kyrkan fylld till sista plats af sörjande vänner. Församlingens pastor höll likpredikan på svenska öfver 1 Mos. 28: 8, 10 med ämne: "Såsom Herren var med Abraham, så har han ock varit nära denne vår nu aflidne vän och välsignat honom." Texten för predikan på engelska var Fil. 1: 21.

Stoftet nedmyllades i den gamla svenska grafgården på en af kullarna vid den lugna Des Moines-floden.

Cassels maka, Ulla, född Delander, med hvilken han ingick äktenskap den 21 april 1848 i Fairfield, Iowa, hemförlofvades den 30 april 1891.

Deras var den första svenska vigsel i Iowa — om icke i de västra staterna.

Vid båren stodo sörjande 9 barn, 2 systrar, 1 broder (ofvannämnde A. F. Cassel) samt 14 barnbarn.

Frid öfver hans minne!

C. E. B.

Ole Ingvar Madsen.

Diakonen och söndagsskolföreståndaren Ole Ingvar Madsen föddes i Malle, Danmark, den 26 februari 1858. Helt ung begaf han sig såsom sjöman ut på de vida hafven. Sjömanslifvet var dock icke, hvad Gud hade bestämt honom till. På grund af en svårartad lungåkomma nödgades han vistas vid flera hospital i detta land. Han var äfven vid ett tillfälle under den skicklige dr Fengers i Chicago behandling. Tillrådd att uppsöka ett mildare klimat kom han i nästan utblottade omständigheter till Texas och knackade på hos pastor M. Noyd, som då var sv. luth. Brushy-församlingens pastor. Härom och om det, som står i nära samband därmed, skrifver pastor Noyd:

"En lördagsmorgon kom en ung man till min köksdörr och begärde mat. Sådant var vid den tiden mycket vanligt. För att icke nödgas underhålla den oräkneliga skara dagdrifvare, som uppehöllo sig i skogsdungarna och systematiskt plundrade samhället, var det nödvändigt att så långt som möjligt se till, det endast behöfvande blefvo hjälpta. Den unge mannen, som nu stod

vid dörren, såg icke ut som en sjukling, och jag sade honom, att man icke behöfde gå och tigga, då det fanns så godt om arbete. Han svarade: "Jag önskade hellre vara död än gå på detta sätt. Jag är verkligen sjuk." När jag då bjöd honom komma in och sitta till bords, sade han: "Jag vill icke mottaga något förr än jag visat, att jag talar sanning." Därpå visade han mig ett intyg från en läkare i Chicago om sin sjukdom. Efter måltiden berättade han något om sitt lif, och jag bjöd honom stanna öfver söndagen. På min uppmaning besökte han gudstjänsten. Han syntes vara en mycket uppmärksam åhörare. På aftonen sade han: "Ack, om jag kunde få stanna här!" Vi kommo snart nog öfverens om den saken. Han skulle få stanna. — Bekvämligheter kunde icke bjudas honom, och han bägärde inga. I den skröpliga stallbyggnaden inrättades en liten kammare, och där bodde han i alla väder i 14 månader. Under tiden började den svåra lungbölden småningom läkas, och han blef synbarligen helt återställd till hälsan; men icke allenast det: han vann äfven hälsa till sin själ. Af de allvarliga frågor, som han gjorde, kunde man lätt märka, att Guds Andes verk stadigt fortskred i hans inre, och att hans andliga lif utvecklade sig till ett djup och en innerlighet, som äro sällsynta i våra dagar. Han forskade flitigt i Guds ord och vann med tiden en djup insikt i det anliga lifvets hemligheter. Det blef hos honom en förtrolighet med Gud, en förtrolighet, som allra tydligast märktes i hans bön. Den välsignelse, som kom församlingen och hennes pastor till del genom hans dag-

ligen framburna, kärleksfulla förböner, kunna icke här i tiden tillfullo uppskattas. För den ringa tjänst, jag fick göra honom, visade han en tacksamhet, som man sällan möter i världen."

Såsom ofvan är nämndt återvann Madsen sin hälsa.

Han förenade sig med ofvannämnda församling år 1882, och från denna tid räknade han ock sin omvändelse. Han var förenad i ett lyckligt äktenskap med Ida Beata Martinson sedan år 1889. Deras äktenskap välsignades med 4 barn, 3 gossar och en flicka. Den lilla flickan, som var faderns älskling, fick gå hem nära två år förut. Den närmaste anledningen till Madsens död var lungfeber. Samma dag som han insjuknade, gick han som vanligt frisk och glad till sitt arbete. Sjukdomen kom med en sådan häftighet, att han redan efter ett par dagar förlorade medvetandet. Efter endast 5 dagars allvarlig sjukdom, slocknade han lifslampa söndagen den 8 februari 1903. Den förut så kraftiga och frimodiga gestalten låg nu död och kall framför oss.

Det så hastiga och oväntade dödsfallet förorsakade allmän sorg inom församlingen. Vid begrafningen, som hölls den 9 febr., hade en stor folkskara infunnit sig. Utom församlingens pastor voro äfven pastorerna C. G. Widén och O. H. Sylvan närvarande. Efter sjungandet af psalmen 487: 1, 2 talade den förre öfver Ps. 116: 15: "Dyr i Herrens ögon är hans frommas död." Efter en sång af kören talade den senare några ord med anledning af psalmversen: "Så din strid du käm-

pat ut". Sedan kören sjungit ännu en sång, utlatade församlingens pastor såsom afskedshälsning till den hädangångne Matt. 25: 23: "Väl, du gode och trogne tjänare, i ringa ting har du varit trogen, gå in i din Herres glädje"; och 1 Sam. 20: 18: "Du skall saknas, när din plats står tom", samt höll personalier. Sällan torde man få bevittna en sådan allmän sorg som den, hvilken gaf sig tillkänna vid denna begrafning.

Ole Madsen var en utaf de mest mångsidigt begåfvade personer, som vi någonsin gjort bekantskap med. Han var församlingens högra hand. Vid jul- och barnfester, söndagsskoluttlykter och andra tillfällen fick han alltid den drygaste delen att utföra. Han sparade aldrig sig själf. Allt förstod han sig på. Han ägde skönhetssinne som få. Förutom diakon var han församlingens mångårige söndagsskolsuperintendent. I denna egenskap bevisade han städse en berömvärd trohet. Han var ock älskad af barnen så väl som af ungdomen i söndagsskolan. Vid pastorns frånvaro föll det merendels på hans lott att leda gudstjänsterna. Blef någon inom församlingen sjuk, så var han en bland de förste, som uppsökte och talade med den sjuke. Han hade utaf Gud fått en säregen gåfva att bedja. Det hände icke sällan, att han under bönen blef så rörd, att han brast ut i gråt. Hans kristliga lif kännetecknades af ett djupt allvar, och hans helgade vandel var ett salt i församlingen. Kort var hans arbetsdag på jorden, men välsignelserna däraf skola länge fortlefva ibland oss. "Saliga äro de

OLE INGVAR MADSEN.

döda, som i Herren dö härefter. Ja, säger Anden, de skola hvila sig från sitt arbete, ty deras gärningar följa dem efter." Uppb. 14: 13.

Frid öfver den hädangångnes minne!

ROBERT P. ACSELL.

August J. Lindblad.

Mal. 3: 18.

Den man, åt hvilkens minne nedanstående rader äro ägnade, hörde omisskänneligen till dem, hvilka genom en sann tro och en åt Gud helgad vandel bevisa den frälsande nådens makt i ett orent syndarehjärta.

August J. Lindblad föddes den 7 dec. 1838 i ett torp under Byrhult, Linneröd socken, Kristianstads län, Sverige. Hans föräldrar voro Jöns Jönsson och hans hustru Karna Larsdotter. Redan tidigt fick gossen August undervisning i Guds ord, och i all synnerhet gjorde hans gamle morfader det till sin uppgift att undervisa den lille pilten i böckernas bok. Hufvudtemat tycktes dock hafva varit: "Guds fruktan skall vara för edra ögon, så att I icke synden." Tillämpningen däraf torde hafva varit lagisk, ty en hart när trälaktig fruktan synes hafva bemäktigat sig det unga barnahjärtat. Denna undervisning i Guds ord blef honom dock till rik välsignelse under kommande dagar.

Folkskoleundervisning fick han icke mycket. Djupa intryck erhöll den ärlige gossen af den kristendomsundervisning, som han erhöll af prosten Borgstrom i Linneröd. Denne vördnadsvärde man "uttydde för honom ännu grundligare Guds väg." Då barnaåren försvunnit och ynglingaåldern inträdt, blef det för honom fråga om val af lefnadskall. Frågan afgjordes så, att han skulle begifva sig till Kristianstad för att lära sig snickareyrket. Så skedde. Under vistelsen i Kristianstad fick han göra växlande erfarenheter. Utan hemmets värn och utsatt för det tygellösa gesällifvets frestelser företog han under denna tid en rundresa "i främmande land". Därom skrifver han själf i ett bref till dr Hasselquist: "Uti dessa kretsar (gesällkretsarna) verkar djäfvulen nästan oinskränkt i både fint och groft. En oerfaren yngling är då lätt förledd att knäböja för de tre stora afgudarna: ögonens begärelse, köttets begärelse och ett högfärdigt lefverne."

På denna mark blef det honom dock för svårt att vara. Understundom besökte han religiösa möten, hvilka leddes dels af Ahnfelt och dels af en viss magister Westergren. Längtan att få återvända till fadershemmet grep honom allt mer och mer. Han fattade och verkställde det beslutet: "Jag vill stå upp och gå till min fader"; och det mottagande, han vid hemkomsten fick röna, var den förlorade sonens (Luk. 15).

År 1864 reste han till Stockholm för att lära sig bildhuggarekonsten. Läraktig ch flitig som han var kröntes hans arbete med sådan framgång, att han blef ovanligt skicklig i sitt yrke. De and-

liga erfarenheter, som han fick göra under denna tid, blefvo af ganska stor betydelse för hans framtid. Här i Stockholm hade han tillfälle att höra Rosenius. Att hans andliga lif härunder kom till mera utveckling och mognad, är alldeles påtagligt. Detta oaktadt började rätt ödesdigra moln att hopa sig öfver honom. Satan tycktes hafva begärt att få sålla honom såsom hvete. Lindblad läste icke allenast sådana böcker, hvilka i första hand afsågo att tillföra det andliga lifvet näring, utan äfven olika teologiska skrifter, hvilka på olika sätt framställde och tolkade den gudomliga uppenbarelsens ord. Han läste och forskade, funderade och filosoferade, till dess att han helt plötsligt greps af hemska tvifvel. O, hvilka strider, hvilket mörker och hvilken nöd för den redlige tviflaren!

Men ingen skall dock kunna rycka dem, som höra Herren till, ur hans hand. Segrande kom August Lindblad igenom dessa strider och det med erfarenheter, hvilka lärde honom, att onyttigt spekulerande kan frånröfva en kristen hans kostligaste skatt, och att den barnafromma tron, som enfaldigt blifver stilla vid Guds ord, skänker hjärtat frid och sällhet. Märkligt är, att bland hans efterlämnade bref, små tal o. s. v. finnes äfven ett utdrag ur vår kyrkas dogmatiska skrifter om synden och försoningen.

År 1866 reste han till Amerika och kom då till Jamestown, N. Y., hvarest han allt sedan haft sitt hem. Tillsammans med sin broder, Olof Lindblad, och en annan innerligt kär vän och karaktärsfast kristen, P. J. Bergqvist, hvilken i septem-

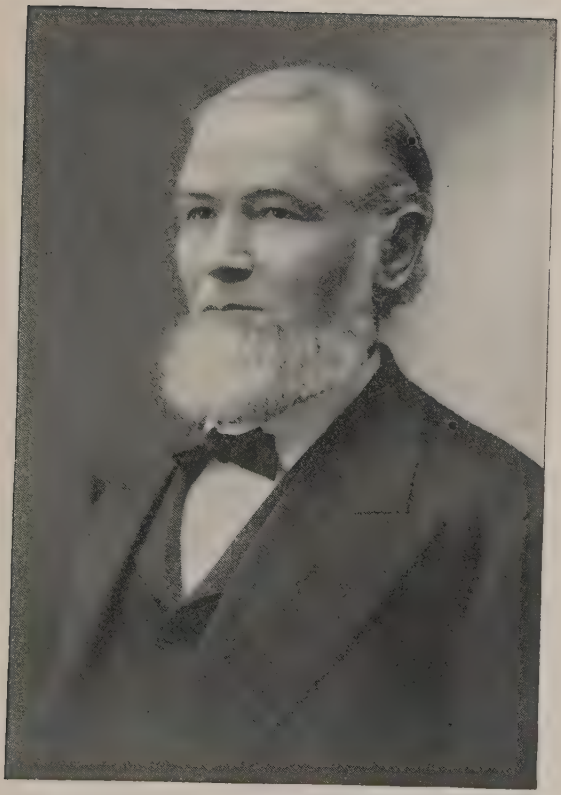

AUGUST J. LINDBLAD.

ber 1902 fick nedlägga vandringsstafven, har August Lindblad under större delen af sin nära fyrtioåriga vistelse i Jamestown haft egen snickeriaffär. Firmans namn har varit Lindblad Bros. & Co. Trohet äfven i det, som mindre är, har städse varit karakteriserande för denna firma.

Strax efter sin ankomst till Jamestown förenade han sig med den första luth. kyrkan därstädes. Församlingen insåg snart, att August Lindblad hade gåfvor, hvilka kunde komma väl till pass i församlingsarbetet, och använde honom därför mycket i sin tjänst. Han sökte samvetsgrant utföra hvarje uppdrag; och i sin tjänst såsom diakon visade han ett nit, som nog för många syntes öfverflödigt, och som understundom äfven torde hafva framkallat en viss "oro i lägret." Huruvida han härvidlag alltid träffade det rätta, måste vi lämna osagdt. Då man tar i betraktande hans handlingssätt, tyckes dock med all önskvärd klarhet framgå, att hans bevekelsegrunder voro ädla, och att han städse åsyftade Guds församlings uppbyggelse och fromma.

Han var en af Immanuels-församlingens i Jamestown organisatörer och en verklig pelare i densamma — så långt man kan tala om människor såsom pelare. Han var outtröttlig i sitt arbete för denna församlings framgång. Han bar hennes välfärd så på sitt hjärta, att under mera mulna tider inom församlingen sömnen vek från hans nattliga läger.

Församlingens gudstjänster besökte han regelbundet, och vid bönestunderna hördes alltid hans välkända röst. Med reda, parad med tillit och

barnaenfald, frambar han tack och lof till Gud för undfånget godt och framlade sin egen, sin familjs, församlingens, ja, hela mänsklighetens nöd i bön inför Gud. Han var diakon i församlingen ifrån dess stiftelse ända till sin död. Dessutom fick han ofta tjäna församlingen i andra hänseenden.

Vårt älskade barnhem i Jamestown hade ock i honom en trogen vän. Med få års undantag var han medlem af styrelsen för denna inrättning från hennes grundläggning och till dess hans lefnads dag var slut.

Många förslag ha af honom blifvit gjorda till förmån för detta hem, hvilket han älskade och sökte på allt sätt omhulda.

August Lindblad var ock en trogen samfundsman. Noggrant följde han med vår synods utveckling; och vår kyrkas framgång och segrar voro äfven hans. Var han med vid ett konferens- eller synodalmöte, följde han de olika förhandlingarna med intresse, och hans goda minne bevarade noga de olika beslut, som fattades. Gärna bidrog han äfven efter förmåga till samfundets olika verksamhetsgrenar.

Sedan år 1872 var han i äktenskap förenad med Anna Lovisa Hultberg, en sant kristlig, enkel och flärdfri kvinna. Hon hade säkerligen ett ganska stort inflytande öfver sin äfven det förutan ädle man. Helt visst har den kristna kvinnan genom sitt inflytande en icke ringa del i mannens trogna arbete i det godas tjänst.

Makarna Lindblads hem var ett lyckligt hem. Där fanns väl intet öfverflöd af det jordiska goda,

ty egendomligt nog skaffade hans stora skicklighet i sitt yrke och hans trohet i arbetet honom icke någon större inkomst, men där fanns gudaktighet och ett förnöjsamt sinne.

August Lindblad dog i sitt hem, n:r 27 Broadhead ave., Jamestown, N. Y., tisdagen den 14 juli 1903. Stilla och fridsamt afsomnade han i tron på Frälsaren. Begrafningen ägde rum från Immanuels-församlingens kyrka fredagen den 17 juli. Både församlingen och templet voro klädda i sorgedräkt. Predikan hölls på engelska af pastor Lincoln och på svenska af församlingens pastor. Allvarlig och gripande var stunden.

Sorgeresolutioner upplästes från församlingens kyrkoråd och från direktionen för Gustavus Adolphus barnhem. Djupt kändes saknaden efter och förlusten af den hänsofne brodern; men tröstfullt var det att veta, att han var hemma när Herren. Såsom en mognad kärfve hade han i rätt tid blifvit inbärgad i den himmelska ladan.

I stilla aftonstund nedmyllades stoftet i "kullen grön" i de dödas hvilostad att förvaras till uppståndelsedagens härliga morgon.

"Men vi önska, att hvar och en af eder må visa samma ifver för hoppets fullvisshet intill änden, så att I icke blifven tröga, utan varden deras efterföljare, som genom tro och tålamod få ärfva löftena." Ebr. 6: 11—12.

Frid öfver den ädle mannens minne!

A. M. Benander.

Niklas Rudin.

En gripande likbegängelse hölls i Little Plum, Wis., den 9 augusti 1903, då diakonen Niklas Rudin jordades i den lutherska församlingens kyrkogård. Rudin var vid sin bortgång ur tiden 72 år, 4 månader och 6 dagar gammal. Han sörjes närmast af en efterlefvande son.

Med. Joh. 11: 25—26 som text höll församlingens pastor, A. J. Rydén, likpredikan öfver ämnet: "Lifvets seger öfver döden." Om Rudin kan sägas, att han var en mycket karaktärsfast man. Under sållnings- och slitningstiderna i Little Plums församling stod han fast och orubblig. Han var städse församlingens vän och dess pastors trogne medhjälpare. I sitt sätt var han tystlåten och tillbakadragen, anspråkslös och enkel; han hörde icke till dem, som framhäfva sitt stora jag, men var alltid redo att afgifva skäl för det hopp, som var i honom.

Sedan 1892 var Rudin änkeman; en son dog 1902. Under flera år har Rudin varit skral till hälsan. För något öfver ett halft år sedan nedlades han på sjuksängen, och hans plågor voro mot slutet ganska svåra. Han låg dock trygg på

NIKLAS RUDIN OCH HUSTRU.

klippan. "Det är godt", sade han till sin pastor, som vid sjukläget besökte honom, "att det är så ställdt, att vi frälsas af nåd." De, som på det sista vårdade honom, sade, att han under sina lidanden ådagalade stort tålamod.

Rudin ankom till Amerika 1870. Hans föräldrar voro fattiga, och han utvandrade till Amerika för att där söka sig en bättre utkomst. Han föddes på en plats kallad Långmyra under gästgifvaregården Rudsbyn, Långserud socken, Värmland. Emedan omständigheterna i hemmet voro knappa, måste han tidigt ut i världen. Hans erfarenheter blefvo de samma som den förlorade sonens. Vid 21 års ålder kom han att besöka ett uppbyggelsemöte, som hölls i Guterud, Gilberga socken, år 1852, och där blef han särskildt påverkad af Guds Ande. Därefter utkämpade han i sitt inre under lång tid en svår kamp, ur hvilken han dock omsider utgick med visshet därom, att han var upptagen till nåd hos sin Gud och Fader. Så vanns en förlorad son för himmelen. Men genom honom skulle ock andra vinnas. Rudin kände sig nämligen manad att förkunna Guds ord för sina i synden sofvande medmänniskor. Medveten därom, att hans kunskapsmått härför vore ringa, begaf han sig till Ahlbergs skola en termin. Han var vid denna tid 25 år gammal. Sedan gick han dels ensam, dels i sällskap med en Johannes Anderson från Gislebyn omkring och vittnade om Herren. Dessa båda fingo, så berättas det, lida förföljelse, hvilket på den tiden icke var ovanligt. Tidtals vistades Rudin i Norge. Han anlände,

som nämndt, till Amerika 1871* och bosatte sig i Little Plum, Wis., år 1873. Vid därvarande församlings stiftelse var han med, och han förestod församlingen under många år såsom hennes predikant. I sina predikningar ådagalade han en grundlig kunskap i ordet och tolkade enkelt de stora frälsningssanningarna. Han tjänstgjorde som diakon inom församlingen från dess stiftelse ända till sin död. Det märktes tydligen, att församlingen vid hans frånfälle djupt kände saknaden af en andlig fader och vän.

Frid öfver hans minne!

J. H. N. och A. J. R.

Till ofvanstående minnesruna, som blifvit mig godhetsfullt tillständ af pastor A. J. Rydén, vill undertecknad göra ett kort tillägg.

Under min 11-åriga verksamhet i Stockholm och Säbylund, Wis., hade jag äfven hand om pastoralvården i Little Plum, Wis. Församlingen i Little Plum besökte jag minst en gång i månaden. Under denna tid lärde jag känna Niklas Rudin såsom en allvarlig kristen, redlig i sin vandel och pålitlig i sina ord. Han var min medhjälpare och jag hans i det kyrkliga arbetet i församlingen; och båda sökte vi vara "Guds medhjälpare". Med trohet använde han de gåfvor, Gud gifvit honom. Han var trogen mot Gud och Guds ord. Då villfarelsens vindar en tid bortåt drogo fram äfven öfver Little Plums berg och dalar, stod Niklas Rudin orubblig på sanningens grund och, försva-

* 1870 enligt föregående uppgift, se ofvan! — *Red.*

rande sin ståndpunkt med det gudomliga ordets tveeggade svärd, gjorde han hvad han kunde för att styrka sina bröder i denna sållningens tid och sammanhålla dem i församlingens gemenskap.

I sin fromma, förståndiga hustru hade Rudin ett kraftigt stöd i striden mot världens ondska. Hon var honom äfven behjälplig i söndagsskolverksamheten. Hon var mycket älskad af de små. Hennes, mänskligt taladt, alltför tidiga död var för Rudin en svår förlust, en förlust, som torde mer än något annat hafva nedbrutit hans krafter. Med tålamod bar han dock de börder, Gud pålade honom, och lärde sig att vara nöjd med Gud och hans nåd. — Om än Rudins andliga verksamhet icke blef uppskattad till sitt fulla värde under hans lifstid, är det dock visst, att Little Plum-församlingen skall med kärlek och tacksamhet bevara hans minne. Ej heller har Herren och Frälsaren, hvilken han med de honom förlänta punden tjänat, glömt sin tjänares arbete, lidande och tålamod. Den nådelön, som blifvit Herrens trogna lofvad, har säkerligen äfven kommit denne Herrens tjänare till del. "Väl, du gode och trogne tjänare; i ringa ting har du varit trogen; jag skall sätta dig öfver mycket: gå in i din Herres glädje."

"Ack, gifve då Gud, vi honom så tjänt
med allt hvad af honom vi äga,
så nyttjat de pund, oss Herren förlänt,
att han till en hvar måtte säga:
Gack in i din Herres glädje, gack in,
du tjänare gode och trogne."

J. Fr.

John Swanton.

Det har varit till stor välsignelse inom vår synod, att Herren inom densamma framkallat och danat många trogna, erfarna och begåfvade lekmän, hvilkas lif och verk utgjort ett kraftigt vittnesbörd om Guds nåd. De äro särskilda gåfvor till församlingarna och böra med tacksamhet till Gud ihågkommas. Vi vilja här ägna en liten minnesruna åt en man, hvilken under en lång och välsignelserik lefnad varit ett troget Herrens vittne, en sann människovän och en outtröttlig arbetare på den plats i Guds rike, där han blef ställd.

Diakonen John Swanton, seniorn i den sv. luth. Elims-församlingens i Chicago kyrkoråd, insomnade fridfullt i Herrens hvila den 12 oktober 1903. Han föddes i Svenarum, Jönköpings län, Sverige, den 1 juli 1825. Swanton var väl känd i sin hemort såsom snickaremästare och efter sin väckelse och omvändelse såsom en lifiig deltagare i den kyrkliga verksamheten och andliga rörelser, särskildt den evangelisk-lutherska Fosterlandsstiftelsens verksamhet. Han plägade flitigt deltaga i nämnda stiftelses missionsmöten och talade understundom offentligen till uppbyggelse. Med lif-

ligt intresse omfattade han äfven den Kristliga ynglingaföreningen i Svenarum, af hvilken han var medlem ända till sin död. Hans maka, Lovisa Katrina Swanton, född Fogelberg, afled i Sverige den 22 nov. 1882. Swanton afreste till Amerika år 1884. Ankommen till detta land slöt han sig genast till den lutherska verksamheten här och blef en bland dem, som organiserade sig till den sv. ev. luth. Elims-församlingen den 2 december 1885. Allt sedan dess har han stått på sin post såsom en trogen, verksam och uppoffrande församlingsmedlem. Hans innerliga nitälskan för själars frälsning och hans begåfning såsom andlig folktalare gjorde, att den ena förtroendeposten efter den andra anförtroddes åt honom. Som diakon har han tjänstgjort allt ifrån församlingens begynnelse, och till söndagsskolföreståndare valdes han årligen, ända tills försvagade krafter hindrade honom från att längre antaga denna maktpåliggande befattning. Troget stod han vid sin pastors sida i verksamheten, och när behofven så påkallade, var man van att vända sig till diakon Swanton, vare sig det gällde att leda en gudstjänst eller ett möte, hålla ett uppbyggelsetal eller utföra något annat uppdrag. Villigt och samvetsgrant uppfyllde han sina åligganden. Flitigt deltog han vid uppbyggelsemöten och bönestunder samt vid andra tillfällen. Hans vittnesbörd och tal voro okonstlade, evangeliska och hjärtliga. Det stora med denne man var, att hans lif och bekännelse öfverensstämde med hvarandra. Därför var han gärna hörd af både gammal och ung. Man visste, att hvad han sade gick från hjärtat

och stod i samband med mogen andlig erfarenhet. Han älskade Guds ord och var därför en flitig hörare och läsare af detsamma. Alltid funno vi honom i templet, och då lomhördhet under de senare åren inträdde, plägade han hafva sin plats bakom predikstolen. Det var för både pastor och församling en stor saknad, då de ej längre sågo honom gå fram till sin vanliga plats i templet.

Swanton var under de sista veckorna af sin lefnad fullt medveten om den förestående skilsmässan. Ofta talade han därom med rörelse, och en innerlig hemlängtan gaf sig därvid tillkänna. Visserligen fick den kämpande pilgrimen mot slutet af sin lefnad genomgå en allvarlig inre luttring, men äfven den var till hans bästa. Den var ock snart öfvergående, och hans valspråk till det sista var detta: "Kristus är för mig lifvet och döden en vinning." Fil. 1: 21. Stilla och fridfullt, synbarligen utan plågor, insomnade han såsom ett uttröttadt barn i den sista hvilan i närvaro af sina anförvanter, sin sköterska och en förtrogen vän samt sin själasörjare. I stilla andakt stodo dessa och bevittnade, hur lindrigt de jordiska banden löstes, och hur, när högtidsstunden ingick och själen firade sin hemförlofning, ett himmelskt ljus spred sig öfver de kära anletsdragen. Obeskriflig sorg, blandad med sonlig tacksamhet och heliga löften, gaf tillkänna, hvad den saligen afsomnade varit för de sina. De manades till bön och tacksamhet till Gud, som gifvit oss segern genom vår Herre Jesus Kristus, och behöllo det intrycket i sina hjärtan: lycklig hvar och en, som så fridfullt får sluta sin vandring på jorden!

Den hänsofne var i lifstiden i besittning af ovanligt starka kropps- och själskrafter, och detta bidrog i sin mån till att göra hans lif så gagneligt. Han hade åtnjutit god hälsa och hade varit mycket verksam. Först under de två sista åren försvagades hans kroppsliga krafter, sina själskrafter fick han oförminskade behålla ända in i det sista.

Såsom diakon var John Swanton mycket nitisk. Gärna besökte han de sjuka och hjälpbehöfvande. Församlingens så väl som de enskilda församlingsmedlemmarnas väl låg honom ömt om hjärtat. Han syntes omfatta alla med kärlek, och han var också af församlingens medlemmar älskad och högt värderad. Han var också en trogen samfundsman. Trogen var han sin kyrka och den lutherska bekännelsen. Ofta träffades han vid konferens- och synodalmöten, där han såsom ombud deltog i samfundets angelägenheter. Själf följde han synodens utveckling med stort intresse.

Att det uppstod stor saknad efter den älskliga mannen, ådagalades vid den stora begrafningen den 15 oktober, då den rymliga kyrkan fylldes af tacksamma vänner till den hädangångne. Dyrbara blomstergärder från kyrkostyrelsen och de olika föreningarna i församlingen vittnade äfven om de känslor, man hyste för den saligen hänsofne vännen. Likpredikan hölls af pastor V. Tengwald öfver förut anförda Fil. 1: 21, och afgafs därvid en lefnadsteckning öfver den hemförlofvade. Kören afsjöng väl valda sånger. Vid begrafningsgudstjänsten tjänstgjorde äfven församlingens förste pastor, G. A. Ekeberg, och pastor H. O. Lindeblad, som senare förestått församling-

en, samt pastorerna J. W. Swanbeck och G. Lundahl. Med ledning af Uppb. 14: 13 framhöll pastor Ekeberg, hvilka saliga förmåner det är 1) att blifva upptagen i Kristi församling; 2) att blifva betjänad i församlingen; 3) att få tjäna i församlingen och 4) att i tron på Kristus få stilla och fridfullt skiljas hädan och på ett så kärleksfullt sätt bäras ut samt ingå i Herrens hvila. Pastor Lindeblad tecknade diakon Swantons lif genom jämförelse med hvad som i evangelium säges om den efter Herren väntande gamle Simeon, och höll äfven ett kort tal på engelska. Med anslutning till Es. 57: 2 och påminnande om den i den rätta hvilan ingångne vännens trogna vandring manade pastor Swanbeck åhörarna att icke tröttna i kampen för lifvets krona. Pastor Lundahl talade öfver orden: "Denne lärjungen (Johannes) dör icke." Kondolensresolutioner från kyrkostyrelsen och ungdomsföreningen upplästes. Dessa uttalade bland annat följande:

"Att vi med tacksamhet till Herren erkänna, att den saligen hänsofne i lifstiden varit en synnerlig Guds gåfva till Elims-församlingen, och att han genom ord, verk och vandel varit till stor välsignelse för denna församling;

att vi särskildt vilja behålla i heligt minne den hädangångne vännens ödmjuka sinne, de okonstlade och kraftiga vittnesbörd, som han ibland oss aflagt om Guds nåd och frälsningens väg, samt det goda föredöme, som han, under sin vistelse ibland oss, gifvit gammal och ung;

att vi högt uppskatta hans ådagalagda bekännelsetrohet och flit såsom församlingsmedlem

JOHN SWANTON.

samt den trohet, med hvilken han betjänat församlingen särskildt i egenskap af kyrkorådsmedlem och söndagsskolföreståndare;

att vi med tillfredsställelse betrakta det förtroende och den kärlek, som bland vårt folk hyses för den hemkallade vännen och som vid hans frånfälle visat sig vara varm och uppriktig; — — —"

Medan aftonsolen bärgades, drog liktåget mot den vackra Greenwood-grafgården, där den hädangångnes jordiska tälthydda vigdes till griftero. Jordfästningen förrättades af pastor Tengwald, biträdd af pastor Ekeberg, hvilken lämnade dessa minnesord: "Således står en sabbatsro åter för Guds folk" (Ebr. 4: 9).

John Swanton hade ett mycket ödmjukt sinne, därtill fostrad i Herrens skola. Han förmanade oss att ej framhålla något till hans beröm, emedan han ansåg sig ej vara värd något sådant. Herren allena skulle hafva äran. Det är också till Herrens ära, som denna korta minnesteckning blifvit nedskrifven.

Frid öfver den hemförlofvade vännens minne!

V. T.

IV.

KYRKO-ALBUM.

1. Präster,

till det heliga ämbetet vigde vid Augustana-synodens möte i Paxton, Ill., 1903.

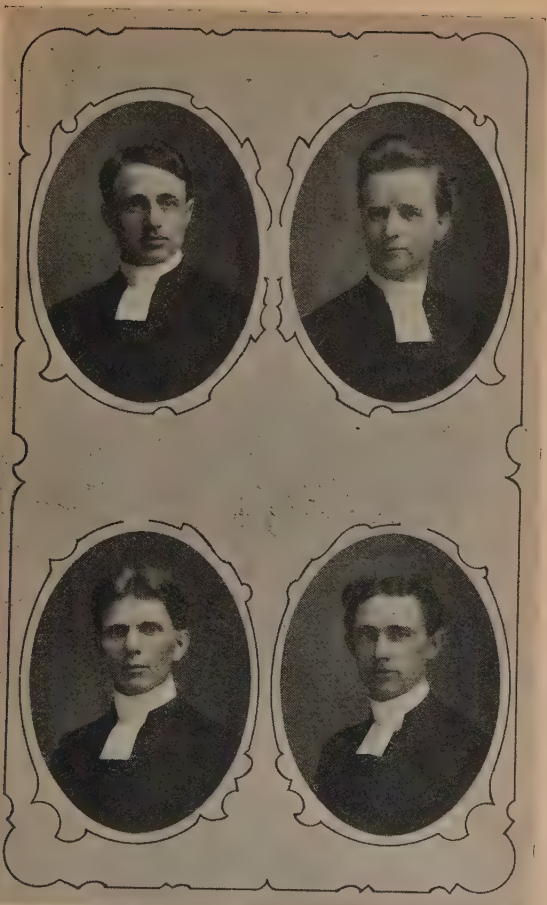

Johan Alfred Benander.
Charles Emanuel Bengtson.

Bengt Nilson Glim.
Oscar Anton Elmquist,

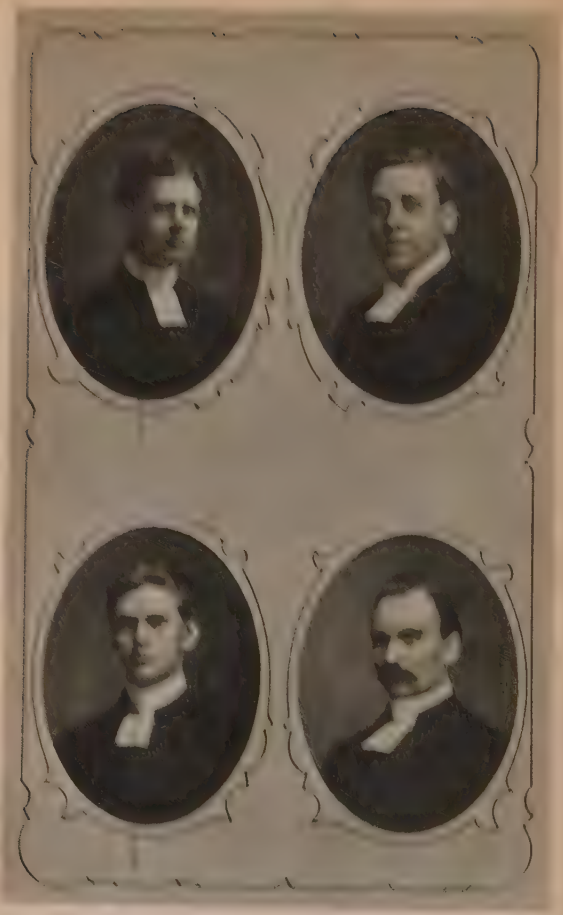

Theodor Siegfried Johnston.
Hans Peter Valentine Hansson.

Charles August Hallberg.
Anders Johan Hallberg.

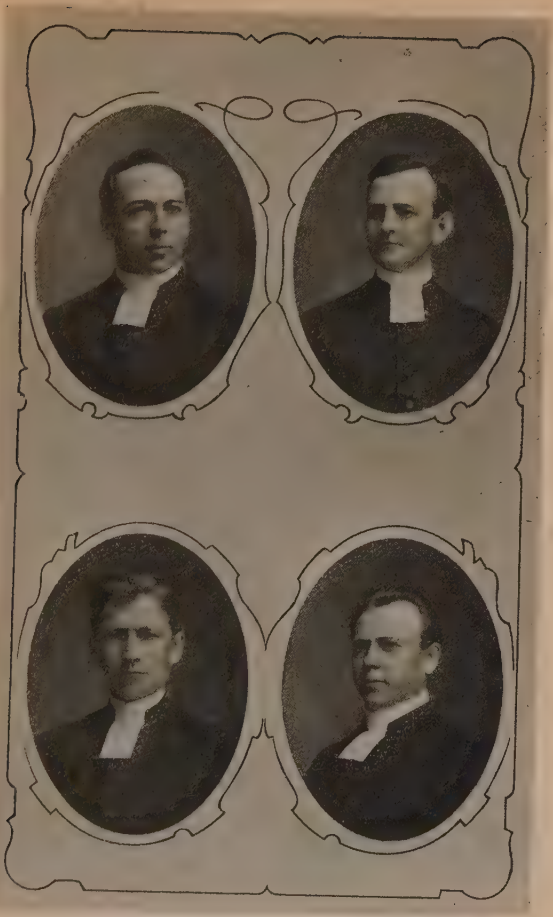

David Johnson Laurence.
Carl August Larson.

Carl Johan Karl.
Edward Peterson Karleen.

Oscar Nels Olson.
John Edwin Morton,

Carl Albert Lund.
Andreas Noren,

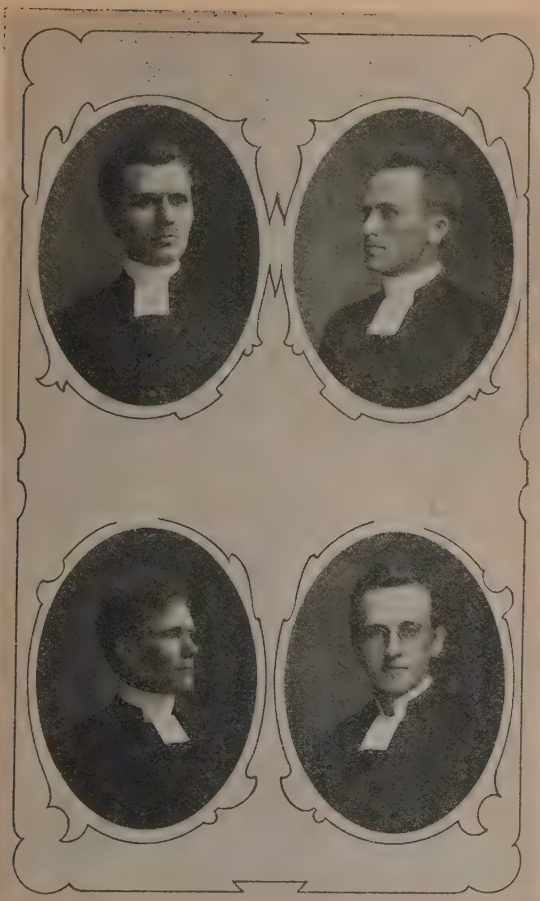

Carl A. Svard.
A. T. Seashore.

Elof Peterson.
Edwin Anton Peterson.

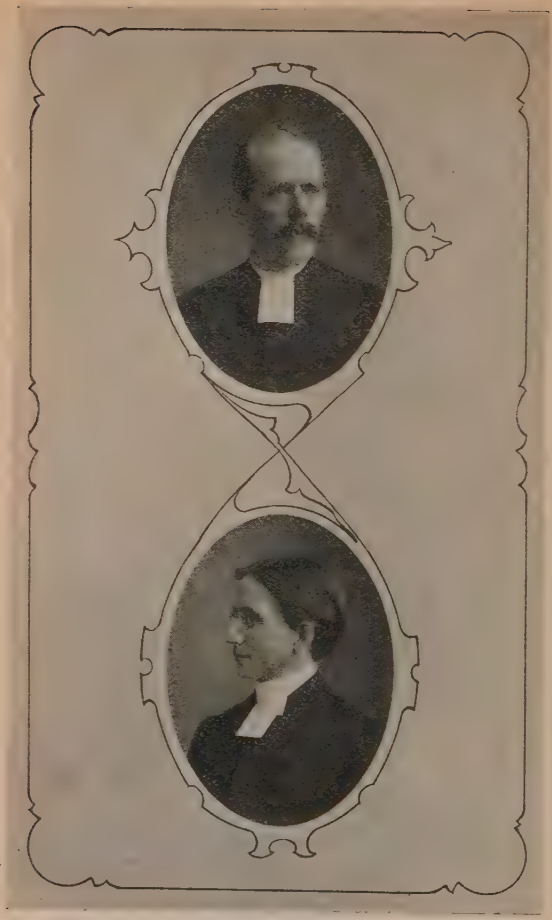

Carl Werner Vetell.
Sven William Swensson.

2. Kyrkor och prästhus.

1. Sv. ev. luth. församlingens i Orion, Ill., nya kyrka.

2. *Sv. ev. luth. församlingens i Iron Mountain, Mich., kyrka.*

3. Sv. ev. luth. Ebenezer-församlingens i Oakdale, Chicago, kyrka.

4. Sv. ev. luth. Sharon-församlingens i Bessemer, Mich. kyrka.

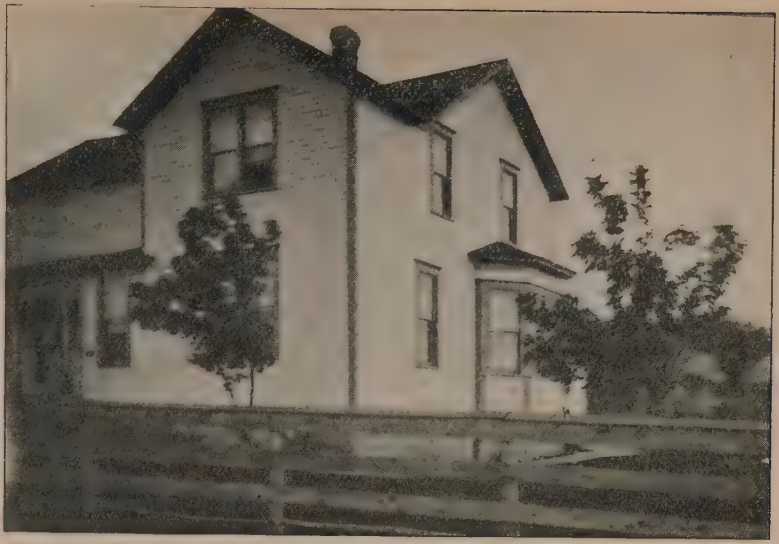

4. Sv. ev. luth. Sharon-församlingens i Bessemer, Mich., prästhus.

5. *Sv. ev. luth. Emanuels-Församlingens i Detroit, Mich., kyrka.*

6. Sv. ev. luth. Sandhem-församlingens i Abronia, Allegan co., Mich., kyrka.

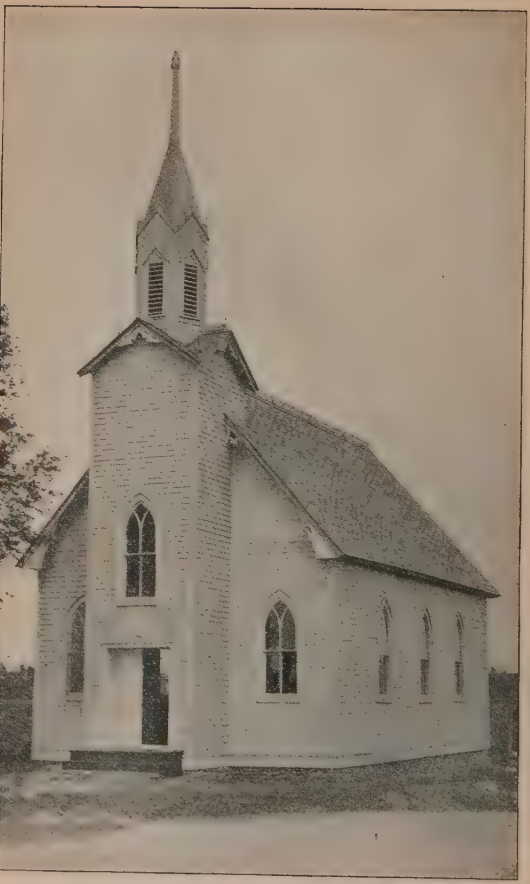

7. *Sv. ev. luth. församlingens i Whitefish, Mich., nya kyrka.*

8. *Sv. ev. luth. församlingens i Ludington, Mich., nya kyrka.*

9. *Sv. ev. luth. församlingens i Clarence, Ill., nya kyrka.*

10. Sv. ev. luth. Ahlsborg-församlingens i Union co., S. Dak., kyrka.

11. Sv. ev. luth. Dahlsborg-församlingens i Clay co., S. Dak., prästhus (vid en missionsfest.)

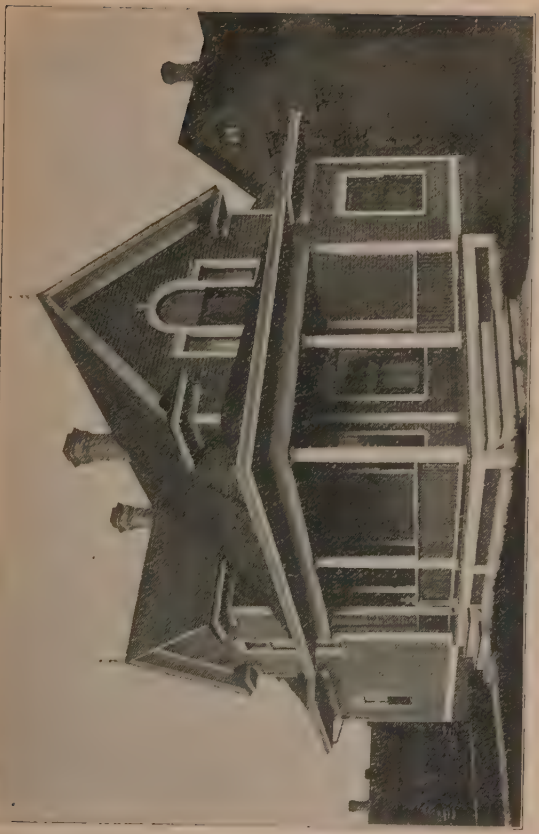

12. *St. ev. luth. Immanuels-församlingens i Two Harbors, Minn., prästhus.*

[illegible] Pillsbury Avenue & 33rd Street.

11. Sv. ev. luth. Salemsförsamlingens i Minneapolis, Minn, kyrka. Dupont & 42nd Ave., Camden Place.

15. Sv. ev. luth. Nathanael-församlingens i Hudson, S. Dak., nya kyrka.

16 Sv. ev. luth. församlingens i Fremont, Iowa, kyrka.

16. Interiör af församlingens i Fremont, Iowa, nya kyrka

16. Sv. ev. luth. församlingens i Fremont, Iowa, prästgård.

[illegible] i Salem, [illegible]

17. Interiör af Kluva församlingens i Sabina, Iowa, kyrka.

18. Sv. ev. luth. Immanuels-församlingens i Burnside, Ia., kyrka.

18. *Sv. ev. luth. Immanuels-församlingens i Burnside, Iowa, prästgård.*

19. Sv. ev. luth. Elfsborgs-församlingens i Pocahontas county, Iowa, kyrka.

20. Sv. ev. luth. församlingens i Manson, Iowa, kyrka.

21. Sv. ev. luth. Sions-församlingens i Svea, Iowa, kyrka och sockenhus.

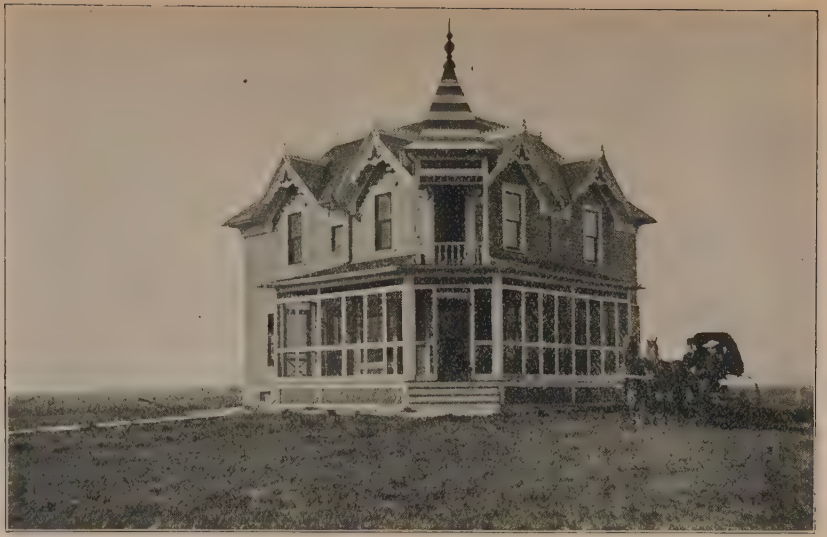

21. Sv. ev. luth. Sions-församlingens i Svea, Iowa, prästgård.

22. Sv. ev. luth. församlingens i Marion Hill, Kansas, kyrka.

22. *Församlingens i Marion Hill, Kansas, prästgård.*

23. Sv. ev. luth församlingens i Kansas City, Kansas, kyrka.

24. Sv. ev. luth. församlingens i Topeka, Kansas, kyrka.

25. *Sv. ev. luth. Salem-församlingens i Platte co., Nebr., kyrka.*

[illegible] församlingens i Phelps co., Nebraska kyrka.

k. Interiör af Fridhems-församlingens i Phelps co., Nebraska, kyrka.

26. *Fridhems-församlingens i Phelps co., Nebraska, prästgård.*

26. Fridhems-församlingens i Phelps co., Nebraska, gamla kyrka.

26. Interiör af Fridhems-församlingens i Phelps co., Nebraska, gamla kyrka.

27. *Sv. ev. luth. Ansgarii-församlingens i Passaic, N. J., kyrka.*

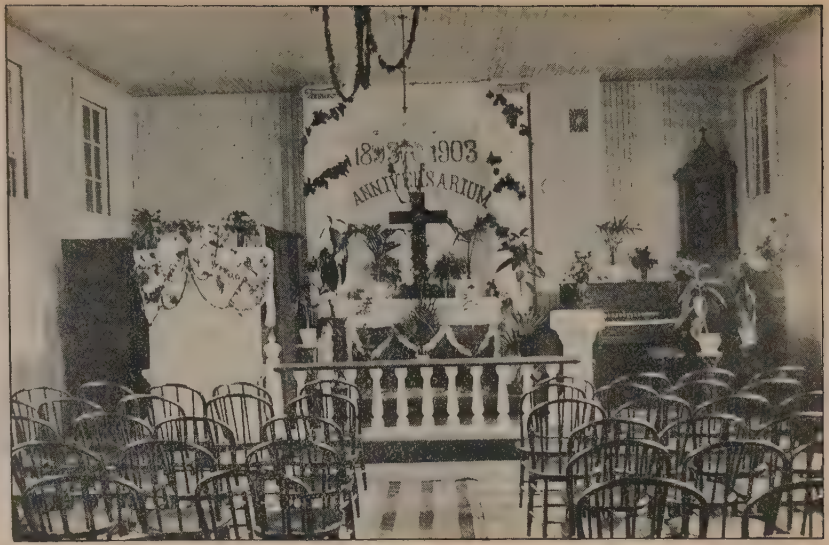

28. *Interiör af sv. ev. luth. Sions-församlingens i Paterson, N. J., kyrka.*

29. Sv. ev. luth. Gustaf Adolf-församlingens i Pittsburg, Pa., kyrka.

30. Sv. ev. luth. Zions-församlingens i Duquesne, Pa., kyrka.

31. *Sv. ev. luth. Betania-församlingens i Erie, Pa., kyrka och prästhus.*

32. *Sv. ev. luth. Concordia-församlingens i Thorsby, Alabama, kyrka.*

Illinois-konferensen, nr 1—9.

1. Sv. ev. luth. förs:ns i Orion, Ill., nya kyrka

uppfördes 1902 efter ritningar och under tillsyn af arkitekt Olof Z. Cervin i Rock Island, Ill. Kyrkan är 38 @ 42 fot bred och 74 fot lång. Planen är ett kors, hvars armar äro 42 fot. Väggarna äro 20 fot höga. Undervåningen, ännu oinredd, är 11 fot hög. Tornet sträcker sig 102 fot från marken till korsets spets. Kyrkan rymmer, läktaren inberäknad, bekvämt 400 personer. Träarbetet är i björk och cypress, fernissadt. Fönstren hafva kulörta glas, insatta i bly. Bänkarna äro af ek. Konstruktionen är ovanligt solid, och allt arbete är utfördt på bästa sätt. Glas, freskomålning, bänkar, värmapparat, predikstol, altare m. m. inberäknadt belöper sig kostnaden för kyrkan till mellan 9 och 10 tusen dollars. Stilen är götisk, med hvälfdt tak i kyrkans inre. En brytning från det mera vanliga ses i ingångstrappan, som är inbyggd med en förstuga, något efter den gamla götiska stilen i England. En större altartafla, målad af prof. Grafström, aftäcktes påskdagen 1903. Hörnstenen lades den 3 juni 1902, och kyrkan invigdes den 18 nov. samma år. Båda dessa handlingar förrättades af konferensens ordförande, doktor Carl A. Evald.

(Ur *Augustana* och meddelande af P. J. B.)

2. Sv. luth. kyrkan i Iron Mountain, Mich.

Då den gamla kyrkan, hvilkens bild finnes i KORSBANERET för år 1902, sid. 235, hade tjänat församlingen i 22 år, var hon alldeles för liten. Församlingen beslöt därför på nyårsstämman 1903 att bygga till henne. Arbetet därmed påbörjades redan den 13:de april nyss nämnda år. I midten på hvardera sidan af den gamla kyrkan, som var 50 fot lång, gjordes ett 30 fot långt och 16 fot bredt tillbygge. Den nya kyrkan är sålunda en korskyrka. Tornet står i den ena vinkeln. Kyrkans ena skepp är 62 fot långt och 30 fot bredt och det andra 50 fot långt och 30 fot bredt. Tornet är 12 fot i fyrkant och 75 fot högt. Kyrkan har läktare på tre sidor, fristående predikstol och en rymlig sakristia. En undervåning af sten är byggd under hela kyrkan och uppdelad i tre rum. Den öfre delen af kyrkan har tegel på utsidan och pressad plåt på insidan, både i taket och på väggarna. Kyrkan har sittplatser för omkring 600 personer. Utan att öfverdrifva saken kunna vi säga, att denna kyrka är en af synodens vackraste. Tillbygget och reparationerna kosta dock ej fullt 4,750 dollars. De olika föreningarna i församlingen hafva deltagit i arbetet som följer: de äldre kvinnornas syförening, för mattor o. s. v. 110.40 dollars; flickornas syförening, lampor för elektrisk belysning, 100 dollars; ungdomsföreningen, för fönstren, 396.50 dollars; konfirmandföreningen, för ringklocka, 407.91 dollars. Församlingens hela egendom är nu värd omkring 10,000 dollars, och endast en obetydlig skuld hvilar därpå. A. T. F.

3. Sv. ev. luth. Ebenezer-församlingen i Oakdale, Chicago, Ill.

Oakdale är beläget omkring 10 mil söder från stadens (Chicago) centrum, mellan 83:dje och 94:de gatorna. Trakten har fått sitt namn af den ekbeväxta kullen, som där först bebyggdes. Några få svenskar ha bott därstädes under de senare 15 åren. För omkring 8 @ 9 år sedan brukade Bethel-församlingens i Chicago dåvarande pastor, A. S. Becklund, i sällskap med herr Gustafson å 6227 Carpenter st. resa ut till Oakdale och predika där. Omkring 7 år sedan höll pastor Lindholm gudstjänster därstädes en tid.

Vid Södra Chicago-distriktets möte i augusti 1902 fingo pastorerna Tengwald och Fors i uppdrag att utröna, hvad som borde och kunde göras för Oakdale. I öfverensstämmelse med deras rekommendation beslöt distriktet vid följande möte att börja missionsverksamhet i Oakdale.

Vid jultiden (1902) hade verksamheten kommit därhän och beslut fattades, att församlingsorganisation skulle äga rum den 3 januari 1903. Så skedde. Pastor A. P. Fors tjänstgjorde såsom ordförande och studeranden E. K. Jonson såsom mötets sekreterare.

36 kommunikanter och 45 barn slöto sig till församlingen.

Den 31 i samma månad beslöts enhälligt att bygga kyrka. En tomt köptes några veckor därefter för ett pris af 550 dollars. En byggnadskommitté tillsattes, och subskription upptogs bland medlemmarna i och för kyrkobygget.

Lördagen den 20 juni var kyrkan färdig, 6 månader efter församlingens organisation.

Näst följande söndagsförmiddag hölls den första högmässan i det nya templet. Till församlingens stora glädje och uppmuntran hölls denna högmässogudstjänst af teol. dr C. E. Lindberg.

Ett antal af 12 kommunikanter slöto sig till församlingen. På eftermiddagen invigdes kyrkan af konferensens ordförande dr C. A. Hemborg.

Från och med den 1 juni har församlingen haft både högmässa och aftonsångsgudstjänst hvarje söndag samt en gudstjänst under veckans öfriga dagar. Församlingsskola har hållits under sommaren. En konfirmationsklass af 14 medlemmar kom till stånd i början af augusti. Sedan invigningen ha 10 kommunikanter slutit sig till församlingen.

Söndagsskolan räknar för närvarande 55 medlemmar. En syförening organiserades den 27 okt. 1902. E. K. J.

4. Sv. ev. luth. Sharon-förs:ns i Bessemer, Mich., kyrka och prästhus.

Församlingen stiftades år 1889 och inkorporerades enligt staten Michigans lag samma år. Pastor J. D. Nelsenius var den förste sv. luth. pastor, som predikade på denna plats. Han tjänstgjorde såsom ordförande vid församlingens organisation. Kyrkan byggdes år 1890. Hon är 44 fot lång och 24 fot bred, tornbygget är 8 fot i fyrkant. Kyrkan har sittplatser för 150 personer. I tornet finnes en välljudande ringklocka.

Tomten, på hvilken prästhuset är uppfördt, en hörntomt, är 150 fot i fyrkant. Prästhuset, byggdt 1901, har 10 rum, vestibul, badrum, skafferi och källare. Det är försedt med vattenledning och afloppsrör. Både kyrkan och prästhuset äro försedda med elektrisk belysning. Hela egendomen är värd 4,500 dollars. Skulden är 800 dollars.

Församlingen räknar 152 kommunikanter; hela folkmängden är 409.

Församlingen har betjänats af följande pastorer i den ordning, de här omnämnas: pastor J. D. Nelsenius, pastor L. W. Gullström, pastor Emil Lund, pastor A. B. Lilja. Under dessa pastorers tjänstetid i Sharons-församlingen var församlingen i pastoratsförbindelse med Salems-församlingen i Ironwood, hvarest ock de tre sistnämnda pastorerna hade sin bostad. Från och med 1896 är församlingen självständigt pastorat. Pastor M. J. Lönner var den förste bosatte församlingsläraren, och den 2 september 1899 anlände församlingens nuvarande lärare, pastor A. P. Säter.

A. P. S.

5. Sv. ev. luth. Emanuels-förs. i Dewings, Mich.

Svenskarna i Dewings, Mich., tillhörde först församlingen i Tustin och hade då från sex till tio mil kyrkoväg. Pastorn i Tustin besökte dem dock rätt ofta och höll därvid gudstjänst i ett skolhus. Så småningom uppstod tanke på egen församling. Utträde ur församlingen i Tustin begärdes, och församling stiftades i Dewings den

2 april 1896 af pastor O. S. Werner. Kommunikantantalet från början var 46. De första diakonerna voro: A. F. Lindell, Nels Hanson och Gustaf Nelson; de första "trustees" voro: L. Johnson, Peter Carlson och C. O. Lindell. Församlingen skulle utgöra och utgör ännu ett pastorat med Tustin och skulle erhålla två predikobesök i månaden, ett på söndag och ett på söckendag. De pastorer, som betjänat församlingen, äro: O. S. Werner, V. Vixell och F. A. Bonander, den senare sedan i november 1901.

Helt naturligt uppstod snart tanke på att få sig en egen kyrka. Skolhuset, som begagnades, var emellanåt för litet och dessutom obekvämt. Man begynte att rådgöra om kyrkobygge och göra förberedelser därför genom anskaffande af virke m. m. Byggnadskommitté tillsattes vid stämma den 12 februari 1900. Denna kommitté bestod af C. A. Anderson, C. Nelson, C. Carlson, L. Johnson och Carl Johnson. Plats för kyrkan valdes på en vacker höjd i midten af det svenska samhället, en mil norr och en half mil öster om stationen Dewings. En half acre land köptes där för kyrkoplan, hvilken sedan blef något tillökt. Kyrkan skulle blifva 50 fot lång och 28 fot bred. Enligt senare beslut kom härtill ett tillbygge 20 fot långt och 18 fot bredt. Grundvalen lades på sommaren 1901. På hösten samma år uppfördes hufvudbyggnaden "till väggar och tak." Nästföljande sommar och höst fortsattes arbetet. I december var kyrkan så pass färdig, att hennes dörrar kunde öppnas för gudstjänst söndagen före jul. Denna söndag hölls konfirmation och nattvards-

gång. Att denna dag var en stor glädjedag för församlingen, är helt naturligt. Kyrkan var dock icke fullt färdig. Hon var icke inredd och icke målad. Plank fick tjäna som tillfälliga bänkar. Påföljande sommar blef kyrkan färdig, inredd och målad. Församlingen erhöll nu ett anbud att för billigt pris få köpa en piporgel, som just blifvit färdig. Orgeln insattes på läktaren, profspelades den 2 aug. och köptes. Allt var nu i ordning och det med endast omkring 200 dollars skuld. En summa inemot detta belopp har församlingen sig till godo i ett testamente, som är förfallet till betalning. Kyrkan har kulörta fönster, hvälfdt tak och är i allo särdeles väl byggd. Tornet är 65 fot högt.

Den 22, 23 aug. 1903 höll Cadillac-distriktet af Illinois-konferensen missionsmöte i Dewings, hvarvid äfven konferensens ordförande var närvarande. Söndagen den 23 på eftermiddagen afskildes den nybyggda kyrkan till en Herrens helgedom. Invigningen förrättades af konferensens ordförande, dr C. A. Hemborg, assisterad af distriktets pastorer.

Församlingen har så småningom tillväxt, och har nu 82 kommunikanter. Herren välsigne den lilla planteringen.

Tustin, Mich., den 28 okt. 1903.

F. A. Bonander.

6. Sv. ev. luth. Sandhem-församlingen i Abronia, Allegan co., Mich.,

stiftades af pastor N. A. Youngberg från Lisbon, Mich., den 28 aug. 1878.

Det var 8 familjer och 9 unga män, som då förenade sig till en församling.

Kyrkan byggdes af trä 1883.

Orgel anskaffades 1895 och ringklocka 1899.

Helgedomen invigdes af pastor J. A. Norlin vid 15 års-festen den 28 aug. 1903. Församlingen består nu af 51 kommunikanter och 47 barn samt betjänas af pastorer i södra delen af Grand Rapids-distriktet. J. N. A.

7. Sv. ev. luth. förs: ns i Whitefish, Mich.,

nya kyrka är 40 fot lång och 25 fot bred. Det är en träkyrka, vacker och bastant. Invändigt äro väggarna prydda med vackra taflor, och trävirket är måladt i hvitt och guld. Altarets bakgrund prydes af en vacker dekoration, och framför denna står predikstolen. En stor ljuskrona gifver tillräckligt ljus, och på läktaren finnes plats för orgeln och kören. Golfvet är belagdt med mattor, och nya vackra bänkar äro insatta. I tornet hänger en ringklocka. Kyrkoegendomen, på hvilken hvilar endast ringa skuld, är värd nära 2,000 dollars. Kyrkan invigdes af Ill.-konferensens ordförande, dr Carl A. Hemborg, den 16 aug. 1903.

Carl Jacobson.

8. Sv. luth. församlingens i Ludington, Mich., nya kyrka är 95 fot lång, 41 fot bred och har en höjd af 26 fot från golf till tak. Tornet, på hvars spets tronar ett kors, är 96 fot högt. Kyrkan är mycket smakfullt inredd, ljus och inbjudande. Hvalfvet är kladt med stålplåt i mycket anslående figurer. Predikstolen har, som tillbörligt är, fått sin plats vid sidan om altarringen. På läktaren kommer i en snar framtid att uppsättas en präktig orgel.

Kyrkan kostar omkring 5,000 dollars. Såväl till pastorns som till församlingens glädje hvilar på kyrkan ingen nämnvärd skuld. Hon är uppförd af tegel och synes vara ganska solidt byggd.

(Ur *Augustana*.)

9. Sv. luth. förs:ns i Clarence, Ill., nybyggda kyrka invigdes den 7 juli 1903. Hon är 50 fot lång och 30 fot bred samt har en höjd af 19 fot från golfvet till taket. Hon är byggd af tegel, har sakristia och ett "mottagningsrum". Predikstolen står vid sidan. Taket i kyrkans inre är af fint pressad stålplåt; det yttre taket är af skiffersten. I tornet hänger en ringklocka. Kyrkoegendomen, på hvilken hvilar en skuld af omkring 200 dollars, är värd 3,000 dollars. (Ur *Augustana*).

Minnesota-konferensen, n:r 10—15.

10. Ahlsborg-församlingen i Union co., So. Dak., organiserades 1870. Den nuvarande kyrkan byggdes 1874. I öfver 15 år har församlingen varit

vakant. Under somrarna har hon betjänats af studerande. Sedan år 1900 har församlingen varit annex till Dahlsborg-församlingen. A. M. B.

11. Dahlsborg-församlingens i Clay co., S. Dak.,

prästhus uppfördes 1900 och kostar omkring 2,500 dollars. A. M. B.

12. Sv. ev. luth. Immanuels-församlingens i Two Harbors, Minn.,

kyrka, se KORSBANERET för 1901, sid. 211, 223.

Prästhusets byggande påbörjades hösten 1902 och fullbordades på våren 1903. Det är 40 fot långt, 30 fot bredt och 16 fot på sidorna. Inredningen är af "pine" med "hardwood floors". Huset innehåller 7 rum och kostar 2,221 dollars.

J. D. N.

13. Sv. ev. luth. Zions-församlingen i sydvästra Minneapolis, Minn.,

stiftades den 14 april år 1893 i n:o 2920 Pillsbury ave. År 1892 började Augustana-församlingen i Minneapolis missionera i dessa trakter. Dr C. J. Petri och hans medhjälpare, pastor J. A. Krantz, tillika med några diakoner höllo andaktsstunder i hemmen. Det var ingalunda lätt att få en församling till stånd här. Engelsk luth. församling var redan organiserad, och under ledning af dr Trabert, som då var pastor i St. Johns

engelska församling, och Hon. C. A. Smith med flera verksamma medlemmar, boende i denna stadsdel, hade denna engelska verksamhet en lysande framtid för sig. Efter tre veckors organisationsarbete hade 26 kommunikanter, några af dessa ur Augustana-församlingen, anmält sig till medlemskap i den *svenska* församlingen. Snart kom också en svensk episkopalförsamling till stånd. Nästan alla andra svenska samfund hade här någon verksamhet. Okyrklighet och likgiltighet för all kristlig verksamhet hade i denna trakt den största makten öfver de svenska arbetarefamiljerna. Zions-församlingen har dock blifvit beståndande, och sedan år 1895 har Guds ord här förkunnats hvarje söndag. Församlingens förste pastor var J. O. Cavallin, från våren 1895 till våren 1899. Efter honom kallades pastor C. O. Olander, som ännu bor i och betjänar församlingen tillsammans med församlingen i Camden Place och delvis församlingen i Hopkins. Församlingen köpte år 1893 två kyrkotomter å hörnet af Pillsbury ave. och 33 st. för 2,000 dollars, och byggdes därå först ett skolhus och sedan en kyrka, 40 fot bred och 64 fot lång. Skolhuset står bakom kyrkan såsom tillbyggnad. Egendomen är värd 7,000 dollars. Vid 10 års-festen 1903 var skulden betald. Kommunikantantalet är nu 130. Öfver 150 kommunikanter äro antingen döda, afflyttade eller uteslutna under dessa tio år. Barnens antal inom församlingen stiger till 100. I söndagsskolan undervisas 140 barn. Både svenska och engelska språken användas inom församlingen.

C. O. O.

14. Sv. ev. luth. Salems-församlingen

i Camden Place stiftades den 28 aug. 1895 under ledning af pastorerna J. O. Cavallin och J. G. Hultkrans. Camden Place är den nordvästra delen af staden Minneapolis, Minn.

Ehuru presbyterianerna hade en och missionsvännerna en svensk församling här, innan den lutherska församlingen stiftades, predikades dock luthersk tro och lära i dessa trakter af pastor J. A. Enstam och studerande från statsuniversitetet lika tidigt som andra samfunds läror. Ganska länge innan församlingen stiftades, höll mr P. J. Knox (Knutson) söndagsskola i sitt hem. Under det mr Knox var jämförelsevis *ensam* i arbetet, hade andra samfund mycken hjälp af vänner inom staden. År 1900 såg det ut, som skulle verksamheten helt upphöra. Efter en tids uppehåll ombads pastor C. O. Olander att besöka Camden Place. Han reste dit och träffade tolf män utanför en krog ("blind pig"). De ville dock icke följa med till gudstjänsten. Fem personer voro i kyrkan. Församlingens kommunikantantal var 14. Sedan den tiden ha pastorerna J. A. Frost och C. O. Olander betjänat församlingen. Det hela har gått sakta framåt. Kyrkan är nu tillbyggd och färdig samt utan skuld. 60 kommunikanter äro inskrifna. Söndagsskolan räknar 85 barn. Kyrkan är belägen på hörnet af Dupont och 42:nd ave i nordvästra delen af Minneapolis, Minn., och är värd 4,000 dollars. Om Sveriges här bosatta söner och döttrar vore sin bardomstro tillgifna, kunde här vara en församling på omkring 200 kommunikanter. Herren hjälpe, att det snart måtte så blifva. C. O. O.

15. Sv. luth. Nathanael-förs. i S. Dak. nya kyrka.

Den 25 juni 1902 blef den gamla kyrkan (se KORSBANNERET för 1903) alldeles förstörd af en orkan. Ungefär ett år därefter var en ny helgedom uppbyggd, skönare och bekvämare än den gamla. Den nya kyrkan, hvilken står på samma ställe, som den gamla stod, är 40 fot lång, 30 fot bred och har 14 fot höga väggar; har en 9 fot hög sakristia, 22 fot lång och 14 fot bred. Tornet är 12 fot i fyrkant och 50 fot högt. Kyrkan har sluttande golf, och fönstren äro gjorda af färgadt glas. (Ur *Augustana*).

Iowa-konferensen, nr 16—21.

16. Sv. luth. förs:ns i Fremont, Ia., nya kyrka är församlingens tredje. Den 2 januari 1902 nedbrann den andra kyrkan. Den 14 december 1902 invigdes den nya kyrkan, den tredje, af Iowakonferensens ordförande, dr L. Holmes. Kyrkan var då skuldfri. Denna nya, vackra landtkyrka är en korskyrka i götisk stil. Hon är 70 fot lång och 56 fot bred och har sittplatser för öfver 600 personer. Kyrkan har en vacker undervåning, är försedd med två varmapparater, har piporgel och ringklocka. Hon kostar nära 13,000 dollars.

E. S. T.

17. Sv. ev. luth. Klara-förs:ns i Salina, Iowa, kyrka har under sommaren 1903 undergått reparering till en omkostnad af öfver 400 dollars.

Kyrkan byggdes 1891, men församlingen, som för närvarande räknar 152 kommunikanter, stiftades ej förrän 1892. C. T. C.

18. **Sv. ev. luth. Immanuels-förs. i Burnside, Ia.,** stiftades 1895. Kyrkan byggdes samma år. Kommunikantantalet är 122 och hela folkmängden 178. Prästhuset byggdes 1900. Hela egendomen är värd 5,000 dollars. Församlingen är skuldfri. Hennes pastor är A. E. Gustafson.

19. **Sv. luth. Elfsborgs-förs. i Pocahontas co., Ia.,** stiftades den 13 mars 1873. Pastor C. J. Damström tjänstgjorde därvid såsom ordförande och Rolfe Cederström såsom sekreterare. 1884 byggdes kyrkan, som är 40 fot lång och 30 fot bred. Hon invigdes af dr T. N. Hasselquist den 3 dec. 1884. År 1900 tillöktes den med ett korbygge, 11 fot långt och 7 fot bredt, och en sakristia, 9 fot lång och 7 fot bred. Kyrkoegendomen är skuldfri. Kommunikanantalet är för närvarande 120. C. E. O.

20. **Sv. ev. luth. förs. i Manson, Calhoun co., Ia.,** stiftades af pastor Håkan Olson den 5 maj 1871 med 27 kommunikanter. 1884 byggdes kyrkan, hvilken invigdes af dr T. N. Hasselquist den 2

december 1884 (text: Es. 55: 3: "Hören, så får eder själ lefva"). 1900 byggdes kyrkans undervåning. Församlingen är skuldfri och räknar för närvarande 118 kommunikanter. C. E. O.

21. Sv. ev. luth. Sions-förs:ns i Svea, Kossuth co., Iowa, kyrka, prästgård och sockenstuga.

Församlingen stiftades 1875. Kyrkan, belägen fyra engelska mil från Swea City, Iowa, byggdes 1887. Hon är rymlig och väl inredd. I tornet hänger en god ringklocka. Det nya, rymliga och väl inredda pastorsbostället uppfördes år 1900. Det gamla prästhuset är numera församlingens sockenstuga. Här hållas möten vid mindre samlingar. Då församlingen firade sin 25 års-fest, var hon skuldfri. Hela egendomen är värderad till 5,100 dollars. A. T. S.

Kansas-konferensen, n:r 22—24.

22. Sv. ev. luth. förs. i Marion Hill, Kansas

stiftades år 1876. Kyrkan, uppförd 1879 af huggen sten, är 40 fot lång och 28 fot bred. År 1893 tillbyggdes ett torn, och 1895 insattes en ringklocka, som väger 810 lb. Församlingen räknar 135 kommunikanter, och hela folkmängden är 225. Följande pastorer hafva betjänat församlingen: Nils Nordling, 1882—1885; E. M. Erikson, 1886—1888; J. A. Rinell, 1892—1899; E. A. Johnson, 1900—1902. Sedan juni 1903 är pastor C. A. Larson församlingens lärare. J. A. R.

23. Sv. ev. luth. förs:ns i Kansas City, Ks., kyrka,

byggdes 1896. Sedan den skuld, som hvilade på henne, blifvit betald, blef hon invigd den 19 april 1903. (Ur *Augustana*).

24. Sv. ev. luth. förs. i Topeka, Kansas,

stiftades 1870. Kyrkan, byggd af tegel, uppfördes 1885. Församlingens egendom värderas till 10,000 dollars. (Ur *Syn.-Ref.* 1903).

Nebraska-konferensen, n:r 25, 26.

25. Salems-församlingen i Platte co., Nebraska,

stiftades år 1878. Den första kyrkan, en liten torfkyrka, byggdes 1879. Sedan denna fallit ned, byggdes 1881 en kyrka af "frame", 28 fot bred och 36 fot lång. Hon blef dock senare tillbyggd 22 fot på längden. Genom åskeld nedbrann denna kyrka på våren 1900. Församlingens nuvarande kyrka byggdes samma år. Hon är 68 fot lång och 38 fot bred, sakristian undantagen. Väggarna äro 18 fot höga. Församlingen har betjänats af följande pastorer: Elias Peterson, åren 1878—82; Wm Swenson, 1885—87; C. J. Edman, 1889—91; C. F. Granére, 1891—98; A. S. Becklund 1899—.

A. S. B.

26. Sv. luth. Fridhem-förs. i Phelps co., Nebr.,

stiftades på våren 1879 af pastor Elias Peterson och inkorporerades 1882. Icke långt efter det församlingen blifvit organiserad, vidtogs åtgärder för uppförandet af en kyrka. Till byggnadstomt skänkte herr John Håkanson 5 acres land, till hvilka genom inköp af samme herr Håkanson år 1889 lades ytterligare 15 acres. Den första kyrkan byggdes af torf och tjänade församlingen till gudstjänsthus till 1892, hvilket år den nuvarande kyrkan blef färdigbyggd. Hon invigdes under Nebraska-konferensens höstmöte 1892. Denna kyrkas dimensioner äro: längd 50 fot, jämte ett utbygge för sakristian, bredd 36 fot. Tornet är 87 fot högt. År 1891 byggdes prästgården. En genomgående reparation å både kyrkan och prästgården påbörjades hösten 1902 och afslutades på våren 1903. På kyrkoegendomen, som, lågt räknadt, uppskattas till 8,000 dollars, hvilar ingen skuld.

M. Th. A.

New York-konferensen, n:r 27—31.

27. Sv. ev. luth. Ansgarii-kyrkan, Passaic, N. J.,

stiftades den 22 april 1893. Pastor J. W. Swanbeck är banbrytaren på detta fält. Församlingens första diakoner: Lars Swanson, Hans Nelson, Mathis Swenson och Andreas Parson; "trustees": Charles Peterson, Anders Löfquist, John Nelson, William Peterson och Jöns P. Nelson. Diakoner 1903: C. J. Swanström, Nels E. Grill, Herman Lindeberg, F. W. Wahlström, Axel Olson, N. E. Olson,

Ernest Peterson, Charles Peterson, Alfred Peterson; "trustees" 1903: John Nelson, August Benson, William Peterson, C. J. Johnson, Martin Swenson, Åberg Olson, Nels Olson och Anders Löfquist.

Passaic och Paterson hafva varit förenade till ett pastorat, undantagandes en kort tid, då pastor Högberg betjänade endast Passaic. Folkutflyttningar i större grupper hafva gjort, att denna mission icke kunnat utvecklas till självuppehållande församling. Med stor tacksamhet erkänner församlingen den hjälp, hon erhållit af konferensen, en gåfva af 200 dollars af fröken Anna K. Anderson i Minneapolis samt en gåfva af 150 dollars af fru Aaron. Pastor A. Aaron betjänar pastoratet Passaic och Paterson. A. A.

28. Sv. ev. luth. Sions-kyrkan i Paterson, N. J.

Församlingen stiftades den 10 juni 1893 och har betjänats af följande: pastorerna J. W. Swanbeck, E. Pihlblad, Ph. Andreen, A. Danielson, C. G. Norman, J. N. Alexis och A. Ander, af H. Johnson och P. A. Zedren samt af pastorerna J. G. Danielson (vice pastor) och A. Aaron. Vid tioårs-festen den 28 juni 1903 presenterades en tafla af styrelsemedlemmarna 1893—1903: F. Herman, J. Nelson, J. Sjölander, O. Hanson, A. Johnson, O. Larson, "trustees" 1893; J. Herman, C. Dam, W. Sjöberg, A. Johanson, J. Lindquist, C. A. Ahlberg, O. Buckholz, diakoner 1893; C. A. Ahlberg, F. Noren, F. Julander, C. Johnson, T. Lindahl, A. Rydberg,

"trustees" 1908: C. F. Holmberg, C. O. Holmberg, J. Herman, A. Noren, J. Olson, W. Johnson. Diakoner 1908.

Ihållande vakans har förorsakat församlingen mycken skada. Verksamheten var länge af mera tillfällig art. Därtill ha svåra olyckor drabbat staden. Den stora branden hemsökte oss den 9 febr. och den ryslige flodöfversvämningen den 2 mars 1907. I år (1908) hafva vi haft en fördärflig cyklon. Därtill har staden fått bevittna flera förödande "strikes". Allt detta har hindrat församlingens växt och utveckling. Hon är dock trogen sin kallelse och äger ett godt folk. Språket är till stor del engelskan. A. A.

29. Sv. luth. Gustaf Adolfs-kyrkan, Pittsburg, Pa.

Byggnadstomten å Plummer st., nära 46 st., inköptes den 22 januari 1887. Den 5 juni samma år lades kyrkans hörnsten, och den 6 nov. invigdes hon. Kyrkoegendomen är värd omkring 8,000 dollars. Kyrkan är 50 fot lång och 32 fot bred, två våningar hög och byggd af tegel. Undervåningen är 9 fot hög. Kyrkorummet är 14 fot högt och har hvälfdt tak. Tornets höjd är 75 fot. Invändigt är kyrkan rappad och ej målad. Utvändigt är taket belagdt med skiffer. Kyrkotomten är 40 fot bred och 100 fot djup. I kyrkan äro insatta 30 bänkar, af hvilka fyra äro på läktaren. Kyrkan rymmer lätt 300 personer, sittplats kan beredas för 400. Femtonde årsdagen af kyrkans

invigning firades den 6 november 1902. Verksamheten i Pittsburg är dock 31 år gammal.

Pit. A.

30. Sv. ev. luth. Zions-kyrkan i Duquesne, Pa.

Efter ett års förberedande arbete stiftades Zions-församlingen den 21 januari 1893. Den första kyrkan, hvilken uppfördes år 1894, blef i en stormvind den 22 juli 1896 totalt förstörd. Den nuvarande kyrkan uppbyggdes hösten 1897 och våren 1898. Byggnadsarbetet utfördes af församlingsläraren, studeranden Erik Elorén. Hon invigdes den 23 oktober 1898. Zions-församlingen räknar 74 kommunikanter och 135 själar. Kyrkan, på hvilken ingen skuld hvilar, är värd 2,500 dollars. Hon har sittplatser för 150 personer.

"Herren har grundat Sion", Es. 14: 32.

Pit. A.

31. Sv. ev. luth. Betania-förs. i Erie, Pa.,

stiftades af pastor G. Nelsenius år 1885. Kyrkan uppfördes år 1890. Följande pastorer hafva arbetat inom denna församling: pastor Renius, 1892—1896; pastor J. V. Carlson, 1896—1902; och pastor O. N. Glim sedan hösten 1902. Pastorsbostället uppfördes förliden sommar för en summa af omkring 3,000 dollars. Hela egendomen är värderad till 10,000 dollars.

O. N. G.

32. Sv. luth. Concordia-förs. i Thorsby, Alabama,

stiftades 1897. På allmän stämma den 19 sept. 1902 beslöt församlingen bygga kyrka. Hörnstenen lades af pastor O. J. Siljeström den 30 nov. samma år. Kyrkan, byggd af trä, är uppförd med mycken omsorg och i kyrklig stil. Hennes inre är elegant och inbjudande. Icke en enda dollar har subskriberats af andra samfund. Kyrkan är skuldfri. (Ur *Augustana.*)

PACIFIC LUTHERAN
THEOLOGICAL SEMINARY
LIBRARY

APR 26 1965

DATE DUE

GAYLORD

PRINTED IN U.S.A.

GTU Library
3 2400 00535 7532

BX8049
.K844
1904

Korsbaneret.

20414